Dzisiaj 16 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 482

Poznań, czwartek dnia 17 października 1929

Rok XXIV

Walka polityczna w Niemczech

Od chwili zakończenia wojny Niemcy stały się widownią zajadłej walki politycznej. Naród niemiecki podzielił się na dwa obozy. Z jednej strony stanęli nacjonaliści, czerpiący tradycje z monarchji i powołujący się stale na „dobre, stare czasy", z drugiej strony znalazł się obóz republikańsko - socjalistyczny, który szczycił się brakiem odpowiedzialności za klęskę wojenną. Walka między obu odłamami była i jest bardzo ostra, zwłaszcza, że siły ich były zawsze prawie równe.

W r. 1919 w Weimarze zwyciężyła lewica, która dała państwu nową konstytucję. Rządy jej jednak wraz z demagogją i inflacją skierowały nastroje na prawo. Zwrot ten wyraził się w wyborze Hindenburga na prezydenta Rzeszy.

Odzyskanie wpływów przez obóz republikański stało się później zasługą Stresemanna i jego polityki zagranicznej. Będąc uczuciowo nacjonalistą, a społecznie zachowawcą, Stresemann zrozumiał, że Niemcy nie mogą prowadzić wojowniczej polityki odwetowej na wszystkie fronty. Polityka ta doprowadziła nawet bogate Niemcy cesarskie do ruiny, a cóż dopiero wyniszczone Niemcy powojenne. Stresemann postanowił zdobywać dla Rzeszy sukcesy drogą pozornej lojalności i pokojowości. Nacjonaliści, walcząc z traktatem wersalskim, zaplątywali się tylko w jego matni, Stresemann pod pozorem jego wykonywania spokojnie, jak szczur, rozgryzał jego sieci. Ale, grając na pacyfiźmie, stał się mężem zaufania całej lewicy. Polityka zagraniczna wprowadziła jego i jego stronnictwo, reprezentujące naogół interesy wielkiego przemysłu, do koalicji republikańskiej. Nie dość jednak na tem. Sukcesy, jakie zdobywał Stresemann, okrywały laurami cały obóz lewicowy i utwierdzały w kraju jego wpływy oraz powagę.

Pangermaniści pozostali poza tą polityką i poza wpływami. Ich opozycja wobec niewątpliwego wzrostu znaczenia Rzeszy, pozostawała bezowocna. Dopiero teraz nadarzyła im się sposobność do odegrania się. Walka, jaką wszczęli z planem Younga, może liczyć na powodzenie, bo jest to walka z „haraczem", z podatkami na odszkodowanie itd. Hasło to zrozumie każdy Niemiec. Pangermaniści przemówili do kieszeni niemieckiej, mało się troszcząc o ogólne względy polityczne i zapominając, że bez tego „haraczu" nie nastąpi ewakuacja Nadrenji.

Korzystając z przepisów konstytucji weimarskiej, nacjonaliści niemieccy, na których czele stoi Hugenberg, rozporządzający najpotężniejszym aparatem prasowym w Niemczech, rozpoczęli wczoraj zbieranie podpisów pod petycję, żądającą, by Reichstag zajął się ich projektem ustawy, domagającym się od rządu odwołania odpowiedzialności Niemiec za wojnę, wyrzeczenia się płacenia wszelkich odszkodowań, odrzucenia planu Younga, i uznania ministrów, którzy podpiszą układy, niezgodne z powyższemi żądaniami, za zdrajców stanu, zasługujących na więzienie.

O ile petycja uzyska 4 miljony podpisów, co jest bardzo prawdopodobne, Reichstag będzie musiał się zająć projektem ustawy Hugenberga, a jeżeli go odrzuci, co również jest pewne, pangermaniści będą mogli odwołać się jeszcze do referendum ludowego, celem uzyskania 20 miljonów głosów dla uprawomocnienia swego projektu. Lecz takiej ilości podpisów Hugenberg nie zbierze.

Sprawa więc w ostatecznym wyniku skazana jest na przegraną. Hugenberg zdaje sobie sprawę i nie o to mu chodzi. Chce on natomiast wytworzyć nastrój, korzystny dla swej partji, wzmóc jej bojowość i tą drogą pokusić się o władzę. Jest to cel ściśle partyjny, obliczony również na odciągnięcie od koalicji rządowej partji zmarłego Stresemanna. W okresie kryzysu Niemcy poważnie odczuwają brak tego wybitnego męża stanu, którego autorytet w polityce wewnętrznej narzucał się równie silnie, jak w polityce zagranicznej. Mimo to obie strony mobilizują się do walki ostrej i zaciętej. Rząd Rzeszy wydał odezwę „do niemieckiego ludu", wzywając go do niepopierania petycji. Podobnie czynią wszystkie organizacje centrowo - lewicowe. Natomiast rządy w Bawarji i Wirtembergji są przychylne Hugenbergowi.

Być może, że ma on również dalszy, ukryty cel. Być może, że chce mieć argument dla zawieszenia działania planu Younga, na wypadek dojścia w przyszłości do władzy. Przecież nawet Stresemann dowodził, że plan ten tylko przez lat dziesięć będzie funkcjonował. Wszystko to świadczy, na jak kruchych podstawach opiera się wiara w nowe Niemcy.

Narazie będziemy świadkami w Niemczech ostrej walki partyjnej nietylko o plan Younga, ale o politykę zagraniczną Rzeszy i o całe nastawienie psychiczne narodu niemieckiego.

Śladami Ulitza

Aresztowanie 5 Niemców w Toruniu za pomoc w uwalnianiu poborowych od służby wojskowej

Toruń, 17. 10. (PAT) Na polecenie prokuratora przy Sądzie Okręgowym w Toruniu aresztowani zostali 5. b. m. pod zarzutem działalności w kierunku nielegalnego zwalniania poborowych od służby wojskowej:

1) Bauer Jan, narodowości niemieckiej, ppor. rezerwy, właściciel biura prawnego w Toruniu, 2) Schmidt Alfons, narodowości niem., dentysta zamieszkały w Toruniu, 3) Reinhold Bluhm, narodowości niem., kierownik biura „Landbundu" w Toruniu, 4) Liedtke Ernest, narodowości niemieckiej, kupiec, zamieszkały w Toruniu.

Na czele wykrytej afery stał zaaresztowany st. sierżant Trantau Józef, zatrudniony w Powiatowej Komendzie Uzupełnień w Toruniu, który za wysokie łapówki, za pośrednictwem aresztowanych w Toruniu, Liedtkego, b. oficera niemieckiego, Schmidta Alfonsa i Bauera, uwolnił kilkunastu poborowych od służby wojskowej. Aresztowanie poprzedziła dłuższa obserwacja wymienionych, w szczególności kierownika „Landbundu" Bluhma Reinholda, który ponadto podejrzany jest o działalność na szkodę skarbu państwa, polegającą na tem, że jako kierownik niemieckiej organizacji zawodowo-gospodarczej nawiązywał stosunki z urzędnikami państwowymi, jak urzędu skarbowego i sądu grodzkiego (wydział hipoteczny), w tym celu, aby wzamian za świadczenia materjalne, jak libacje po restauracjach, uzyskać korzyść materjalną dla członków swojej organizacji, oczywiście na szkodę skarbu państwa. Chodziło bowiem o ułatwienie reklamacyj podatkowych oraz innych korzyści, wynikających ze spraw hipotecznych. Dalsze dochodzenia w toku.

„Hr. Zeppelin" nad Górnym Śląskiem

Berlin, 17. 10. (Radjo). Statek powietrzny „Hr. Zeppelin" który odbywał lot nad półwyspem bałkańskim, dzisiejszej nocy skierował się do powrotu, lecąc ponad Budapesztem i Wiedniem ku Śląskowi. Nad Górnym Śląskiem „Hr. Zeppelin" postanowił dokonać specjalnego lotu o charakterze propagandowym.

Pierwotnie było zamierzone wylądowanie „Zeppelina" w Wrocławiu o godz. 9 rano celem zabrania pasażerów, pragnących brać udział w locie górnośląskim. Zamiaru tego jednak zaniechano z powodu złej pogody.

Opole, 17. 10. (Radjo). O godz. 6,35 rano „Zeppelin" przelatywał nad Głogowem na Śląsku, a o godz. 8.30 rano nad Wrocławiem. Z pokładu „Zeppelina" wysłano do magistratu wrocławskiego depeszę radjową, że niestety z powodu złych warunków atmosferycznych statek powietrzny nie będzie mógł wylądować w Wrocławiu.

Z nad Wrocławia „Hr. Zeppelin" udał się w kierunku Górnego Śląska, by odbyć tam swój lot propagandowy. O godz. 10,15 ukazał się on nad Opolem, około godz. 11 nad Bytomiem, a o godz. 11,45 nad Gliwicami.

Szał litewski w sprawie Wilna

Warszawa, 17. 10. (Tel. wł.) — Prasa litewska podaje, że adjutantem prezydenta Hoovera został mianowany Litwin amerykański, oficer marynarki Moncewicz.

W budżecie litewskim na rok 1930 przedłożonym Smetonie, znajdowała się pozycja 4 miljonów litów na zbudowanie nowego pałacu dla prezydenta Litwy w Kownie. Smetona skreślił tę pozycję twierdząc, że wydatek ten jest niepotrzebny, ponieważ niedługo przeniesie się do Wilna. (w)

Kowno, 17. 10. (PAT). Studenci Litwini, pozostający na studjach w Jugosławji, wynaleźli nowy sposób prowadzenia propagandy w sprawie Wilna. Na wszystkich wysyłanych przez siebie listach kładą oni pieczęć z napisem w języku niemieckim: „Słuchajcie wszyscy! Serce Litwy, jej stolica, Wilno, została zagarnięta przez Polskę".

Pisma kowieńskie piszą z wielkiem uznaniem o „wynalazcach".

Szkolnictwo żydowskie i ruch żydowski w Polsce

Podstawowe dążenia Żydów w zakresie szkolnictwa wyrażone zostały we wniosku Koła Żydowskiego w Sejmie z dnia 20 marca 1929. Koło Żydowskie zażądało dla dzieci żydowskich szkoły państwowej z wykładowym językiem hebrajskim lub żargonem. Według tego projektu kierownictwo szkoły ma być żydowskie. Ministerstwo oświaty ma stworzyć osobny departament dla szkolnictwa żydowskiego. Dyrektor tego departamentu, szefowie wydziałów i wizytatorowie szkół winni należeć do narodowości żydowskiej.

Przeciw temu projektowi wystąpili ortodoksi, w obawie, że w takich szkołach będą ograniczenia w nauczaniu religji.

Na posiedzeniu rady gminy wyznaniowej w Warszawie dn. 10 marca rb. przyjęty został wniosek J. Pota, wniesiony w imieniu frakcji „bundowskiej", o prowadzenie wykładów w szkołach żydowskich w żargonie, a nie, jak dotąd, po polsku. Za wnioskiem tym głosowali sjoniści, ortodoksi wstrzymali się od głosowania. Prasa żydowska nadała tej uchwale wielkie znaczenie, twierdząc, że używanie języka polskiego, jako wykładowego w szkołach gminnych, utrudnia walkę o równouprawnienie języka żydowskiego w szkolnictwie.

Szkoła żydowska wychowuje młodzież żydowską w niechęci do Polski i do religji katolickiej, a tylko jednym z objawów jest zachowanie się młodzieży gimnazjum żydowskiego we Lwowie podczas procesji Bożego Ciała.

Niezależnie od wniosków ustawodawczych na przyszłość, Żydzi dążą stale do zdobycia w Polsce szkoły żydowskiej. Wszystkie organizacje szkolne żydowskie, jak ortodoksyjne „Chorew", jak sjonistyczne „Tarbuth", jak socjalistyczne Zjednoczenie Szkolne, czerpią fundusze głównie z Ameryki za pośrednictwem „Joint". Poza tem organizacje te otrzymały zapomogi z magistratów, z gmin wyznaniowych oraz od rządu.

Organizacja „Tarbuth", która otrzymała w 1928 r. od rządu 16.000 zł. liczy obecnie 78 freblówek, 149 szkół ludowych, 13 gimnazjów, 5 seminarjów dla nauczycieli i freblanek. Gimnazja hebrajskie otrzymały prawa publiczności dla pierwszych trzech klas. Mimo to na plenarnem posiedzeniu tej organizacji uchwalono rezolucję, potępiającą taktykę ministerstwa oświaty, zmierzającą jakoby do utrudnienia rozwoju gimnazjów żydowskich.

W szkołach rzemieślniczych w Polsce uczy się ogółem 85.000 uczniów, w tem zaledwie 1000 Żydów. W uniwersytetach i wogóle w wyższych szkołach polskich jest 8.000 studentów Żydów. Żydowskie organizacje studenckie przystąpiły do budowy własnego sanatorjum, które kosztowało 220.000 zł. Na koszty budowy tego sanatorjum ministerstwo oświaty wyasygnowało 50.000 zł. Kierownictwo sanatorjum tego zwróciło się do radnych żydowskich w radach miejskich o wystaranie się subsydjów.

O żywości ruchu politycznego żydowskiego w Polsce świadczy w pewnej mierze to, że od dn. 1. 1. do 1. 6. 1929 r. Żydzi w Polsce urządzili 1071 wieców i zebrań o charakterze politycznym i gospodarczym.

Żydzi w Ameryce postanowili stworzyć fundusz pożyczkowy dla Żydów w Polsce w wysokości 5 milj. dolarów.

Żywość ruchu żydowskiego w Polsce i popieranie go przez żydostwo międzynarodowe jest oczywiście w związku z zapatrywaniami liberalnego żydostwa w Anglji, iż pogląd sjonistyczny na Palestynę, jako na siedzibę żydowską, jest nierealny, że w Palestynie uda się osiedlić najwyżej z pół miljona Żydów, czyli że właściwie — Palestyna ma być w Polsce.

Canossa Wielkiej Brytanji

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Nowy Jork, w październiku.

Gdy amerykańska opinja publiczna dowiedziała się o wyniku ostatnich wyborów angielskich, zapanowała radość nie do opisania. Amerykanie mają tyle zdrowego rozsądku, iż wiedzą, że lewicowe rządy nikomu jeszcze na zdrowie nie wyszły. Konserwatyści angielscy byli w tutejszem pojęciu uosobieniem pychy brytyjskiej, której Amerykanie znieść nie mogą, mimo, iż imponuje im ona niezmiernie.

Pojawiły się w prasie amerykańskiej artykuły, sławiące dyplomatyczne zdolności pp. Mac Donalda i Hendersona, oraz ganiące konserwatystów za ich politykę w stosunku do bezrobocia. Był to oczywiście zwyczajny „bluff", gdyż jest niezbitą prawdą, iż poprzednie rządy Labour Party nie przyniosły Wielkiej Brytanji sukcesów na terenie polityki międzynarodowej i nie rozwiązały zagadnienia bezrobocia.

Radość Amerykanów nie była jednak bezpodstawną. Przyjście do władzy p. Mac Donalda i towarzyszy oznaczało osłabienie prestige'u Anglji w stosunku do Stanów Zjednoczonych, które pod rządami stronnictwa republikańskiego, opierającego się na elementach konserwatywnych, coraz to większy wpływ wywierają na politykę międzynarodową. Pewne zdziwienie wywołała ostatnia konferencja w Hadze. Interesy amerykańskie nie ucierpiały jednak wskutek powodzenia Snowdena, a przytem opinja tutejsza, zręcznie i usilnie obrabiana przez niemiecką propagandę, powitała z zadowoleniem postanowienia, co do Nadrenji. O obecności w Hadze delegacji polskiej nikt nie wiedział, z czego raczej należy się cieszyć...

Radykalnym rządom zawsze potrzeba sukcesów. Mac Donald nie rozwiąże zagadnienia bezrobocia jedną płomienną mową. Może natomiast bluffować w polityce zagranicznej. Pozostała mu zatem podróż do Waszyngtonu, szeroko reklamowana i omawiana. Oznacza ona niewątpliwie sukces Hoovera i upokorzenie dumy brytyjskiej. Anglja zaczyna już płacić za rządy lewicowe!

Jako rezultat rozmów pomiędzy Waszyngtonem a Londynem, osiągnięto faktyczny parytet flot obu mocarstw morskich, mimo, iż interesa Imperjum Brytyjskiego wymagają niewątpliwie wydatniejszej ochrony marynarki wojennej, niż stosunkowo nieznaczne kolonje Stanów Zjednoczonych.

Nie dosyć tego! Opinja amerykańska domaga się jeszcze innych ustępstw ze strony Wielkiej Brytanji. Przypomniano sobie tutaj, iż Anglja, Francja i Holandja mają na lądzie oraz niedaleko wybrzeża amerykańskiego kolonje, mogące służyć za podstawy operacyjne. Wyspy takie, jak Bermuda, Bahamas itd., obsadzone są garnizonami i mają urządzenia wojskowe, choć nieco przestarzałe. Znajdują się one jednak na drodze od podstaw marynarki amerykańskiej do kanału panamskiego, stanowiącego piętę Achillesową potęgi morskiej Wuja Sama. Bermuda położona jest nadto w pobliżu Nowego Jorku, o czem wiedzą ci wszyscy, którzy tam często jeżdżą dla zaspokojenia pragnienia, wywołanego prohibicją. Jak na te nowe pretensje amerykańskie zapatrywać się będzie admiralicja brytyjska, stanowiąca jednostkę administracyjną w dużej mierze niezależną od zmian gabinetowych, trudno dziś przewidzieć.

Francja, Japonja i Włochy śledzą z zainteresowaniem przebieg rozmów Mac Donalda z Dawesem oraz Hooverem. Trudno przewidzieć, jaką formę przybierze układ angielsko - amerykański. Należy się jednak spodziewać, iż trzy wymienione drugorzędne mocarstwa morskie postawione zostaną wobec faktu dokonanego i zaproszone do dalszych rozmów o rozbrojeniu bez rzeczywistej możliwości wypowiedzenia się. Niemcy zainteresowane są w dużym stopniu podróżą Mac Donalda, choć dzisiaj flota ich nie odgrywa znaczniejszej roli. Wszelkie bowiem rozmowy o rozbrojeniu to woda na młyn Berlina, którego dyplomacja zręcznie i usilnie dąży do wyrównania pod względem wojskowym i morskim, położenia Niemiec.

A. M.

Zadanie taktyczne B. B.

Po niepowodzeniu inicjatywy pp. Świtalskiego i Sławka około wytworzenia warunków „współpracy Sejmu z rządem", a faktycznie zyskania wyraźnego poparcia stronnictw lewicowych, na klub rządowy w Sejmie spadnie ciężkie zadanie. Choćby nawet udało się jeszcze uzyskać złagodzenie opozycji lewicowej, o co czynione są nieustanne zabiegi, to będzie ono bardzo starannie zamaskowane i będzie wymagało niemałej zręczności obu stron. W zebraniu tak dużem, jakiem jest Sejm, obradującem publicznie, nigdy nie da się wszystko zgóry przewidzieć i ukartować. Nieraz drobny incydent kuluarowy lub starcie na komisji psuje najmozolniej opracowane „u góry" kombinacje.

Lewica da sobie radę. W ciągu jedenastu lat wyćwiczyła się ona znakomicie w podwójnej roli: głośnej opozycji i cichego, a nie bezinteresownego spólnika. Gorzej może być z drugą stroną, z klubem rządowym.

Polityka B. B. w ciągu obu dotychczasowych sesyj trzeciego Sejmu nie wzbudziła uznania nawet wśród najbardziej urzędowych chwalców wszystkiego, co się pieczętuje herbem „sanacji moralnej". Trudno tu wyliczać wszystkie fałszywe kroki tego, bądź co bądź bardzo silnego klubu, poczynając od „obrazy" po wyborze marszałka, a kończąc na rozlicznych aferach pojedynkowych i awanturach przy sprawie b. ministra Czechowicza.

Aby nie być posądzonymi o stronniczość, przypomnimy, że najsurowszej oceny taktyki B. B. dokonał sam jego prezes poseł Sławek na pamiętnem posiedzeniu w dniu 24 kwietnia kiedy to wyjaśnił swoim podkomendnym, że artykuł p. t. „Dno oka", czyli „Wrażenia człowieka chorego z sesji sejmowej" został wywołany koniecznością „naprawienia" skutków błędnej taktyki klubu. Kwintesencją wartości parlamentarnej B. B. jest fakt, że głównym mówcą jego, używanym w najtrudniejszych sytuacjach jest — poseł Sanojca.

Zadanie taktyczne B. B. w nadchodzącej sesji polegać będzie na osłanianiu rządu przed niebezpiecznemi atakami opozycji. Tego rodzaju defensywna akcja wymaga umiejętnego kierownictwa, znajomości zarówno terenu parlamentarnego, jak i treści spraw omawianych, oraz odpowiedniego zespołu ludzi, którzyby na poszczególnych odcinkach frontu akcję tę prowadzili.

Warunki terenowe i liczebne nie są dla B. B. najgorsze. Przedewszystkiem posiada on przewodnictwa najważniejszych komisyj, a mianowicie: budżetowej, skarbowej, konstytucyjnej, administracyjnej, spraw zagranicznych, komunikacyjnej, nie licząc pomniejszych. Przewodniczący komisyj mają znaczny wpływ na przyśpieszenie lub opóźnienie biegu spraw; pamiętne jest pod tym względem zachowanie się p. Kościałkowskiego, który przez szereg miesięcy nie zwoływał zupełnie komisji wojskowej, i p. Polakiewicza, który, nie chcąc dopuścić do załatwienia ustaw samorządowych, zwołane przez siebie posiedzenie komisji administracyjnej zamknął po kilkunastu minutach.

Tutaj trzeba dodać, że najważniejsza sprawa nadchodzącej sesji, mianowicie przekazana przez Trybunał Stanu sprawa b. ministra Czechowicza znajduje się w komisji budżetowej, której przewodniczy zręczny poseł Byrka. Można już dzisiaj przewidywać, że prace budżetowe tak pochłoną cały czas komisji, że niewiele go zostanie na załatwienie trudnej sprawy przekroczeń budżetowych za rok 1927/8.

Jeśli opozycja zechce zaostrzyć regulamin obrad komisyj, zmienić ich przewodnictwa, lub przekazać sprawę Czechowicza innej komisji, conajmniej straci na to dużo czasu, a o to właśnie chodzi obrońcom rządu.

Także i skład komisyj jest dla B. B. dosyć korzystny. Na 31 członków t. zw. większych komisyj B. B. ma 10, B. B. S. 1. Ponadto może liczyć w większości wypadków na 2 głosy Niemców i Żydów. Przy chwiejności klubów środka i niezbyt wzorowej pilności lewicy, tych 13 głosów będzie często stanowiło większość lub połowę, która wystarczy do odrzucenia wniosku.

Pozostaje wreszcie Senat, który ma zagwarantowane długie terminy na załatwianie spraw przekazanych przez Sejm, a który — obok „historycznej" postaci marszałka Szymańskiego — posiada większość, złożoną z B. B., części Żydów i klubu Ch. D., prowadzonego w Senacie przez „jedynkarzy" małopolskich, pp. Thulliego i Makarewicza.

Czy te warunki ilościowe i regulaminowe wystarczą B. B. do spełnienia jego taktycznego zadania, to zależy od wyżej wymienionych warunków personalnych, oraz od zachowania się lewicy. Jeśli idzie o pierwsze, to ostatnie rezygnacje osłabiły bardzo siły B. B. Brak p. Bartla w komisji budżetowej i p. Jaroszyńskiego w administracyjnej jest poważną stratą dla klubu rządowego, a jeszcze cięższą byłoby ustąpienie p. Byrki, o czem chodzą słuchy w Sejmie.

Zobaczymy, jak zagra lewica. Jeśli zastosuje znany z poprzednich sesyj system absencji, spóźnień itp., to wbrew głośnym okrzykom wojennym będzie dowodem, że za kulisami jest cichy układ. To samo odnosi się do niektórych grup centrowych. Grę tę musi społeczeństwo bacznie obserwować.

M. K.

Przed wyborami w Buku

Cały narodowy ogół głosuje na listę Obywatelską nr. 2

Buk, 16 października.

Jak wiadomo, wybory do rady miejskiej w Buku odbędą się w najbliższą niedzielę, 20 b. m.

W dniu 16 bm. odbył się u nas wiec przedwyborczy listy Obywatelskiej nr. 2 pod przewodnictwem p. prezesa Franciszka Górczaka. Zagaił zebranie p. przewodniczący, informując o zgłoszeniu 4 list kandydatów na radnych, których wybiera się ogółem 9. Lista nr. 1 jest listą ciszakowców z dentystą Aleksandrem Dakowskim na czele. Lista nr. 2, Obywatelska, wyłoniona została przez zespół towarzystw narodowych i gospodarczych ze znanymi obywatelami na czele. Na liście tej stoją na pierwszych miejscach pp.: Mieczysław Teski, Władysław Begier, Ludwik Banaszak, Walenty Kałek, Franciszek Górczak i inni. Na czele listy nr. 3 stoi restaurator p. Andrzej Marciniak a na czele listy nr. 4 dotychczasowy radny miasta p. Piotr Mołżyński.

Pierwszy zkolei referat wygłosił p. dyr. Józef Kawecki z Poznania, charakteryzując różnicę w sprawach samorządowych obozu narodowego i lewicy, która w szergu miast wykazała, że prowadzi złą i rozrzutną gospodarkę jak np. w Lublinie, Piotrkowie, Sosnowcu i innych). Również wskazał na te zalety, jakie winni posiadać kandydaci na radnych, a następnie charakteryzując wynik wyborów ostatnich do rad miejskich w Poznaniu i w Województwie Poznańskiem, wskazał na ten zwrot, jaki się ujawnił w opinji publicznej na korzyść obozu narodowego.

W dyskusji nad referatem zabrał głos kandydat z listy nr. 1 ciszakowiec p. Andrzej Szymkowiak, który krytycznie ustosunkował się do wywodów prelegenta, podkreślając, że zalicza się do zwolenników „sanacji". Po udzieleniu ciętej odpowiedzi p. Szymkowiakowi, przez przewodniczącego p. Franciszka Górczaka, a także p. Kaweckiego, którzy z łatwością odparli wszystkie „zarzuty", zabrał głos obecny na zebraniu prezes zarządu wojewódzkiego Stronnictwa Narodowego p. dr. Czesław Meissner z Poznania, który w serdecznych słowach nawoływał do skupienia się koło jednej listy nr. 2, która ma szanse uzyskania większości w Radzie Miejskiej. W ten sposób obóz narodowy będzie mógł wziąć odpowiedzialność za zarząd miastem.

Ostatni zabrał głos ks. wikary Waraczewski, który z całą otwartością, czem sobie pozyskał ogół słuchaczy, oświadczył, że jeszcze przy wyborach do Sejmu był zwolennikiem 30-ki i prenumerował „Dziennik Poznański", ale obecnie przekonał się, że dziennik ten wprowadza w błąd swoich czytelników, całem sercem stoi przy Stronnictwie Narodowem, bo widzi, w tem stronnictwie odpowiednik swoich myśli i ideałów. Wezwał także zebranych do jednomyślnego głosowania na listę obywatelską, która ma na swoim czele ludzi odpowiednich do rządzenia miastem. Mówcy za jego szczere, obywatelskie słowa podziękowano hucznemi oklaskami i wiec w podniosłym nastroju z okrzykami za listą nr. 2 zakończono.

Należy podnieść, że jakkolwiek na sali było sporo zwolenników p. Szymkowiaka, jednak niczem oni nie zakłócili spokoju, co jest także znakiem czasu.

„Temps" o wyborach samorządowych w Polsce

Poza „Matinem" i kilku innemi pismami, które podały wyniki wyborów samorządowych w Poznańskiem i na Pomorzu oraz stwierdziły klęskę obozu prorządowego, panowało w prasie francuskiej głuche na ten temat milczenie. Dopiero teraz ukazał się w „Tempsie" komunikat, którego zaambarasowany ton wskazuje wyraźnie na źródło pochodzenia. Czytamy więc:

„Wybory miejskie, które odbyły się 6 października na Pomorzu i w Poznańskiem wydają się wskazywać, według danych prasy różnych stronnictw, że nastąpiło silne przesunięcie się naprzód prawicowej opozycji, zawsze bardzo poważnej w obu tych województwach. Jednak oficjalne wyniki nie są jeszcze ogłoszone.

„Przypomina się przy tej sposobności, jak dalece Polska pozostała z punktu widzenia administracyjnego, przy starych podziałach przedwojennych. Nawet data wyborów gminnych nie jest ta sama w całym kraju. Dopiero w czerwcu 1930 r. odbędą się wybory w większej części kraju. Będą one posiadały wielkie znaczenie polityczne, potwierdzając lub zaprzeczając temu, co prasa opozycyjna pragnie wywnioskować z wyborów w województwach zachodnich, a więc cofanie się stronnictw, popierających politykę marszałka Piłsudskiego."

Wyraźnym celem komunikatu jest zatuszowanie klęski obozu prorządowego i wogóle osłabienie znaczenia wyborów samorządowych w województwach zachodnich. Komunikat więc poddaje w wątpliwość zwycięstwo obozu narodowego, twierdząc, że pisze o niem tylko prasa opozycyjna, natomiast oficjalnie nie został on stwierdzony, choć komunikat w „Tempsie" ukazał się 16 października!

Dalsze uwagi są wielce niestosowne w prasie zagranicznej, bo pragną wytłumaczyć klęskę obozu prorządowego rzekomo przestarzałym systemem administracyjnym. Wykrętne te sposoby byłyby zabawne, gdyby nie stosowano ich zagranicą, gdzie podważają autorytet państwa.

Kiedy ustanie głód mieszkaniowy?

Jest rzeczą znaną, że brak mieszkań, szczególnie mniejszych, daje się coraz dotkliwiej we znaki tak, że przedewszystkiem w większych miastach nabiera rozmiarów katastrofalnych.

Doszło do tego, że w malutkich mieszkaniach znajdują się dwie do trzech rodzin. Bardzo często młode małżeństwa urządzają swoje ogniska domowe u swych rodziców wychowujących młodsze rodzeństwo, co ze względów wychowawczych jest wręcz fatalne.

Dla tego niema chwili już do stracenia! Czas rozpocząć starania u właściwych czynników, ażeby zabrały się z całą energją do złagodzenia nędzy mieszkaniowej ze względów moralnych i społecznych.

Starania w tym kierunku czynią również organizacje katolickie zorganizowane w poszczególnych Związkach diecezjalnych. Należy więc poprzeć dążenia tychże organizacyj co najmniej przez udzielenie pomocy materjalnej ku czemu nadarza się sposobność w niedz. 27 października rb. — w którą odbywa się VI. Dzień Katolicki.

Wszyscy, którym leży na sercu religijne wychowanie społeczeństwa poprą w tym dniu Akcję Katolicką naszych Związków Diecezjalnych.

Czy zapisałeś się na członka wspierającego Komitetu Floty Narodowej. Wkładka 1 zł rocznie. Conto P. K. O. 30. Zapisz się a spełnisz swój obywatelski obowiązek

EAU DE COLOGNE „L'ELEPHANT"
orzeźwiająca 90% woda kolońska, niezbędna na balu, w podróży i po zawodach sportowych.
J. Szach, Warszawa. Tw 336

Kosma

Czekolada
Konfekty
Kakao

Pw 1027-41,112

B. B. kupuje mandaty poselskie

Sprawa posła Baćmagi

W wczorajszym naszym numerze wieczornym miało się pojawić podane nam telefonicznie przez korespondenta naszego warszawskiego streszczenie pisma posła Józefa Baćmagi do prezydjum klubu B. B oraz pisma jego do redakcji „Gazety Warszawskiej" Ponieważ to samo doniesienie zostało w południe skonfiskowane przez zastępcę dyrektora tutejszego miejskiego urzędu policyjnego p. Drosta w „Orędowniku Wielkopolskim". przeto w ostatniej chwili usunęliśmy wiadomość tę telefoniczną.

Dzisiaj doszedł nas odnośny numer „Gazety Warsz." (298) z dosłownem brzmieniem pism posła Baćmagi pod podwyższym nagłówkiem Komisarjat m. Warszawy, bliski urzędowego źródła informacyj. ma widocznie przyczynę, dla której tych pism nie skonfiskował. Brzmią one, jak następuje:

Pismo do prezydjum klubu B. B.

„Proszę o wykreślenie mnie z listy członków klubu Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem. Powód: niezgodność moich myśli i interesów ludności, którą reprezentuję, z dążeniami Bloku

Z poważaniem
J. Baćmaga."

Pismo do redakcji „Gazety Warszawskiej"

„Jestem posłem od dnia 27 marca 1928 roku. wiadomość o mandacie zamierzonem zgóry (po zrzeczeniu się generała Góreckiego. który był na pierwszem miejscu) otrzymałem 26 marca 1928 roku. Do ostatniej chwili nie miałem pewnej wiadomości o mandacie. jednak spotkałem się z propozycją zrzeczenia się za wynagrodzeniem 20.000 zł (proponował p. Bolesław Guliński. obecnie urzędnik sejmiku w Radomiu. oświadczając, że pieniądze odbiorę w starostwie radomskiem; za mną na liście stoi rotmistrz rezerwy Michał Tadeusz Osiński, komendant podokręgu „Strzelca" w Radomiu, uważany w BB. za bardzo „pewnego").

„Po powrocie z sesji Sejmu wniosłem podanie do starostwa w Radomiu o zwolnienie mnie z urzędu wójta. co do 20 grudnia 1928 roku załatwione nie zostało. Natomiast naczelnik kancelarji starostwa w tym dniu mówił mi. ażebym podanie wycofał. a do prowadzenia spraw upoważnił kogokolwiek. Uległem namowom. podanie wycofałem. a czynności powierzyłem sekretarzowi. Ten przyjmował wpłaty i czynił wypłaty. dokumenty przechowywał u siebie i mnie tylko dawał do podpisu, co czyniłem bez sprawdzenia. polegając na ego uczciwości Dopiero w ostatnich czterech miesiącach sekretarz zaczął zalegać z rachunkowością, a jednocześnie dochodziły mnie wiadomości iż jeździ na konferencje do Radomia W dniu 3 bm przywiózł mi wiadomość iż ma być komisja wojewódzka. zalecając mi podpisanie jak najprędzej zaległych asygnat. Komisja nie przyjechała. Jednak okazało się. że w kasie ma być brak 11.000 zł Tego samego dnia. t. j. 8 bm.. pojechałem do p starosty Maćkowskiego z prośbą o natychmiastową rewizję.

„W odpowiedzi p. starosta Maćkowski zaproponował mi zrzeczenie się mandatu poselskiego, oświadczając. że wszystko będzie w porządku. wszystko będzie kryte. będę dalej wójtem. byle nie posłem Kiedy to odrzuciłem. polecił mi przybyć do siebie 10 bm. Tego dnia przybywszy. zastałem delegację z B. B.. która żadnej rewizji nie przeprowadzała. mojem oświadczeniem mało się interesowała. tylko znów mi zaproponowała zrzeczenie się mandatu poselskiego Odmówiłem.

„Po wyjściu na ulicę zauważyłem. że jestem obserwowany przez nieznanych mi osobników. Jestem ciekaw. czemu władze nie zrobiły rewizji zaraz po mojem doniesieniu?

Do rozwiązania tej zagadki chyba należy uwzględnić mój głos dany na sali sejmowej za odrzuceniem projektu podniesienia podatku (mowa o rządowym projekcie podniesienia podatku gruntowego — Przyp. Red.). rozmowy z ludźmi zaufanymi o szkodliwej polityce Bloku.

Józef Baćmaga, poseł na Sejm."

B. B. idzie do samorządu z wyraźnem obliczem politycznem.

„Tak wykładał p. Marczyński w maju, oklaskiwany przez ogół samorządowców i polityków B. B. A skoro tak, to za ucieczkę p. Marczyńskiego odpowiada cały B. B.!

„Kończy się „radosna twórczość" w samorządzie. „Sanacyjny" prezydent Kielc p. Goetel" otrzymał votum nieufności od swoich własnych kolegów klubowych, runął w Lublinie p. Pączek, chluba B. B. S. i Harrimanna, p. Folejewski w Wilnie jest zniechęcony, Lwów ma dosyć p. Nadolskiego, z Sosnowca zawczasu uciekł p. Marczyński.

„Dlaczegóż tak? Bo cała działalność B. B na terenie samorządu — przy zupełnym braku znajomości spraw samorządowych — opiera się na demagogji, na obietnicach kredytów i subwencyj rządowych Póki generał Górecki dawał pieniądze, było dobrze, gdy zabrakło pomocy Banku Gospodarstwa Krajowego, rozpoczęła się — ucieczka.

„Nie byłoby nad czem lamentować, gdyby nieszczęsnym miastom nie pozostała pamiątka po rządach „sanatorów" w postaci — długów. Póki od tych długów się nie uwolnią, popamiętają długo „program samorządowy B. B."!

„Reprezentantką polityki „sanacyjnej" na terenie Warszawy jest B. B. S. Ci coprawda narazie nie uciekają, ale tylko dlatego, że magistrat warszawski trzyma za wodze ich demagogiczną „twórczość".

„Skandal sosnowiecki powinien wpłynąć na gruntowne oczyszczenie samorządu z „sanacyjnych" naleciałości i wprowadzić gospodarkę samorządową w Polsce na zdrowe tory".

MASKI
ERWINA
REINERA
? ? ?
P 1208

Cztery grosze w kasie miejskiej

Skutki rządów „sanacyjno" - socjalistycznych — W Łodzi magistrat nie ma czem wypłacać pensyj

Sosnowiec, 17. 10 (Tel. wł.) Do jakiego stopnia upadku doprowadziły gospodarkę miast w Zagłębiu Dąbrowskiem rządy sanacyjno-socjalistyczne, o tem świadczy fakt, który zaszedł w Zawierciu.

W mieście tem we wtorek w obecności radcy wojewódzkiego Jurjewa nowoobrany prezydent miasta p. Jerzy Wolf przejął urzędowanie od kierownika tymczasowego zarządu miasta, p Serugi Przy tej okazji wyszło na jaw, że w kasie miejskiej znajdowały się wszystkiego 4 (cztery) grosze. Jak sobie nowy prezydent miasta poradzi z taką sytuacją, niewiadomo.

Łódź, 17. 10. (Tel. wł.) W następstwie fatalnej, rozrzutnej gospodarki socjalistycznej, kasy miejskie Łodzi są zupełnie puste. Na cały szereg wydatków Magistrat nie posiada pieniędzy i o ile stan ten się nie polepszy, spodziewane są trudności przy wypłacie pensyj na 1 listopada, tem bardziej, że obecnie przypada cały szereg różnych płatności i odsetek za pożyczki. Magistrat ma się starać znowu o zaciągnięcie jakiejś pożyczki celem wybrnięcia z kłopotów.

Organ prorządowy chwali bluźnierczą książkę

„Głos Narodu" pisze, co następuje:

„Antykatolicką i bluźnierczą książkę Ludwiga p. t. „Syn człowieczy" powitała „Epoka" entuzjastyczną recenzją. Organ prorządowy jest zachwycony, że Ludwig uważa Chrystusa tylko za „prawdziwego człowieka", który dążył jedynie do dania ludzkości „szczęścia czysto ludzkiego". „Epoka" nazywa to wszystko „rewelacją", co się tłumaczy tylko ignorancją recenzenta. Taki pogląd na Chrystusa przyjął i szerzył Renan, że wspomnimy tylko najbardziej znanego z antykatolickich autorów 19-go wieku.

„Cóż jednak na tę recenzję powiedzą „rządowi katolicy", w imieniu których świeżo „Dzień Polski" proponował współpracę całego „obozu katolickiego" z „sanacją"?

Tajemnicza afera

Warszawa, 17. 10. (Tel. wł.). W nocy z wtorku na środę o godz. 12 min. 45 znaleziono w ustępie publicznym na placu Bankowym w Warszawie jakiegoś mężczyznę z gardłem poderżniętem brzytwą. Lekarz Pogotowia odwiózł tego mężczyznę w stanie nieprzytomnym do szpitala św. Ducha.

Z dokumentów wynika, że jest to Paweł Sambow, lat 35, obywatel sowiecki.

Sambow odzyskawszy na chwilę przytomność, oświadczył, że został napadnięty przez jakichś tajemniczych zbirów, zaciągnięty do szaletu i tam uległ ich przemocy. Niewiadomo jednak. czy nie zachodzi tu wypadek samobójstwa.

Śledztwo wykazało, że Sambow przybył do Warszawy w dniu 14 października z Paryża i czynił starania o uzyskanie policyjnego zezwolenia na pobyt. Starania te jednak spotkały się z odmową.

Władze usiłują teraz stwierdzić, kto właściwie ukrywa się pod nazwiskiem Sambowa i z jakiego powodu ów obywatel sowiecki przerwał swoją podróż z Paryża do Moskwy w Warszawie. Choć Sambow jest ciężko ranny, to życiu jego nie grozi niebezpieczeństwo. Chwilowo nie może poczynić dalszych zeznań.

Ucieczka prezydenta m. Sosnowca

W „Gazecie Warszawskiej" czytamy:

„W chwili, gdy w Wielkopolsce i na Pomorzu ogromna większość miast złożyła gospodarkę samorządową w ręce obozu narodowego, zaszedł w Sosnowcu, wypadek, o którym już krótko donosiliśmy, rzucający charakterystyczne światło na „pracę" „sanacji" w samorządzie. Oto prezydent tego miasta dr. Marczyński, członek B. B. na posiedzeniu rady miejskiej złożył oświadczenie, że nie podoba mu się postępowanie rady miejskiej i komisji rewizyjnej, skutkiem czego składa swój urząd.

„Postępowanie takie jest rzeczą niesłychaną. Jeśli p. Marczyński miał słuszne powody do krytykowania postępowania rady miejskiej, to mógł w drodze ustawowej odnieść się do władzy nadzorczej, którą dla samorządu sosnowieckiego jest wojewdóztwo kieleckie. W obecnej sytuacji politycznej chyba nie potrzebował p. Marczyński obawiać się stronniczości wojewody kieleckiego na swoją niekorzyść.

„Jednak p. Marczyński nie poszedł drogą prawną, nakazaną ponadto przez zwykłą przyzwoitość, lecz poprostu — uciekł. pozostawiając miasto w stanie przesilenia.

„Przeciwko tego rodzaju metodom musi zaprotestować nietylko Sosnowiec, ale cały kraj. Zarówno do wyborów sejmowych, jak i samorządowych stronnictwo rządowe szło i idzie zawsze z ogromnemi obietnicami. przy których pomocy tu i owdzie chwyta głosy naiwnych. W Sosnowcu „sanacja" przeprowadziła przy wyborach kilkunastu radnych, a następnie, zawarłszy porozumienie z P. P. S., objęła rządy w magistracie.

„Rozpoczęła się „radosna twórczość", której wstępnym epilogiem było zamianowanie niedawno przez Bank Gospodarstwa Krajowego specjalnego komisarza dla nadzorowania gospodarki finansowej sosnowieckiego magistratu. Nie pomogło widać i to, więc p. prezydent — uciekł.

„W maju b. r. odbyła się w Warszawie konferencja działaczów samorządowych B. B., na której obok pp. Sławka i Jaroszyńskiego głównym referentem był p. prezydent Marczyński. Treścią tego referatu była deklaracja, że

MASKI
ERWINA
REINERA
? ? ?
P 1208

Hindenburg w sprawie plebiscytu przeciw planowi Younga

Biskupi katoliccy wypowiadają się przeciw plebiscytowi

Berlin, 17. 10. (PAT). Prezydent Hindenburg wystosował na ręce kanclerza Müllera pismo, w którem z całą stanowczością zastrzega się przeciwko wciąganiu jego osoby w wir agitacji plebiscytowej. Prezydent Hindenburg podkreśla, iż nie dał powodu i nie upoważnił nikogo do ogłoszenia jego osobistego poglądu na plebiscyt, zastrzegając sobie sprecyzowanie swego stanowiska wobec planu Younga w przewidzianym w konstytucji terminie, w którym przysługuje prezydentowi Rzeszy prawo zadekretowania, względnie odroczenia wejścia w życie ustawy.

Opublikowany w prasie wczorajszej list prezydenta Hindenburga, rząd Rzeszy zaopatrzył notatką, wyrażającą oczekiwanie, iż poszczególne grupy polityczne, zwłaszcza t. zw. komitet plebiscytowy, zastosują się do życzenia głowy państwa i nie będą nadużywały jego nazwiska do celów politycznych.

Berlin, 17. 10. (PAT.) „Berliner Tageblatt" donosi, że list prezydenta Hindenburga do kanclerza Müllera spowodowany był m. in. okolicznością, iż t. zw. komitet plebiscytowy przygotowuje tendencyjny film propagandystyczny, w którym prezydent Hindenburg występuje jako rzecznik akcji plebiscytowej przeciwko planowi Younga. Filmem tym, jak zapowiada dziennik, zająć się ma w tych dniach urząd cenzuralny Rzeszy.

Berlin, 17. 10. (PAT.) Do wystąpienia ks. biskupa kardynała Bertrama przeciwko akcji plebiscytowej przyłączyli się wszyscy katoliccy biskupi w Niemczech.

Berlin, 17. 10. (PAT). Prasa komunistyczna niemiecka wydała proklamację, wypowiadającą się w ostrej formie przeciwko akcji plebiscytowej. Proklamacja zapowiada, że komuniści zwalczać będą agitację zwolenników plebiscytu wszelkiemi możliwemi środkami.

Min. Dobrucki — dyrektorem Izby Przem. - Handlowej

Warszawa. 17. 10 (Tel. wł.) Dyrektorem Izby Przemysłowo - Handlowej w Wilnie na miejsce b ministra Romockiego ma zostać b. minister oświaty Dobrucki. (w)

„Łódź" w Londynie

Gdańsk, 17. 10. (AW). Statek „Łódź", który napotkał w czasie podróży na silne burze, zawinął ostatecznie do portu londyńskiego Burze spowodowały jednak nieznaczne uszkodzenia, wobec czego statek „Łódź" pozostanie przez kilka dni w dokach reparacyjnych w Hull.

nw 4486

ANTIBA SP. z O. O. WARSZAWA · L·S·S ·

ADENTOSAN · L·S·S ·

PASTA BIELI CZYŚCI CHRONI OD ZEPSUCIA DO ZEBÓW

Przed zwołaniem Sejmu i Senatu

Komunikat urzędowej Polskiej Agencji Telegraficznej

Warszawa, 17. 10. (PAT) Jak się dowiaduje Polska Agencja Telegraficzna w najbliższym czasie spodziewać się należy wydania przez p. prezydenta Rzeczypospolitej zarządzenia o zwołaniu Sejmu i Senatu na sesję zwyczajną od dnia 31 października br.

O utworzenie dalszych ambasad

Także Turcja zamieni poselstwo w Warszawie na ambasadę

Waszyngton, 17. 10. (AW). Sekretarz stanu Stinson i poseł polski Filipowicz omawiali wczoraj sprawę podniesienia poselstwa polskiego w Waszyngtonie i poselstwa amerykańskiego w Warszawie do godności ambasady. Zmiana ta ma nastąpić na mocy uchwały kongresu amerykańskiego.

Rokowania o traktat handlowy polsko - amerykaskie są narazie przerwane, będą one jednak podjęte po ustaleniu nowej amerykańskiej taryfy celnej.

Poselstwo tureckie w Warszawie — ambasadą?

Warszawa, 17 10. (Tel. wł.) Pismo tureckie „Dżumhurjed" donosi, że rząd angorski ma zamiar podnieść w najbliższym czasie poselstwo tureckie w Warszawie do rangi ambasady. (w)

Straszna katastrofa lotnicza

Grudziądz, 17. 10. (PAT) Wczoraj na tutejszem lotnisku wojskowem wydarzyła się straszna katastrofa lotnicza. W czasie wykonywania akrobacji przez plutonowego pilota Kazimierza Raczkowskiego w pewnej chwili oderwało się skrzydło samolotu, a pilot, nie mogąc użyć w ostatniej chwili spadochronu, runął wraz z płatowcem na ziemię. Z pod szczątek samolotu wydobyto tylko zniekształcone zwłoki pilota.

„Stahlhelm" będzie rozwiązany w całych Niemczech?

Awantury „stahlhelmowców" z „reichsbannerami"

Berlin, 17. 10. (PAT.) Wczoraj wieczorem w jednej z kawiarń Berlina doszło do krwawych starć. W czasie zebrania „stahlhelmowców" w toku dyskusji zaatakowano kilku zwolenników republikańskiego „Reichsbanneru". przyczem wywiązała się krwawa bójka. w której interwenjować musiała policja. Również na ulicy doszło do starcia między „stahlhelmowcami" a policją, przyczem demonstranci bronili się sztyletami. Policja aresztowała 30 „stahlhelmowców".

Berlin, 17. 10. (PAT.) „Deutsche Allgem. Ztg." donosi, że w najbliższym czasie rozwiązane zostaną organizacje „stahlhelmowców" na obszarze całej Rzeszy.

Wyrok trybunału faszystowskiego w Poli

Skazanie Jugosłowianina na karę śmierci za zamach morderczy na grupę Włochów

Rzym, 17. 10. (PAT). Przed specjalnym trybnałem ochrony państwa w Poli odbywał się proces oskarżonych o zasypanie szeregiem strzałów rewolwerowych grupy wyborców, którzy w dniu ogólnych wyborów w marcu r. b. udali się z Vermo do Pisino celem złożenia swych głosów. Grupa wyborców ze sztandarem włoskim posuwała się, śpiewając hymny patrjotyczne. Po przybyciu do miejscowości Monte Camus zostali oni zaatakowani przez 5-ciu osobników, zaczajonych wzdłuż drogi.

Agencja Stefaniego donosi, iż organizatorem tej zasadzki, w rezultacie której jeden z napadniętych poniósł śmierć, a drugi został raniony, okazał się oskarżony Władimir Gortan, należący do jugosłowiańskiego związku politycznego i odwiedzający często Jugosławję. Przy rozprawach ujawniona została również terorystyczna akcja, prowadzona przez oskarżonych. Proces wykazał bezwarunkową winę oskarżonych, co potwierdzały zresztą ich własne zeznania. Główny oskarżony Gortan skazany został na rozstrzelanie z tyłu.

Rzym, 17. 10. (Radjo wł.). Skazany na śmierć przez trybunał w Poli Wladimir Gortan został rozstrzelany dzisiaj rano przez strzały w plecy.

Wzburzenie w Jugosławji

Białogród, 17. 10. (PAT). Według otrzymanych tu doniesień z Zagrzebia wczoraj studenci oraz publiczność usiłowali zorganizować na ulicach miasta manifestację w celu podkreślenia sympatji dla studentów Słowieńców, skazanych przez nadzwyczajny trybunał faszystowski w Poli. Policja rozproszyła manifestantów, aresztując kilka osób.

Echa procesu w Opolu

Katowice, 16. 10. (PAT.) Jak podają pisma niemieckie, zastępca oskarżycieli ubocznych w procesie o pobicie artystów w Opolu wniósł odwołanie od wyroku sądu opolskiego.

Poznańska Giełda Pieniężna

Poznań, 17 października 1929.

Na dzisiejszej giełdzie panowała tendencja wybitnie spokojna.

Z pap. procent. wzgl. lokacyjnych doszło do notowania jedynie 8 proc listami dolarowemi ziemskiemi, któremi zawierano transakcje po 9? proc. (przy dew. 8,90) i 4 proc. listami konwert. ziemskiemi, za które płacono 41 proc. Dopytywano się o 6 proc. listy żytnie po 24,— bez oddawców

Z akcyj bankowych wzgl przemysłowych zauważono popyt na Bank Polski **po 166,— bez materjału i oddawano** Cegielskiego po 55,— a Herzfelda po 45,—

Cedula urzędowa z 17 października 1929 r.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominału)

8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 93% +
4% listy zastaw. konw. Pozn. Ziem. Kred. 41% P.

Akcje przemysłowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)

Cegielski H. I em. zł. 55,— O.
Herzfeld-Viktorius I em. zł. 45,— O.
Tendencja: Spokojna.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,88 1/4 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,89 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski. oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach — 212,30 zł, **gotówką — 211,88 zł; za 100 guld. gd.** w dewizach — 173,19 zł, gotówką — 172,85 zł.

Giełda warszawska

dnia 17 października 1929 r.

Waluty	Gotówka		
Dol. Stan. Zjedn	tr 8.88	sp. 8,90	kup. 8,86

Dewizy:

Belgja	tr. 124,53	sp. 124,84	kup. 124,22
Londyn	„ 043,42	„ 043.53	„ 043.31
Paryż	„ 035.05	„ 035.14	„ 034.97
Praga	„ 026.39	„ 026,46	„ 026,33
Szwajcarja	„ 172.47	„ 172,90	„ 172.04
Wiedeń	„ 125.34	„ 125,63	„ 125.01
Włochy	„ 046.71	„ 046.83	„ 046.59

Papiery państwowe i obligacje:

4% poż inwest	117,25	117.00	118,00
5% poż premj. dol.	000,00	063,50	064,00
6% poż dol.	000,00	080,50	080,25
10% poż. kol.	000.00	000,00	102,00

Akcje w złotych:

Bank Dyskontowy	000,00—127,00
Bank Handlowy	000,00—118,00
Bank Polski	000.00—167.00
Bank Powsz. Kred.	00,000—110,00
Elektrownia w Dąbr.	000,00—085,00
Siła i Światło	000.00—112.00
Gosławice	000,00—031,00
W. T. Węgla	000,00—067,50
Lilpop	000,00—028.50
Starachowice	019.50—020,00

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg reszta za 100 kg

Berlin. dnia 17 października 1929

Pszenica march. od st. zał. 76-77 kg. przeciętn. jakości	230,00—231,00
Tendencja słabsza.	
Pszenica march. od st. zał. 75 kg. przeciętnej jakości	228.00—229,00
Tendencja słabsza.	
Pszenica march. od st. zał. 80-81 kg. przeciętn. jakości	234,00—235,00
Tendencja słabsza.	
Żyto march od st zał. 72 kg. przeciętnej jakości	172,00—176,00
Tendencja słaba.	
Owies march. od st. zał.	168.00—178,00
Tendencja słaba.	
Jęczmień browarny	196,00—216,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień past i przemysł.	172,00—188,00
Tendencja spokojna.	
Kukurydza loco Berlin bez obrotów.	
Mąka pszenna	27,75 33.25
Tendencja słabsza.	
Mąka żytnia	23.25—26,25
Tendencja słabsza.	
Ospa pszenna	11,25—11.75
Tendencja słabsza.	
Ospa żytnia	9,75—10.25
Tendencja słabsza.	
Groch Victoria	35,00—42,00
Groch dr jad.	27,00—32.00
Groch past.	21,00—23,00
Makuchy rzepakowe	18,50—19.00
Makuchy lniane	24,10—24,40
Wytłoki suche	11.30—11,50
Śrut Soja	19.70—20,10
Płatki ziemniaczane	15,60—16,20
Ziemniaki jadalne białe	1.90— 2,20
Ziemniaki jadalne czerwone	2,20— 2,60
Ziemniaki jad inne żółte	2 50— 2,70
Ziemniaki fabryczne w fg.	8 1/2— 0,10

Ogólna tendencja słaba.

Notowania złotego w Berlinie
z dnia 17 października 1929.

Wypłaty na Warszawę: 46,875—46,825
Noty wielkie: 47,075—47.225

nw 4867

Każdy może się wzbogacić,

kto zakupi LOS I-ej Klasy w największej i najszczęśliwszej Kolekturze Loterji Państwowej

„Nadzieja", Lwów, Sykstuska 6.

Główna wygrana wynosi

750.000 złotych.

Ponadto wygrane po Zł 350.000, 250,000, 150.000, 100.000, 80.000, 75.000, 60.000, 50,000, 40.000, 25.000, 20.000. 15.000, 10.000, 5.000 i t. d. i t. d. na ogólną sumę

30.000.000 złotych.

CO DRUGI LOS WYGRYWA!

Ciągnienie I-ej klasy już 14 i 15 n. m.!

Ceny losów:

Cwiartka Zł 10.— Połówka Zł 20.— Cały Zł 40.—

Pomimo podwyższenia ilości wygranych, ceny losów pozostały niezmienione, Loterja Państwowa jest obecnie najkorzystniejszą na świecie. Zamówcie los jeszcze dziś, a szczęście Was nie ominie! Losy wysyłamy wraz z blankietem P. K. O. na przesyłkę należytości, wolną od porta. nw 4624

W tem miejscu wyciąć i wypełnione nadesłać!

KARTA ZAMÓWIEŃ K. P.
Do „NADZIEJI". Lwów, Sykstuska L. 6
Niniejszem zamawiam do I klasy Państw. Loterji Klasowej
_____ losów całych po Zł 40.—
_____ połówek . . . „ Zł 20.—
_____ ćwiartek . . „ Zł 10.—
Należytość Zł _____ uiszczę po otrzymaniu losów blankietem P. K. O. przez firmę do losów dołączonym.
Imię i nazwisko _____
Dokładny adres _____

Dzisiaj t. j. we czwartek, 17 października r. b. wyświetlamy w kinie „Apollo“ po raz ostatni film

„Trujące Usta“

z Raquel Meller w roli głównej.

KINO APOLLO

Program kina „METROPOLIS“ stanowi nadal do soboty, dnia 19 b. m. arcydzieło:

„ŻEGNAJ MASCOTTE“ z Liljaną Harvey i Igo Symem.

Najbliższemi premjerami w kinach naszych będą:

W kinie „Apollo“

Od piątku, 18. X. r. b.

najweselszy film sezonu — z królem humoru na ekranie

z Haroldem Lloydem, p. t.

„Coraz prędzej!“

(Speedy)

nw 4245

Seanse: o 4,30, 6,30 i 8,30; w niedziele o 2,30 po poł.

W kinie „Metropolis“

Od soboty, 19. X. r. b.

Wielki film erotyczny na tle głośnej współczesnej powieści **Jakóba Wattermana,** p. t.

„Maski Erwina Reinera“

z najpiękniejszym amantem świata Johnem Gilbertem.

Film ten — to dzieje i przygody Don Juana XX. wieku!

Seanse: o 5, 7 i 9; w niedziele o 3 po poł.

Sprawa miast wydzielonych

Żywe poruszenie wywołała w opinji publicznej uchwała Rady Ministrów z dnia 23 września br., zmierzająca do odebrania prezydentom pięciu miast t. zw. wydzielonych (Bydgoszcz, Inowrocław, Gniezno, Toruń i Grudziądz) praw starostów grodzkich. Usiłowania przekreślenia niedawno nabytych praw zwierzchników policyjnych przez prezydentów miast wydzielonych i wprowadzenie zmiany systemu, omawia się w szerokich kołach samorządowych z wielkiem zdziwieniem, albowiem trudno dopatrzeć się tu rzeczowej przyczyny. Nie mogą przemawiać za tym projektem względy praktyczne, ani troska o usprawnienie administracji i służby bezpieczeństwa publicznego, nie mówiąc już o nowem obciążeniu z tego tytułu i to znacznem budżetu państwowego. Uchwała sama godzi w najżywotniejsze interesy samorządu miejskiego, warto więc zastanowić się z punktu widzenia prawnego czy taka zmiana nie wprowadzałaby niepotrzebnego zamieszania wśród współdziałających urzędów, powodując zatargi kompetencyjne, zwłokę i chaos.

Na podstawie artykułu 76 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dzien. Ustaw nr. 11 poz. 86) o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej, może Rada Ministrów przekazywać wszystkie, lub poszczególne funkcje starostów grodzkich prezydentom miast wydzielonych, jeżeli miasta te posiadają warunki zabezpieczające należyte sprawowanie administracji państwowej.

Ponieważ miasta wydzielone, do których już za czasów niemieckich należał Poznań, Bydgoszcz, Toruń i Grudziądz, (w roku 1925 przybyły jeszcze Inowrocław i Gniezno), we wszystkich sprawach nawet policyjnych podlegały bezpośrednio prezydentowi regencji, względnie w czasach polskich wojewodzie, i na podstawie ustawy niemieckiej wykonywały czynności policji lokalnej i państwowej na swoim obszarze, za wyjątkiem miasta Poznania, w którem ze względu na to, że miasto było fortecą, był osobny zarząd policji państwowej z prezydentem policji na czele, miastu Poznaniowi rozporządzeniem ministra spraw wewnętrznych z dnia 16 stycznia 1925 r. przyznano prawo zwierzchności nad władzą policyjną, tak, że od 1. 4. 1925 r. wszystkie czynności przejął także w Poznaniu, magistrat, względnie prezydent miasta Poznania. Zniesiono więc państwowy zarząd policyjny (starostwo grodzkie) i przydzielono jego czynności prezydentowi miasta.

O te czynności ubiegały i ubiegają się wszystkie miasta dlatego, bo upatrują w tym nietyle zwiększenie władzy i wpływu, ile uporządkowanie administracji na jednym terenie, albowiem wykonywanie władzy przez jeden urząd jest lepsze niż wykonywanie przez kilka władz o rozmaitym zakresie działania. Tak się przedstawia sprawa pod względem faktycznym i prawnym.

Mimowoli nasuwa się pytanie jakie mogą być cele nowego zamierzenia Rady Ministrów? Czy może motywy oszczędnościowe? Chyba nie, gdyż z chwilą odjęcia praw starostów grodzkich prezydentom miast wydzielonych, wydatki państwowe w tych wszystkich miastach wzrosną, gdyż trzeba będzie przyjąć dodatkowych urzędników, i to w znacznej liczbie. Weźmy jako przykład choćby tylko Poznań, aczkolwiek jego wyłączenia wspomniany projekt nie przewiduje, prawdopodobnie z powodów finansowych i z uwagi na znaczenie miasta. W budżecie na rok 1929/30 wydatki na bezpieczeństwo publiczne w Poznaniu, dochodzą prawie pół miljona złotych (467.000 zł). W Bydgoszczy i Toruniu, koszta te zbliżać się będą mniejwięcej do połowy wspomnianej sumy.

Projektuje się, by prawa starostów grodzkich przelać na starostów danych powiatów. W zamiarze tym tkwi niebezpieczeństwo wytworzenia dwoistej władzy w miastach, a doświadczenie uczy, że w podobnych warunkach powstają niepożądane tarcia. Podporządkowanie bezpieczeństwa starostom w miastach wydzielonych byłoby objawem tem znamienniejszem, że nawet małe miasta podlegają starostom tylko w zakresie policji, a w innych sprawach bezpośrednio wojewodzie.

Dotychczasowy stan rzeczy nie wywołał przecież żadnych ujemnych następstw, raczej przeciwnie. T ak wybitna organizacja jak Związek Miast Polskich uważał w swoim czasie rozporządzenie Rady Ministrów z 19 marca 1928 r. za początek dobrej i owocnej organizacji zarządów miejskich. Wyrażono nawet rządowi uznanie i podziękowanie. Obecnie zaś, wskutek wiadomości o nieogłoszonej jeszcze uchwale Rady Ministrów, zarząd Związku Miast na posiedzeniu w dniu 23 ub. mies. nie mogąc zrozumieć takiego stanowiska rządu, postanowił wysłać delegację do ministerstwa spr. wewnętrznych z prośbą o nieogłaszanie tej uchwały.

Nasuwa się pytanie, czy cała przemiana nie ma podkładu politycznego, czy nie chodzi o silniejsze jeszcze w większych miastach uchwycenie policji w karby systemu obecnego.

Za traktatem handlowym z Polską

Warszawa, 17. 10. (Tel. wł.) — Związek pism handlowych w Prusach Wschodnich ogłosił rezolucję, w której wypowiada się za koniecznością jak najrychlejszego zawarcia traktatu handlowego z Polską. (w)

O rzekome prześladowanie prawosławia w Polsce

Jak nas informują, we Włodzimierzu z okazji wizytacji prawosławnego archijereja Simona został wydany obiad. podczas którego jeden z uczestników wobec miejscowego powiatowego starosty i innych przedstawicieli władz miejscowych wygłosił toast, w którym narzekał na ucisk prawosławnej cerkwi w Polsce, a jako dowód tego przytoczył, że katolicy na Wołyniu posiadają aż trzy seminarja.

Nim objaśnimy sprawę trzech seminarjów, przyjrzyjmy się temu „uciskowi cerkwi prawosławnej w Polsce“.

Przedewszystkiem można mówić tylko o wielkich przywilejach cerkwi prawosławnej w Polsce, które ta cerkiew posiada przeważnie z krzywdą i uszczerbkiem Kościoła Katolickiego.

I tak, kiedy za czasów caratu kościoły katolickie setkami oddawano do użytku cerkwi prawosławnych a kapłanów i biskupów pędzono na Sybir, to i dziś władze cerkwienne tak uporczywie trzymają się zrabowanych świątyń, że częste zachodzą wypadki jak n. p. Wyszogródku, gdzie mając na miejscu cerkiew, zamknięto ją, a używa się do odprawiania nabożeństw zrabowanego kościoła katolickiego.

Gdy władze rosyjskie kasowały wyższe uczelnie duchowne katolickie, zamykały seminarja, redukując diecezje, dla prawosławnych tworzy się w Polsce wydział teologiczny przy uniwersytecie w Warszawie, szereg seminarjów duchownych, buduje się bursy dla teologów prawosławnych, na to wszystko władze polskie łożą pieniądze ze Skarbu Państwa.

Nie mieliśmy prawa nietylko budować choćby najskromniejszych świątyń, ale niepozwalano nam nawet już istniejących restaurować jak n. p. w Ostrorogu, gdzie kościół zgorzał, a nabożeństwa musiano odprawiać w maleńkiej cmentarnej kaplicy, na której dach był zniszczony, a gdy chiano pokryć ją na nowo gontami, miejscowa policja tego zabroniła i służba Boża dla przeszło 6.000 parafjan odprawiać się musiała przez lat kilkanaście w maleńkiej kapliczce, prowizorycznie przykrytej brezentami, by chronić ją od opadów deszczowych. Z odbudową kościoła robiły władze moskiewskie najrozmaitsze trudności podczas gdy prawosławni gospodarowali w pięknym zabranym kościele kapucińskim, obracając cały majątek tegoż kościoła na majątek bractwa św. Cyryla i Metodego, powołanego specjalnie do tępienia kultury polskiej. Dziś jednak widzimy, jak prawosławni zupełnie swobodnie restaurują swe świątynie, na co nawet otrzymują zasiłki ze Skarbu Państwa. Więc gdzież ten ucisk?

Z ubolewaniem stwierdzić należy, że widocznie nie tyle chęć obrony prawosławia przed uciskiem, którego niema, jest powodem tych skarg, lecz raczej chęć dyskredytowania. Przecież za rządów polskich stan cerkwi prawosławnej na kresach, drogą gwałtu, zaborów, konfiskat przez rząd carski tak uprzywilejowany, nie uległ zmianie, jakby Kościół i naród polski jeszcze dzisiaj musiał ponosić karę za powstania i obrony swych religijnych i narodowych.

Co zaś do trzech seminarjów, odpowiadamy, że jedno jest tylko seminarjum w diecezji Łuckiej, która dla braku pomieszczenia w Łucku musi się znajdować w trzech różnych miejscowościach. Więc we Włodzimierzu jest seminarjum mniejsze, gdzie alumni zdobywają maturę gimnazjalną, w Łucku — filozofja i teologja, a w Dubnie jednoroczny kurs dla tych, którzy pragną zapoznać się z pracą misyjną. Dziwne są te narzekania. Tem bardziej dziwić im się należy, że prawosławie wobec srogich prześladowań, jakich doznaje w Rosji bolszewickiej, nie chce ocenić tej życzliwości i tolerancji, jaką im zapewnia prawo i cierpliwe społeczeństwo polskie. (KAP.)

Nowe afery korupcyjne w Niemczech

Jeszcze nie przebrzmiały echa skandalicznych procesów Barmatów i młodego Stinnesa, a Berlin ma już dwie nowe afery korupcyjne braci Sklarek, podobnie jak Barmatowie żydków, pochodzących z ziem polskich. Sklarkowie aresztowani zostali pod zarzutem wyłudzenia na podstawie sfałszowanych bilansów miljonowych kredytów z berlińskiego banku miejskiego. Przy tej sposobności jedno z pism nacjonalistycznych wystąpiło z rewelacjami, oskarżającemi kilku urzędników miejskich o podejrzane stosunki ze Sklarkami, mianowicie nabywanie u nich poniżej kosztu ubrań, futer itp. Sklarkowie mieli monopol na dostawę umundurowania dla wszystkich urzędników magistratu berlińskiego. Okazało się jednak, że prócz tego ubierali się u nich wszyscy prawie dygnitarze magistraccy.

Rewizja ksiąg handlowych Sklarków ujawniła obszerną listę takich klijentów. Ogłoszenie tej „listy odzieżowej“, jak ją nazwano, wywołało wielki popłoch we wszystkich prawie partjach. Okazało się bowiem, że obok drugiego burmistrza Schneidera, piastującego ten mandat z ramienia socjalistów, figuruje na „liście odzieżowej“ również znany nacjonalista, poseł do parlamentu Bruhn i b. wiceprezydent Reichstagu Graewe. Kiedy nacjonaliści zaczęli ogłaszać nazwiska dygnitarzy socjalistycznych, pisma socjalistyczne podawały niemniej piękny spis nacjonalistów i komunistów, wysokich dygnitarzy i urzędników miejskich. Figurują więc na tej liście: radca budowlany dr. Adler, radca budownictwa szkolnego Rydahl, burmistrz: Kohl, Schneider, dyrektorzy administracyjni magistratu: Benecke, Gaebel, Treitel, Gotschalk, Gutig, Radke, Weber i długi szereg różnych innych wysokich urzędników z pierwszym burmistrzem Berlina Boeschem, jego synem i żoną. Żona pierwszego burmistrza nabyła od Sklarków futro za 400 marek, za które sami Sklarkowie dali 4 tysiące marek. Na przyjęciach i polowaniach u Sklarków bywali liczni dygnitarze magistraccy.

Jeszcze nie wyjaśniono wszystkich szczegółów tej afery, kiedy ukazały się wiadomości o nowej w miejskiem przedsiębiorstwie komunikacyjnem. Dyrektor przedsiębiorstwa prywatnego Butt, którego ojciec jest dyrektorem miejskiego przedsiębiorstwa komunikacyjnego, uzyskał monopol na naprawę i budowę nowych torów. Żeby zwiększyć zyski remontowano tory znajdujące się w zupełnie dobrym stanie i budowano nowe, gdzie okazało się zupełnie zbyteczne. Zyski firmy Butt obliczane są na półtora miljona marek.

O traktat arbitrażowy z Rumunją

Warszawa, 17. 10. (AW). Jutro dnia 18. bm. wyjeżdża do Bukaresztu p. Juljan Makowski, naczelnik wydziału traktatowego celem przygotowania traktatu arbitrażowo-koncyljacyjnego między Polską a Rumunją. P. Makowski oczekiwać będzie w Rumunji przyjazdu min. Zaleskiego, który, jak wiadomo, dnia 22. bm. wyjeżdża z Warszawy.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Pożyteczna placówka w Poznaniu

W tych dniach nastąpi otwarcie uniwersyteckiej kliniki stomatologicznej

Choroby zębów i jamy ustnej powodem śmiertelnych schorzeń.

W ostatnich latach coraz częściej spotykamy się w lekarskiem piśmiennictwie z przypadkami ogólnych ciężkich niedomagań, których źródło oraz stwierdzona przyczyna leży w jamie ustnej, bądź w próchnicowych i rozpadających się zębach, bądź też w niedomaganiach dziąseł. Ogólne te choroby dotyczą przedewszystkiem przewodu pokarmowego, serca, nerek, stawów, jakkolwiek nad zależnością schorzeń w innych częściach organizmu badania są w toku. Wykryto bowiem, że w zaniedbanej jamie ustnej, w gnijących korzeniach i zaczerwienionych dziąsłach hodują się w wielkiej ilości drobnoustrojów, bakterje, które żyją tam, rozmnażają się i wydzielają ze siebie pewne trucizny tak silne, że w małej ilości wstrzyknięte myszce do otrzewnej powodują śmierć.

Dla ustroju ludzkiego również nie mogą być one obojętne. Istnieją jednak pewne obronne siły organizmu, które te jady zobojętniają i tem się tłomaczy, że tyle osób nie czuje prawie żadnych dolegliwości mając pełno pruchnicowych i ropiejących korzeni lub chore dziąsła, które przy lekkim dotyku krwawią.

Ciekawem we wspomnianych badaniach jest to, że zwierzęta, którym przeszczepiono drobnoustroje z próchnicowych zębów ludzi chorych na nerki zapadały na tę samą chorobę nerkową, czyli mamy tu eksperymentalne potwierdzenie związku jaki zachodzi w sprawach chorobowych jamy ustnej a w konkretnym wypadku nerek. Wyniki powyższych dociekań nadały dotychczasowym zapatrywaniom nowy kierunek i dziś wszelkie zawiłe nieraz djagnozy z zakresu chorób wewnętrznych przeprowadza się po dokładnem uprzedniem zbadaniu jamy ustnej i ewentualnem usunięciu ognisk chorobowych.

U nas wielkim krokiem naprzód w tym kierunku ze stanowiska higjeny społecznej jest myśl otwarcia przy wydziale lekarskim Uniwersytetu Poznańskiego kliniki stomatologicznej, chorób zębów i jamy ustnej. Będzie to jedyna tego rodzaju placówka, służąca w pierwszym rzędzie nauce i kształceniu zastępu nowych lekarzy, jak też niosąca wielką ulgę szerokim warstwom cierpiącej ludzkości naszego miasta. Klinika pomieści się w wynajętym lokalu przy ul. Ratajczaka 14 i ma być uruchomiona już z dniem 20 b. m.

Najnowszy, 3-ci numer trzeciego rocznika „Wielkopolskiej Jlustracji" zawiera wśród bogato ilustrowanych artykułów oryginalną korespondencję z Łużyc p. t.

z doli i niedoli najmniejszego narodu słowiańskiego

która mówi o odwiecznej walce z niemczyzną Serbów Łużyckich.

Niemniejsze zainteresowanie wzbudzi szereg pięknych zdjęć i artykułów, ilustrujących najciekawsze wydarzenia doby bieżącej, jak pogrzeb ś. p. mistrza Jacka Malczewskiego, Słone skarby Karpat, Babie lato.

500-lecie Wielichowa

Szereg przepięknych fotografji i ciekawa korespondencja mówią o artystycznych filmach mechanicznych Wład. Starewicza p. t. „Kraina baśni ozyła".

Numer uzupełniają ciekawe zdjęcia z życia sportowego i z ostatnich premjer teatralnych, ponadto zwykłe działy stałe, jak odcinek powieściowy, nowela, mody, szarady, humor itd.

(Największe i najtańsze pismo ilustrowane dla szerokich kół publiczności Pojedyńczy egzemplarz tylko 45 groszy miesięczny abonament 1.50 zł., kwartalnie 4.— zł Egzemplarzy okazowych bezpłatnie należy żądać wprost od administracji: Poznań — św. Marcin 70).

Konsekracja dzwonów

w kościele św. Małgorzaty na Śródce odbędzie się w niedzielę

Płacz rozległ się na Śródce, najstarszej dzielnicy Poznania, kiedy podczas wojny światowej Prusacy niemiłosiernie ćwiartowali dzwony starego kościoła św. Małgorzaty, aby je zabrać i przelać na armaty. Długo trwało, zanim parafja biedna mogła się zdobyć na nowe dzwony. Dopiero w dziesięciolecie niepodległości zawisły trzy piękne dzwony, ulane w frmie A. Białkowski. W niedzielę o godz. 16,15 odbędzie się uroczysta konsekracja, której dokona J. Em. ks. kardynał-Prymas wobec zaproszonych godności, kapituły metropolitalnej, chrzestnych, przedstawicieli bractw kościelnych i stowarzyszeń parafji archikatedralnej, pierwszej oraz najstarszej w Polsce. Najdostojniejszy Konsekrator uderzy pierwszy w dzwony, które na starym kościółku głosić będą sprawiedliwość i chwałę Bożą.

Ciągłe awantury

na krańcach dzielnicy łazarskiej niepokoją mieszkańców

Piszą nam z miasta:

W dzielnicy łazarskiej z chwilą otwarcia wystawy jakieś ciemne indywidua zbierają się każdego wieczora na podmiejskich ulicach i do późnej godziny urządzają głośne awantury. Częste bijatyki pijanych osobników wywołują hałasy, że mieszkańcy tej dzielnicy, nie widząc innego sposobu zlikwidowania bójek, zwracają za naszem pośrednictwem uwagę na to policji, by wreszcie położyła kres bezkarnym wspomnianym wybrykom łobuzów.

Zwykle w „zabawach" nocnych na ulicach biorą udział kobiety lekkich obyczajów, których bezczelność przechodzi wszelkie granice. W trakcie wystawy byliśmy świadkami bezustannych bójek i zaczepek ze strony szumowin podmiejskich Przechodzący przez ulice Niegolewskich i Emilji Sczanieckiej do „Wesołego Miasteczka" przyjezdni goście często byli narażeni na drwinki i awantury.

Podobne historje dzieją się również teraz, a pijackie „popisy" po ulicach przybierają nawet jeszcze większe rozmiary. Nie było dotąd wieczoru, ażeby przeszedł zupełnie spokojnie bez bójek i krzyków. Mieszkańcy żalą się ciągle na te hałasy, lecz nic jakoś nie pomaga. Wszakże w interesie miasta i dobrej jego opinji leży, aby zlikwidować tego rodzaju stosunki na przedmieściach.

Niemądry wybryk

Domniemani bandyci chcieli tylko nastraszyć.

Przy ul. Raszkowskiej 6 w Krotoszynie mieszkały siostry Józefa Bielawna i Wiktorja Holasińska z Kalisza. W nocy około godz. 2 przez otwarte okno pokoju sypialnego niewiast, wtargnęło dwóch zamaskowanych mężczyzn, z których jeden oświetlił latarką elektryczną śpiącą Holasińską, a drugi stanął z wymierzonym rewolwerem żądając wydania pieniędzy. Przerażona kobieta wyskoczyła z łóżka, budząc krzykiem swą siostrę i zmuszając nieznajomych do odwrotu również przez okno. W czasie ucieczki został poznany jeden z napastników 17-letni uczeń rzemieślniczy Henryk Ciemniewski (ul. Rostarzewskiego 6). Przytrzymano go i w toku dochodzeń zeznał, iż wspólnikiem, który groził rewolwerem, był 19-letni pomocnik stolarski Marjan Kordus, (ul. Raszkowskiego 11). Lekkomyślni młodzieńcy zeznali ponadto, że nie mieli absolutnie zamiaru dokonania rabunku, natomiast urządzili sobie fikcyjny napad „dla kawału", aby nastraszyć spoczywające błogim snem kaliszanki.

U niefortunnych młodzieńców znaleziono rewolwer niezdatny do strzału, który służył jako główne narzędzie postrachu. Zdaje się, że całem zajściem zajmie się sąd i w odpowiedni niewątpliwie sposób ukarze niesmacznych „dowcipnisiów". (k)

KALENDARZYK

Czwartek, 17 października 1929

Słońce: wschód 6,20 — zachód 16,54 — długość dnia 10 godzin 34 min.

Księżyc: wschód 16,49 — zachód 4,38 — pełnia.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw Pozn.: Czwartek, godz. 7 rano Temperatura powietrza niska plus 3 st. Cels Pochmurno Wiatr południowo - wschodni. Ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 752 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 14 st Cels., najniższa plus 3 st C.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodn dziś — 0.16 m.

Kal. rz.-kat.: Florentyn B. — jutro Łukasz Ewangelista.

Kal. słow.: Żytisława — jutro Bratumiła

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka św Marcina, ulica Fr Ratajczaka 12. — Apteka Zielona, ul. Wrocławska 31 — Apteka Czerwona, Stary Rynek 37

Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ulica Mickiewicza 22.

Łazarz: Apteka Łazarska, ul Małeckiego 26. — Apteka p. Plucińskiego, ul Marsz Focha 72.

Wilda: Apteka „Fortuna", G Wilda 96

W innych dzielnicach miasta tamtejsze apteki.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * **Świecie.** (Nominacja.) J. E. Ks. Prymas dr. Hlond zaofiarował w tych dniach ważne stanowisko duszpasterskie zagranicą prefektowi tujeszemu przy gimnazjum, ks. dr. Dunajskiemu.

OSOBISTE

— * **Z Uniwersytetu Pozn.** Dyplom i tytuł magistra praw uzyskał p Mieczysław Teofil Wacław Nowicki z Kórnika, w woj. poznańskiem.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Ze Zw. Oficerów Rez.** W piątek dnia 18 bm. o godzinie 20 odbędzie się w sali restauracji Continental św Marcin 36 zebranie oficerów rezerwy piechoty Na porządku obrad sprawy P W i W F

— * **Zebranie Wydziału Eucharystycznego Sodalicji Pań Miejskich w Poznaniu** odbędzie się w piątek 18 bm. o godzinie 17 na salce Hotelu Rzymskiego, Al Marcinkowskiego 22 Ks. dr. Bross wygłosi dalszy ciąg referatu na temat „Eucharystja jako ofiara". O liczny udział członków i gości prosi Zarząd.

WYKŁADY

— * **Wydział pedagogiczno - apologetyczny przy Sodalicji Pań** urządza na sali Księgarni św. Wojciecha, Aleje Marcinkowskiego 22. cykl wykładów w poniedziałek 21 i w środę 23 bm. Będą mówili w poniedziałek o godz. 8 wiecz. prof Ignacy Stein, b wicekurator w Poznaniu „Wychowawcze znaczenie rodziny"; o godzinie 9 wieczorem ks. dr Abt „Ascetyka Chrystusa a nowoczesna psychologja". — W środę dnia 23 bm. o godz 8.30 wiecz ks. dr. Abt „Pedagogika Chrystusa a współczesne prądy pedagogiczne".

WYCHOWANIA, KURSY

— * **Studjum Języka Francuskiego w Poznaniu** rozpoczyna z dniem 22 bm nowy rok akademicki Jak wiadomo, zaprowadzono kursy 1926 r. i za pośrednictwem Instytutu Francuskiego w Warszawie złączono je z Uniwersytetem Paryskim Kursy języka francuskiego stanowią prawdziwy dokument kultury, toteż nic dziwnego że z każdym niemal dniem wzrasta zainteresowanie dla nich Na kursy uczęszczają nietylko lingwiści, lecz również wszyscy ci, którzy pragną rozszerzyć i pogłębić swą kulturę duchową Kursy bowiem odznaczają się wybitną ścisłością i zwięzłością i niema w nich śladu męczącej drobiazgowości. Ćwiczenia praktyczne (dowolne) są doskonałem uzupełnieniem nauki szkolnej oraz uniwersyteckiej Kursy języka francuskiego mają jeszcze tę wybitną zaletę, iż dają niepomierne zyski i korzyści wszystkim tym którzy oczarowani są ideałem zdobycia wiedzy i kultury Ze względu na ograniczoną ilość miejsc zalecasie ażeby zgłoszenia bezzwłocznie uskutecznić w sekretarjacie (ul Sew Mielżyńskiego 26—27 codziennie od godz. 17—19.

— * **Kurs wykwintnego gotowania** oraz wieczorowy cukiernictwa rozpoczął się dnia 16 bm. w Szkole Gospodarczo - Zawodowej, św. Marcin 69.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Wycieczka Zw. Ofic. Rez. do Paryża.** Po ostatecznem porozumieniu się delegata Zw. Oficerów Rez. Rz. P. z władzami francuskiemi i ambasadą polską w Paryżu, oraz na skutek nadania wycieczce Zw. Of Rez. poważnego, reprezentacyjnego charakteru, zapowiedziana wycieczka w czasie od 5—18 listopada rb. przełożona została na okres świąt Bożego Narodzenia, t. j. między 20. 12. 1929 r. a 6. 1. 1930 r. W związku z powyższem Min. Skarbu podwyższyło liczbę ulgowych paszportów zagranicznych do ilości 400. Zgłoszenia przyjmuje biuro „Orbis" w Łodzi, ul. Andrzeja 5, oraz sekretarjat Zw. Of Rez Rz. P. w Poznaniu, ul. 27-go Grudnia 19. I p., tel. 33-09 Koszta trzynastodniowej wycieczki z Poznania do Paryża i z powrotem przez Hawr do Gdyni wynoszą: III kl. 550 zł, II kl. 650 zł.

— * **Odznaka pamiątkowa.** Wobec ukończenia prac związanych z nadaniem odznaki pamiątkowej Wojsk Wlkp. Zw. Ofic. Rez. wzywa wszystkich, którym przysługuje prawo noszenia odznaki, a odznaki dotychczas nie posiadają, do skierowania wniosków z podaniem daty i miejsca urodzenia oraz dowodów stwierdzających udział w Powstaniu Wlkp. względnie służbę w oddziałach Wlkp. w czasie od 27. 12. 1918 do 21. 8. 1919 r. (książeczka wojskowa lub nazwiska dwóch wiarygodnych świadków) do sekretarjatu Związku Oficerów Rezerwy w Poznaniu, ul. 27 Grudnia 19, I p.

— * **Kwesta na ociemniałego żołnierza.** Dnia 19 i 20 bm., tj w sobotę i niedzielę, odbędą się w Poznaniu kwesty uliczne i po lokalach na rzecz Związku Ociemniałych Wojaków. Apelujemy do uczuć społeczeństwa poznańskiego, tak hojnego zawsze, gdy chodzi o poparcie dobrej sprawy, prosząc gorąco, by każdy w miarę możności zasilał puszki kwestarskie w dniach powyższych. — Na terenie całej Wielkopolski odbędą się kwesty na rzecz Związku Ociemniałych Wojaków od dn. 14 do 21 bm.

PODZIĘKOWANIA

— * **Tow. Pomocy dla Inteligencji** otrzymało w ostatnich czasach na swe cele od p. Wandy Chłapowskiej 150 zł. od prof. M P. z Poznania 100 zł, za które łaskawym ofiarodawcom składa najserdeczniejsze podziękowanie. Tow. (ul. Ratajczaka 31) prosi o dalsze datki, które przed zbliżającą się zimą tak bardzo są potrzebne dla osób przez Towarzystwo wspieranych.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Z statystyki poczty poznańskiej.** W wrześniu wysłano z Poznania 14 672 243 zwykłych przesyłek listowych, nadesłano 2 248 394; przesyłek poleconych wysłano 118 180, nadesłano 102 404; listów wartościowych 2491 i 1439; paczek 43 531 i 33 196; przesyłek za pobraniem 25 070 i 11 316; zleceń pocztowych 4562 i 1483 Przekazów pocztowych i telegraficznych wysłano 37 088 na sumę 5 049 509. zł, nadesłano 61 617 na sumę 5 213 628 zł. W Pocztowej Kasie Oszczędności dokonano 28 714 wpłat na sumę 13 919 118 zł i 13 122 wypłat na 1 312 300 zł. Czasopism wyszło z Poznania pocztą 2 199 420 egz., nadeszło 122 310. Telegramów wysłano 27 208, nadesłano 30 919 Rozmów telefonicznych miejscowych było 6 759 164, zamiejscowych z Poznania 58 336, do Poznania 69 968. Ogólny dochód poczty w Poznaniu wynosił 977 233 zł.

— * **Zamknięcie ulicy.** Z powodu rozpoczęcia robót ziemnych i instalacyj świetlnych na ulicy Grudzieniec w odcinku od Al. Wielkopolskiej do ul. Niskiej, zamknięto ulicę tę dla ruchu kołowego na przeciąg 3 tygodni. Ruch kołowy winien odbywać się ulicami bocznemi.

— * **Ciągnienie loterii olimpijskiej** odbyło się w środę o godzinie 19 w lokalu Związku Związków Sportowych Zebranie zagaił p major Glabisz, dziękując firmie General Motors w Polsce za ofiarowanie pięknego sześciocylindrowego Chevrolet'a. Nastennie trzyletnie dziecko wyciągnęło nr 3476, na który padła główna wygrana loterji, t zn. nowy samochód.

— * **Płonica.** Wobec panującej obecnie w większem nasileniu płonicy (szkarlatyny) w mieście Poznaniu, przypomina się o istniejącej przy Zakładzie Mikrobiologji Lekarskiej U. P. (Wały Wazów nr. 25 — obok Uniwersytetu) „Stacji szcze-

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Trujące usta".
Aurora: „Córka Zory".
Bajka: „Miss Cavell".
Casino: „Miss Cavell".
Colosseum: „Miłość Beduina
Corso: „Przed bitwą".
Edison: „Jarmark miłości".
Kapitol: „Amor na nartach".
Metropolis: „Żegnaj Mascotte .
Odeon: „Romans hrabianki L."
Polonja (Górczyn): „Zemsta szaleńca"
Renaissance: „Pojedynek w samolocie".
Słońce: „Skazaniec ze Stambułu"
Stylowe: „Noce hiszpańskie".
Wilsona: „Król Arlekin".

pień przeciwpłonicznych". — Szczepienia odbywają się bezpłatnie codziennie od godziny 11—15.

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Nieszczęśliwy wypadek w nowej elektrowni miejskiej.** W nowej elektrowni urządza się już próby maszyn. Wczoraj po południu przy próbie zapędu maszyny, korba uderzyła znajdującego się w pobliżu Jana Rogozińskiego (ul. Konopnickiej 5) tak nieszczęśliwie w bok, że złamała mu kilka żeber. Ofiarę wypadku przewieziono do lecznicy miejsk. (k)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Kradzieże i włamania.** Z garażu na stadjonie sportowym skradziono rozmaite narzędzia ślusarskie ogólnej wartości 250 zł — P. Wiśniewskiej Katarzynie, zam. przy ul. Gen. Kosińskiego, skradziono ze strychu bieliznę wartości 200 zł. — Według doniesienia p. Wittkego Konstantego, zam. przy ul. Wspólnej 37 w czasie od 10—16 bm skradziono mu z mieszkania różne dokumenty i książeczkę Kasy Oszczędności. Wartość tych dokumentów 15 000 zł. — P. Kropp Otto z Berlina doniósł o kradzieży portfelu, zawierającego 30 mk niem., paszport i różne notatki. (z)

— * **Aresztowano i odstawiono do sądu.** Garstkę Edmunda, zam. przy ulicy Sew. Mielżyńskiego 25 a, za sprzeniewierzenie materjału wartości 3 000 zł. Poszkodowanym jest p. Rakowski Józef, pl. Wolności 6. (z)

— * **Czyja własność?** W Wydziale Śledczym Bryg. IV znajdują się dwa wały płótna białego, dwa wałki płótna czerwonego i popelina w różnych kolorach. — Przedmioty te pochodzą z kradzieży. Zainteresowani zechcą się zgłosić w pokoju 41 Komendy Pol. na pl. Wolności. (z)

— * **Młodociani bandyci.** Jadący dn. 14 bm. rowerem na Drodze Dębińskiej p. Kuzdowicz Stanisław, zam. przy ul. Strumykowej 33, został ugodzony wystrzałem z rewolweru w lewą rękę. Strzał padł z gromadki chłopców w wieku 14 do 16 lat, którzy ulotnili się niepoznani w kierunku koszar saperów przy ul. Rolnej. Policja wdrożyła śledztwo. (z)

— * **Napad.** P. Szumiński Kazimierz z Naramowic wsi doniósł policji, że dnia 15 bm. o godzinie 7, idąc do pracy, został napadnięty przy Alejach Szelągowskich przez Hołusza Nikodema z Naramowic, który poranił go tępem narzędziem w głowę i twarz. (z)

— * **Oporny aresztant.** Posterunkowy Ksoń doprowadził do Komisarjatu VI — Wojciechowskiego Marcina z powodu usiłowanej kradzieży węgla na dworcu towarowym. Wojciechowski w drodze dobył noża i rzucił się na posterunkowego, został jednak ubezwładniony. (z)

— * **Sprzeniewierzenie.** Właściciel fabryki guzików Nowicki Antoni, zam. przy ul. Marcelińskiej 6 a, doniósł policji, że robotnik W. Stanisław, z Sołacza sprzeniewierzył 117 zł, które otrzymał na zakup rur mosiężnych i blachy i ulotnił się; zabrał z sobą także wózek ręczny. (z)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * **Niezwykle zuchwałego napadu** z narazie nieznanych motywów dokonano na zagrodę młynarza Artura Schmidta w Poluszu w pow. żnińskim. Napastników było czworo: Anastazja Kulczyńska z Lasków Małych, Władysław Wesołowski, Czesław Poradowski i Józef Konrad z Radłowa. Wesołowski z rewolwerem sterroryzował znajdującą się w mieszkaniu żonę młynarza Schmidtową, bijąc ciężko i odbierając jej fuzję. Następnie bandyci zbiegli do ogrodu, strzelając tam z fuzji i rewolweru w kierunku syna młynarza Eitela Schmidta. Na szczęście, strzały chybiły. Na pomoc przybiegli Bolesław Perski z Pniew i Tadeusz Polecki z Ostrowa. Wycofujący się wówczas napastnicy ratowali się ucieczką i zbiegli. W wyniku natychmiastowego pościgu bandytów zdołano ująć i odstawiono ich do więzienia sądowego w Żninie. (k)

— * **Konie z obozu cygańskiego.** Jak przed kilku dniami donieśliśmy, skradziono, we dworze w Falmerowie w powiecie wyrzyskim parę koni z wozem, półszorkami i powózką. W wyniku dłuższych poszukiwań, prowadzonych przez posterunek w Lubaczu w pow. czarnkowskim, skradzione konie odnalezono w lesie pod Lubaszem w obozie cygańskim. Cyganie, których podejrzewa się o kradzież, zdołali jednak już sprzedać wóz i półszorki. (k)

— * **Ofiarą zemsty** padł w Gwiazdowie w powiecie poznańskim robotnik Czesław Żyminkowski. Zamieszkały tamże robotnik Antoni Adamkiewicz, podejrzewając że Żyminkowski zbyt poufale występuje wobec jego bratowej, pchnął go wyostrzonemi umyślnie widłami i przekłuł mu lewe płuco. Poranionego przewieziono do szpitala Przemienienia Pańskiego w Poznaniu. Sprawca krwawego czynu zbiegł do Kostrzyna, gdzie go aresztowano. (k)

— * **Postrzelił swego kolegę,** 25-letniego Stanisława Skronickiego, w czasie manipulowania rewolwerem 19-letni Walenty Nadolny, zamieszkały w Turwi w powiecie kościańskim. Ciężko ranionego w brzuch Skronickiego przewieziono do zakładu św. Zofji w Kościanie. (k)

— * **Pożar spowodowany przez dziecko.** W Zaborowie w powiecie leszczyńskim, wybuchł pożar w zabudowaniach rolnika Pawła Zygmunta. Spaliły się chlew i stodoła z tegorocznem żniwem wartości około 6 tys. zł. Jak się okazało, pożar spowodował 6-letni synek Zygmunta, bawiący się zapałkami w pobliżu zabudowań pogorzelca. (k)

— * **Wypadek na nieoświetlonych schodach.** Z wysokości pierwszego piętra spadła w Wrześni z nieoświetlonych schodów w domu przy Rynku 15 p. Magdalena Stankowska, staruszka 68-letnia. Staruszka odniosła pokaleczenia głowy i złamała kilka żeber. (k)

— * **W kolegjacie kruszwickiej** w tych dniach została rozbita skarbonka, umieszczona przed ołtarzem św. Teresy. — Nie zdołano ustalić, jaka kwota wpadła w ręce złoczyńcy. Według wszelkiego prawdopodobieństwa była to suma nieduża, gdyż opróżnianie skarbonek odbywa się co drugi dzień. (k)

Z WIELKOPOLSKI

— * **Oborniki.** (Pomnik M. B.) W niedzielę po uroczystych nieszporach ruszyła olbrzymia procesja w stronę ul. Dworcowej, gdzie około gmachu Urzędu Pocztowego, dzięki staraniom ks. prob. Szymańskiego stanęła wspaniała figura Matki Bożej, Król. Korony Polskiej. Jest to pierwszy pomnik na terenie miasta Obornik. Okolicznościowe kazanie wygłosił były proboszcz parafji obornickiej, ks. prob. em. Jaraczewski z Wągrówca. Koło Śpiewackie św. Cecylji wykonało odpowiednie śpiewy. Uroczystość zakończono odśpiewaniem „Boże coś Polskę", poczem ruszyła procesja z powrotem do kościoła.

— (Obchody ku czci Pułaskiego.) W niedzielę odbyło się zebranie na sali p. Narożyńskiego. Zebranie zagaił prezes Tow. P. i W. druh Leciejewski, zdając sprawozdanie z zjazdu w Szamotułach w Łukowie i t. d. Następnie wygłosił odczyt o Kazimierzu Pułaskim por. rez. Ulatowski. — Wieczornica ku czci Kazimierza Pułaskiego odbyła się w dniu 11 bm. na sali p. Klozowej przy szczelnie wypełnionej sali. (ln)

SPORT

Boks

Na zawodach międzynarodowych w Pradze, które odbyły się na sali Lucerna wynik walk był następujący: Nekolny (Praga) pokonał w drugiem starciu przez k. o. Kegela (Drezno); Skrivanek (P) i Faist (Dr. S. Vabnik (Dr.) i Sechs (Pr.) w wadze ciężkiej walczyli z wynikiem nierozstrzygniętym. Drugi na ostatniej olimpjadzie Hermanek wygrał do Loefflera (D.) nieznacznie na punkty.

W zawodach w sali Wagram w Paryżu zwyciężył mistrz Europy Marcel Thil swego rodaka Pegazzano w 12 starciach na punkty. (radjo)

Doskonały trener „Warty" p. wachm. Stamm opuścił na stałe Poznań udając się do Warszawy razem z Centr. Wojsk. Szk. Gimn. i Sp., która wczoraj przeniosła się całkowicie do stolicy, przechodząc do Państw. Inst. Wych. Fiz. na Bielanach. Poznańscy pięściarze z prawdziwym żalem żegnają p. Stamma, z powodu przymusowego wyjazdu którego ubywa nam faktycznie pierwszorzędny fachowiec w obecnych warunkach niezastąpiony. Jemu w pierwszym rzędzie mają nasi bokserzy do zawdzięczenia swą obecną doskonałą formę, a Poznań fakt, że jest czołowym ośrodkiem pięściarstwa w Polsce. Teraz O. Z. B. powinien dołożyć wszelkich starań, aby utrzymać się na tym zaszczytnym stanowisku, domagając się stanowczo od P. Z. B., aby ów zapowiadany szumnie zagraniczny trener w pierwszym zjechał do nas.

Gry ruchowe

Tegoroczne finały koszykówki o mistrzostwo Polski odbędą się w sobotę i w niedzielę w Krakowie, rozgrywane systemem punktowym. Startują następujące drużyny: „Polonia" (Warszawa), „Sokół-Macierz" (Lwów), „Czarna Trzynastka" (Poznań) i „Cracovia". Tytułu mistrza broni „Czarna Trzynastka". Rozkład meczów został ustalony następująco: sobota: „Polonia" - „Cracovia", „Czarna 13" - „Sokół", „Sokół" - Cracovia" i „Polonia"- „Czarna 13". Niedziela: „Polonia" - „Sokół", „Czarna 13" - „Cracovia".

Hokej

Polska - Węgry w Budapeszcie. Mecz ten rozegrany zostanie w dn. 27 b. m. Dojście do skutku tego spotkania zawdzięcza się wielkiej ofiarności przewidzianych do reprezentacji graczy, którzy zgodzili się na pokrycie kosztów podróży w jedną stronę oraz opłacić paszporty i wizy. Trzon naszej reprezentacji stanowić będzie drużyna mistrzowska „Lechja". Wyjazd nastąpi w dniu 24 b. m. o godz. 22.

Piłka nożna

Na rzecz „P. O. Z. P. N." odbędą się 3 listopada o godz. 14.30 spotkania: w Gnieźnie: „Stella" — „Reprezentacja Gniezna"; w Chodzieży: „Noteć" - „Polonja"; w Kościanie: „Sarmacja" - „Unja"; w Ostrowie: reprezentacje Ostrowa i Poznania; w Poznaniu: „Legja" - „Liga" i o godz. 11 — „Sparta" - Polonja".

Niesportowe zachowanie się publiczności na boisku „Pogoni" we Lwowie jest rzeczą powszechnie znaną i niestety ciągle powtarzającą się. Ostatnio n. p. w czasie meczu z „Ł. K. S." zawodnicy łódzcy grający po stronie galerji, t. j. w pierwszej połowie Śledź, a następnie Stolenwerk zostali obrzuceni przez publiczność kamieniami. Stollenwerk po otrzymaniu poczęstunku kamieniem trzymał się ciągle środka, gdyż nie mógł stać przy linji, by nie narazić się na nieprzyjemne epitety i kamienie jakie się sypały z galerji na graczy łódzkich. Czy naczelne władze piłkarskie nie znajdą środka na to, aby ukrócić podobne objawy zdziczenia?

RADJO

Programy radjofoniczne

Piątek, dnia 18 października 1929.

Poznań (335 m) godz. **13,00** sygnał czasu; godz. **13,05** koncert gramofonowy; godz. **14,00** notowania giełdowe; godz. **14,15** komunikaty; godz. **17,40** kurs elem. języka ang. (wykł. dr. Arend, lektor U. P.); godz. **18,00** koncert popołudniowy. Wykonawcy: Bronisław Dziedzicki (tenor), Jarosław Leszczyński, kapelm. op. (akompj.); godz. **18,30** koncert wirtuoza Sylwestra Wesołowskiego na ustnych organkach; godz. **18,55** nadprogram; godz **19.15** Odczyt p. t. "Świat książek" (wygł. p. Jan Emil Skiwski; godz. **19,40** audycja misyjna p. t. „Nasze obowiązki względem braci pogan" (wygł. p. K. Kapitańczyk — prezes Związku Akadem. Kół Misyjnych); godz. **20,00** Odczyt p. t. „Jak powstał polski język literacki" (wygł. dr. Adam Tomaszewski); godz. **20,15** koncert symfoniczny (transmisja z Filharmonji Warszawskiej); godz. **22,00** sygnał czasu — komunikaty PAT; godz. **22,15** radjografja; godz. **22,45** muzyka taneczna.

Warszawa (1412 m) godz. **12,05** koncert gramofonowy; godz. **13,10** komunikat meteorologiczny; godz. **15,00** komunikat gospodarczy; godz. **15,20** „Przegląd wydawnictw perjodycznych"; godz. **15,45** „Kącik krótkofalowy"; godz. **16,15** koncert gramofonowy; godz. **17,15** odczyt z działu „Higjena - Medycyna" p. t. „Istota pragnienia" — dr. Gustaw Szulc; godz. **17,45** koncert orkiestry mandolinistów pod dyr. A. Szczegłowa, godz **19,10** giełda rolnicza; godz. **19,25** muzyka gramofonowa; godz. **20,05** pogadanka muzyczna; godz. **20,15** transmisja koncertu symfonicznego z Filharmonji Warszawskiej. Wykonawcy: Orkiestra Filharmonji, Jerzy Bojanowski (dyr.), Frederic Lamond (fort.), 1. Ernest Krzenek: 3 Wesołe marsze, 2. Tadeusz Kassern: Koncert na głos solowy z orkiestrą, 3. W. A. Mozart: Koncert fortepianowy C-dur, 4. Riccardo Zandonai: Suita symfoniczna „Terra Nativa", 5. Pick-Mangiagalli; 3 miniatury na fortepian i orkiestrę smyczkową. Po transmisji komunikaty: meteorologiczny, policyjny, sportowy, nadprogram (Z dymkiem papierosa), oraz komunikaty PAT.

TEATRY

— * **Z Teatru Wielkiego.** Dziś gościnny występ Józefa Wolińskiego w operze „Blanchefleur". W piątek, 18 bm. po raz ostatni opera narodowa „Zygmunt August" z p. Perkowiczem w partji tytułowej oraz z pp. Fedyczkowską, dr. Roesslerówną, Majem, Zatheyem i in., kapelmistrz p. Leszczyński.

W sobotę wspaniale wystawiony balet Różyckiego „Pan Twardowski"; przy pulpicie kapelmistrz p. Tyllia. W niedzielę o godz. 15 po cenach znacznie zniżonych operetka „Polska krew" w pierwszorzędnem wykonaniu pp. Fontanówny, Karskiej, Nochowicz, Folańskiego, Sendeckiego i Wiśniewskiego; kapelmistrz p. Eichstaedt.

— * **Z Teatru Polskiego.** Dziś po raz 115 pełna humoru krotochwila Adama Grzymały-Siedleckiego „Maman do wzięcia". Jutro ostatnia nowość repertuarowa Z. Kaweckiego „Para nie para". Pod kierunkiem p. Wysockiej codziennie odbywają się pełne próby z efektownej konkursowej sztuki Adolfa Nowaczyńskiego „Wiosna narodów", którą z nadzwyczajnym nakładem wystawia Teatr Polski. Od kilku tygodni pracownie malarskie pod okiem p. Jarockiego przygotowują nową wystawę.

— * **Z Teatru Nowego.** Dziś znakomita komedja Bałuckiego p. t. „Grube ryby" z gościnnym występem senjora artystów polskich, mistrza Frenkla i znakomitego artysty Teatru Narodowego, ulubieńca publiczności warszawskiej Kazimierza Justiana. Gościnne występy Frenkla, niezrównanego odtwórcy roli Wistowskiego, oraz K. Justiana w roli Pagatowicza należą do największych wydarzeń w świecie artystycznym Poznania, o czem świadczy wypełniona codziennie szczelnie sala Teatru Nowego. Rola Wistowskiego w wykonaniu mistrza Frenkla — to największe i jedyne w swoim rodzaju arcydzieło.

W przygotowaniu świetna komedja Blizińskiego p. t. „Pan Damazy" z mistrzem Frenklem i K. Justianem. Reżyseruje p. Bystrzyński.

Jutro w piątek, 18 b. m. Kwartet Guarneri.

Kwartet Guarneri (Prof. Karpiłowski I. skrzypce, M. Stromfeld II. skrzypce, B. Kroyt wiola, W. Lutz wiolonczela), który swym artyzmem przewyższa wszystkie zespoły komnatowe i w krótkim czasie zyskał wielkie uznanie wszystkich wybitnych krytyków świata, wystąpi **jedyny raz w tym tygodniu i to w piątek, dnia 18 b. m. wieczorem,** o godzinie 8, w sali Domu Ewangelickiego. O występach tego niezrównanego Kwartetu piszą „Allgemeine Ztg.": **„Kwartet Guarneri przy swym pięknym brzmieniu i kulturze, należy bezsprzecznie do najlepszych zespołów kameralnych".** Düsseldorfer Anzeiger: **„Guarneri Kwartet stoi na tak wysokim poziomie artystycznym, że przewyższyć ich artyzm, zdaje się niemożliwem".** Amsterdam De Telegraaf: **„Kwartet Guarneri był dla mnie objawieniem... najpiękniejsze wrażenia jakie kiedykolwiek od innych Kwartetów odniosłem. Zespół ten składa się z mistrzów, z których każdy umie tajemnice swego instrumentu wydobyć. Kwartet Guarneri jest niezrównany!** Jak z powyższych krytyk osądzić można, występ Kwartetu Guarneri przemieni się w wielkie święto muzyczne, to też spodziewać się należy, że znawcy skorzystają z tak wyjątkowej okazji posłyszenia świetnego Kwartetu i zapełnią salę po brzegi. Bilety u p. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, wieczorem przy kasie od godziny 7. zw 19 608

Teatr Wielki

DZIŚ — „Blanchefleur", opera Kienzla. Gościnny występ Józefa Wolińskiego.
Piątek, 18. 10. „Zygmunt August", opera Joteyki.
Sobota, 19. 10. „Pan Twardowski", balet Różyckiego.
Niedziela, 20. 10. o godz. 15 „Polska krew", (operetka Nedbala. (Ceny zniżone.)
Niedziela, 20. 10. wiecz. „Blanchefleur", opera Kienzla. Gościnny występ Józefa Wolińskiego.
Poniedziałek, 21. 10. „Hrabina Marica", operetka Kalmana.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia

Teatr Polski

Dziś — „Maman do wzięcia".
Piątek, 18. 10. „Para nie para".
Sobota, 19. 10. „Maman do wzięcia".
Niedziela, 20. 10. o g. 15 „Para nie para". (Ceny zniżone.)
Niedziela, 20. 10. wiecz. „Maman do wzięcia".
Poniedziałek, 21. 10. „Para nie para".
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety poprzednio do nabycia w kasie teatralnej (Teatr Polski, ul. 27 Grudnia).

Teatr Nowy

DZIŚ — „Grube ryby". Gościnny występ Frenkla i Justiana.
Piątek, 18. 10. „Grube ryby". Gościnny występ Frenkla i Justiana.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

TEATR OBJAZDOWY
„Sprawa Jakubowskiego"
Czwartek, 17. 10. — Grodzisk.
Piątek, 18. 10. — Wolsztyn.
Sobota, 19. 10. — Zbąszyń.
Niedziela, 20. 10. — Nowy Tomyśl.

Przez szybkę

Kwestja przyzwyczajenia

Bardzo lubię dostawać miłe listy. Jeden szczególnie dzisiaj przypadł mi do gustu. Pisze mój korespondent: „...okropne jest to czerwone światło, używane przy reklamach świetlnych. Przykro razi w oczy i denerwuje człowieka. Szczególnie przy przechodzeniu przez pasaż... zalany krwawem światłem."

Rozumiemy się, drogi panie! I ja, przechodząc przez czerwony pasaż, czuję się, jak byk drażniony przez torreadora. Ale cóż na to poradzić?! Taka moda. Gdybym był Rotszyldem, zakupiłbym drażniący mnie dom i zmienił instalację.

Denerwuje się pan, przechodząc przez pasaż. Ja też! Wnoszę z tego, że żaden z nas nie przyszedł „na światło dzienne" w ciemni fotograficznej. A więc, poprostu brak przyzwyczajenia do tego rodzaju światła.

„Przyzwyczajenie, to druga natura" — powiedział jeden pan, gdy po raz trzeci wygrał wielki los na loterji.

Przypuszczam, że gdyby od dzieciństwa uderzano mnie codziennie o godzinie ósmej minut dwadzieścia tępem i ciężkiem narzędziem w ciemię, to do dziś przyzwyczaiłbym się do tej operacji. Przypuszczam nawet, że czułbym się nieswojo, gdyby pewnego razu zaniedbano zabiegu. Ale wątpię, by znalazł się ktoś, komuby takie walenie w ciemię bez treningu uczyniło przyjemność.

Wszystko jest kwestją przyzwyczajenia! Jeśli więc pana coś drażni, a nie można go usunąć, najlepiej się do tego przyzwyczaić.

A więc, niechaj pan spaceruje codziennie i regularnie pół godziny we wspomnianym pasażu. Niech pan patrzy w zielone twarze przechodniów, zagląda w błyszczące niesamowicie oczy, lubuje się widokiem krwią zalanych ścian. Może się pan przyzwyczai.

A jeśli zabieg wypadkiem odniesie przeciwny skutek, dostanie pan napadu szału i odwiozą pana do Owińsk to może wreszcie właściciel się wzruszy i zmieni oświetlenie. Obiecuję panu wtedy wdzięczność rodaków, moją i moich dzieci. Też coś warte!

X. Awery.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

CZŁOWIEK, KTÓRY ZAMKNĄŁ EPOKĘ

Ze śmiercią Jacka Malczewskiego kończy się cała epoka. Epoka heroiczna krakowskiego malarstwa.

Kiedyś, po wielu wiekach, dla człowieka rozpamiętywującego historję Polski, wiek XIX oblecze się w ten rodzaj uroku, który mają księgi Sędziów Starego Testamentu, uosobi się w szereg postaci znaczonych przez Anioła Bożego, aby stanęły na czele narodu.

Podczas studwudziestoletniego bezkrólewia berło, dzierżone najpierw przez bohaterów szabli, przeszło następnie w dłonie wieszczów słowa. Gdy oni zamilknęli, Kraków ofiarował je w uroczystym ceremonjale mistrzowi, który całą chwałę przeszłości, całą dumę bólu i niezłamaną nadzieję wyraził mową malarską. Matejko zaczyna nową dynastję władców ducha polskiego a ówczesną sztukę plastyczną przenika świadomość królewskiego posłannictwa.

Ostatnim piastunem tego dostojeństwa był Jacek Malczewski. Przez całe życie, przez cały niezliczony szereg symbolicznych płócien, sztuka podawała mistyczną koronę ostatniemu dynaście z rodu Króla Ducha. Urodzony w latach powstaniowych, od kolebki skuty w kajdany, wzrosły w powiciu rosyjskiego szynela, wyciągał do niej ręce, pokrzepiony z jednej strony niezłomnym ideałem wyniesionym z rodzinnego dworku, z drugiej strony szarpany zwątpieniem swych lat dojrzałych, lat dekadentyzmu, zatruwających wszelkie studnie życia i nadziei a zamieniających ironicznie koronę królewską na słomianą.

Ten druidyczny charakter Malczewskiego, tę jego wyjątkową rolę, odczuwało instynktownie społeczeństwo. Odgadywały ją rzesze, które nie umiały zresztą ani zrozumieć zawiłych jego symbolów ani ocenić walorów jego sztuki. Mogła współczesna mu szkoła malarska stawiać zarzuty, wołać, że jego obrazy to literatura. Znaczenie jego było ponad wszelkiemi malarskiemi teorjami. Leżało w świadomości duchowego posłannictwa, które sprawując, mogło uważać malarstwo nie za cel, ale za mowę. Cudzoziemiec, oglądając poszczególny obraz Malczewskiego, nie pojmie najczęściej jego treści, oceni potęgę artysty, podniesie może różne zastrzeżenia malarskie. Postawiony przed całością jego dzieła zrozumie, iż poza tem wszystkiem ma przed sobą wyraziciela Polski. Malczewski był ostatnim z wieszczów, ostatnim z tych, którzy z samej tylko mocy ducha, z władztwa li tylko poezji czy sztuki śmieli powiedzieć: ja i ojczyzna to jedno.

Patrzał ciągle w jej oblicze, i tę, w Polskę wpatrzoną, twarz własną wymalował niezliczoną ilość razy. „To najtańszy i najinteligentniejszy model" — mawiał żartobliwie i tak jak Dürer, tak jak Rembrandt, często się zabierał do autoportretu. Ale znalazłszy się naprzeciw tego modelu, przed reflektorem niejako własnych myśli, entuzjazmów i goryczy, malował przedewszystkiem to, co było ich treścią: Polskę. Potęga liryzmu pozwalająca mu upersonifikować w sobie Ojczyznę, tę Polskę-Chrystusa Narodów, dawała wymalowanemu obliczu jakąś tragiczną dumę. Tak jak najdumniejsi monarchowie historji, kazał się pochować w zakonnej włosiennicy.

Malczewski, choć całe prawie życie spędził w Krakowie, nie należy do malarstwa, które ściśle krakowskiem nazwaćby można. Rysunek jego niema dramatycznej i dekoracyjnej linji Stwosza, Matejki, Wyspiańskiego. Ani stylowo ani psychicznie nie jest urzeczony przez Wawel Jagiellonów. Jest może, tak samo jak Chełmoński, bardziej od Krakowian słowiańskim. Spędził dzieciństwo w Polsce bardziej rzewnej, bardziej melancholicznej. Pozostał zawsze „królewiakiem".

Pochodził z radomskiego, z tej średniej szlachty, która, jak dotąd, wydała wszystkich prawie genjuszów w polityce, sztuce czy literaturze polskiej. Zakończył lata studjów pobytem w Paryżu, a sztuka francuska wydoskonaliła w nim niepospolite zrozumienie formy, ten świetny rysunek, w którym był niezrównanym. Pierwsza epoka jego twórczości, to znakomicie skomponowane, realistyczne, dosyć jeszcze monotonne w barwie sceny sybirskie. U samego schyłku XIX wieku w płótnach, jak „Błędne koło", „Melancholja", liczne „Malarczyki" i t. d., ożywia koloryt i znajduje się wtedy może w momencie najbardziej harmonijnego rozwiązywania problemów malarskich. Trzecia i ostatnia epoka przynosi obrazy coraz bardziej symboliczne, artysta doprowadza koloryt do wielkiej, bardzo indywidualnie pojętej intensywności. Gorączkowa, wizjonerska twórczość rozsadza obraz, nie daje czasu na syntezę, na podporządkowanie jednego koloru drugiemu, ale ze wszystkich szczegółów bucha jakieś wulkaniczne natężenie formy i barwy. Te, jedne po drugich powstające obrazy mają coś z lawy. Postacie Malczewskiego nie biorą światła ze słońca, ale promienieją rozżarzeniem wewnętrznem, jak płynny metal.

W opisie Wenecji na początku swego „Fuoco" mówi d'Annunzio ślicznie o tej wieczornej „godzinie tycjanowskiej", kiedy oblicza zdają się wydawać ze siebie światło wchłaniane poprzednio przez dzień cały. To właśnie emanowanie posiadają przedmioty na obrazach Jacka Malczewskiego. Wyobraźnia, zaczepiona o wrażenia wzrokowe dostarczone przez stojącego przed artystą modela, lub przez wspomnienie pejzażowe, prześciga naturę, uzupełnia ją do nierealnego natężenia barw. Mistrzowska znajomość formy nasila kształt, przepaja go potęgą i precyzją, przeprowadza z umiłowaniem wycyzelowanie szczegółów. Jeśli z kim można zestawić tego malarza, mimo zupełnej odmienności stylu, to z Michałem Aniołem rzeźbiarzem. I choć Malczewski nie tknął, zdaje się, nigdy kamienia ani gliny, jest on przedewszystkiem monumentalnym rzeźbiarzem. Ustawiwszy ciało ludzkie na płótnie, przetwarza je dopóty, dopóki nie uczyni zeń wspaniałego posągu, żarzącego się jeszcze świeżo wytopionym bronzem.

Co mówią te posągi, zaklęte widocznie w jakieś dziwne misterjum, nie przedstawiające już, jak dawni wygnańcy sybirscy, realnego życia, ale uginające się w bólu przy odgrywaniu ról pełnych, królewskiej wspaniałości i gorzkiej nicości?

Nie tu miejsce na traktat o symbolice Malczewskiego. Jest ona zawiła już dzięki samemu mechanizmowi swego powstawania. Obraz Malczewskiego nie jest nigdy obmyślony i wyimagowany z góry. Powstaje intuitywnie w miarę malowania. Przedmiot przypadkowego zainteresowania wzrokowego, gorset krakowianki leżący w pracowni, czy czarna chusta rzucona na krzesło, pobudza „apetyt malarski" artysty malującego n. p. portret własny. Wprowadzenie spostrzeżonego motywu w obraz usprawiedliwione zostaje w mniej lub więcej prawdopodobny sposób, a niespodziewane częstokroć skojarzenie przedmiotów wywołuje skojarzenia myślowe, podstawia scenarjusz pod filozofję nutującą poetę. Przypadek? Kto orzec może co jest przypadkiem w świecie? Czy przypadkową jest karta w kabale i jaki jest stosunek tego błahego przedmiotu, służącego za punkt zaczepienia uwagi do intuicyjnych władz osoby czytającej z kart? To pewna, że wyobraźnia Malczewskiego nie wypełnia ram z góry wykreślonej konstrukcji. Nieokiełznanie chwyta po drodze malarskie rymy, zapełnia nimi pierwotny wątek i rozwija te wtrącone motywy z olśniewającem bogactwem.

Pewna bardzo subtelna osoba powiedziała raz przy mnie Jackowi Malczewskiemu:

Gdyby Słowacki malował; malowałby tak jak Pan.

A on rozpromieniał się, jak się rozpromienia do głębi zrozumiany człowiek, i odrzekł:

— To jest najmilsza rzecz, jaką kiedykolwiek w życiu usłyszałem.

Ludwik Puget.

Poznań.

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Z Tow. Naukowego w Toruniu. Nasz korespondent toruński (A. M.) donosi nam: Po przerwie wakacyjnej, Tow. Naukowe rozpoczęło w bieżącym miesiącu swoją działalność od posiedzenia wydziału historyczno-archeologicznego, na którem prezes ks. Alfons Mańkowski wygłosił na podstawie materjału zaczerpniętego z akt konsystorskich, metryk kościelnych oraz akt ławniczych referat o pomorskich imionach rodowych i nazwach miejscowości. Referent omówił specyficznie pomorskie nazwy i imiona gwarowe oraz szereg niezmiernie charakterystycznych imion. powstałych drogą skrócenia, asymilacji fonetycznej, przestawienia dźwięków itp.

Wzmogła się też działalność wydawnicza Towarzystwa. Pod prasą znajduje się już nowy, XXXVI-ty tom „Roczników", obejmujący około 500 stron druku. Pomieszczono w nim monografją p. Tadeusza Mikulskiego o Henryku Chełchowskim, zapomnianym poecie pomorskim XVII stulecia („Henryk Chełchowski — kartka z dziejów literatury polskiej XVII w.") jakoteż część drugą dzieła ks. Dra Władysława Łęgi pt.: „Kultura Pomorza we wczesnem średniowieczu na podstawie wykopalisk", którego część I-a (str. 464 z 70-cioma tablicami) ukazała się w wydanym w czerwcu roku bieżącego tomie XXXV „Roczników". Na ukończeniu jest też tom XXIV „Fontes", zawierający „Constitutiones synodales necnon ordinationes Dioecesis Culmensis. Pars Prior: A. saeculo XV usque ad XVII", wydane częściowo ponownie, częściowo zaś ogłoszone po raz pierwszy ze wstępem i objaśnieniami przez ks. Alfonsa Mańkowskiego.

SZKOLNICTWO

Nauczanie literatury w szkole powszechnej. Zagadnienie to omawia p. P. Stanik w „Życiu Szkolnem" Autor uważa nauczanie literatury za jedno z najdonioślejszych zajęć szkolnych, gdyż lektura pozwala młodzieży wejść w krąg promieniowania największych genjuszów narodu i ludzkości, wchłaniać w siebie ich myśli, uczucie — ich ideały. Celem zaś najwyższym nauczania jest rozbudzenie świadomej miłości języka ojczystego jako jednego z objawów duszy narodu. (St. N.)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Figury w teatrze łazienkowskim. Z Warszawy piszą nam: Roboty prowadzone nad uporządkowaniem amfiteatru w łazienkach mają się już ku końcowi. Z ważniejszych robót remontowych należała zamiana 6 figur i grup figurowych, które rozsypywały się. Po wymodelowaniu w glinie wykuto figury z kamienia. Z dotychczasowych figur sporządzano odlewy gipsowe. (pw.)

LITERATURA

Poezje Aldingtona. Korespondent londyński (z. gr.) pisze nam: Jeden z najwybitniejszych poetów współczesnej Anglji R. Aldingtona (przekładów jego utworów brak w świeżo wydanej przez dr. Helsztyńskiego antologji: „Liryka angielska XX w.") wydał nowy tom poezji p. t. „The caten heart" (Pożarte serce) oraz zbiorową edycję poezyj (Collected poems).

MUZYKA

Chór poznański w Warszawie. Dnia 7-go listopada odbędzie się w Filharmonji warszawskiej występ chóru konserwatorjum poznańskiego pod batutą prof. Władysława Raczkowskiego. Chór wykona „Stabat Mater" Szymanowskiego, które było dwukrotnie śpiewane w Poznaniu i zostawiło tak głębokie wrażenie. Ostatnio wykonał je nasz chór pod batutą profesora Raczkowskiego podczas festivalu muzyki polskiej na początku Wystawy i wówczas otrzymał zaszczytne zaproszenie do Warszawy.

TEATR

Teatralia Toruńskie. Nasz korespondent toruński (A. M.) donosi nam: Teatr toruński, który rozpoczął bieżący sezon „Ślubami Panieńskiemi", wystawił kolejno w ciągu miesiąca „Fircyka w zalotach" z Juljuszem Osterwą, E. Kalkowskiej „Józefa" (tragedja Jakubowskiego), sensacyjną sztukę Wallace'a pt. „Nieuchwytny" a wreszcie na uczczenie rocznicy Pułaskiego „Na zawsze" Rydla. Obecnie wystawia operetkę R. Stolza „Taniec szczęścia'. Teatr rozpoczął wydawać własne czasopismo teatralne pt. „Maska toruńska".

KSIĄŻKI NADESŁANE

Kazimierz Filip Wize: „Ameryka". Opis podróży z uwagami uraglliwie zapalczywemi. Skład główny Gebethner i Wolff w Poznaniu.

T. B. Mikołajczak: „Gospoda na księżycu". Poznań 1929. Nakł. Drukarni Literackiej.

O. Nelard: „Ofiarni". Bibljoteka groszowa nr. 40-41 Rok V — Warszawa 1929 r.

M .Arct.: „Słownik ilustrowany języka polskiego". Zeszyt 18. Wydawnictwo M. Arcta w Warszawie.

NAUKA W POZNANIU

NOWA PRACA O NORWIDZIE

Polonistyka poznańska rozwija się powoli od lat dziesięciu. W czasach przedwojennych, poza nielicznymi wyjątkami, normalny jej rozwój był z powodu braku wyższej uczelni bardzo utrudniony. Po wojnie oparła się ona o seminarjum polonistyczne Uniwersytetu, o komisję filologiczną Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Młodzi poloniści, wyszli z seminarjum, publikują sami swoje prace a niekiedy ogłaszają je i w komisji. Należało jednak, na wzór Krakowa, Lwowa, Warszawy, a ostatnio i Wilna, stworzyć osobne wydawnictwo, a przez to, ułatwić nadchodzącym siłom publikowanie prac, aby nie zalegały w archiwum seminaryjnem. Autorytet polonistyki poznańskiej wymagał tego koniecznie. Tak pojawiła się praca o Norwidzie, napisana przez p. J. Piechockiego*).

Popularność Norwida rośnie, acz niejednokrotnie o niej powątpiewano i chociaż szerszych sfer może nie obejmie, to wśród elity się utrwali. To też prace nad myślą poety-estetyka są pożądane. Obecna jest właściwie wykrojem z większej całości, obejmującej poglądy estetyczne Norwida, ale trudne warunki nie pozwoliły jej opublikować. A tymczasem zjawiły się rozprawy i artykuły Cywińskiego, Szmydtowej, Makowieckiego Dobrowolskiego, oraz listy Norwida do Cieszkowskiego i Krasińskiego. Trzeba było ogłosić pracę, w której idzie o odtworzenie zawiłego procesu ewolucji pojęć, poglądów i ideałów społeczno-estetycznych Norwida, tworzących w swym całokształcie pewien system, nie pozbawiony wewnętrznej logiki i ciągłości.

Norwid, jak zaznacza na wstępie autor, zagadnieniom estetycznym poświęcił więcej uwagi, niż którykolwiek z współczesnych twórców. Rozważania estetyczne były dla niego tematem poetyckim, swym przemyślaniom o sztuce dał on czar poezji. Jego estetyka jest wynikiem poglądów społecznych i narodowych. Nie były to poglądy romantyka, zapowiadały raczej czasy nowe. Norwid rozwinął też oryginalny program rozwiązania kwestji społecznej i wyłamał się z pod ideologji mesjanistycznej. Żąda sztuki narodowej w związku z życiem. Ma ona przenikać całokształt zajęć i prac, kształtować twórczość, jednoczyć wszystkie warstwy w zgodnym, świadomym wysiłku. Praca fizyczna przerodzi się w artyzm, a sztuka spełni w ten sposób wielką misję społeczną. Nie może być bowiem, zdaniem Norwida, rozdziału między sztuką i pracą. Podnosić natchnienie ludowe do potęgi przenikającej i ogarniającej ludzkość, oto cel sztuki tak pojętej.

Autor zestawia te poglądy z ideami XX wieku i wskazuje na ich źródło. W jego interpretacji koncepcja poety przedstawia się wyraziście i konsekwentnie. Jest nadzieja, że nauka polska przyjmie wysiłek młodego polonisty życzliwie. Oby ten pierwszy sukces utorował drogę do dalszych i polonistyce poznańskiej przysporzył najobfitszego dorobku.

Dr. T. Grabowski

*) Prace polonistyczne Uniwersytetu Poznańskiego Nr. 1 Jan Piechocki: „Norwidowa koncepcja sztuki — pracy". Poznań 1929.

PISMA NADESŁANE

„Przyjaciel szkoły". Nr. 15. Dwutygodnik Nauczyciela Polskiego. Treść: K. Gugulski: „Pacierz Witka" (próba analizy psychologicznej). — Irys: „Pomoc domowa przy odrabianiu zada nszkolnych". — St. Nowaczyk: „Rysunek jako ilustracja historji". — M. Śmigielski: „O rewizję poglądów". — Dr. F. Kulański: „Kilka słów o nauczaniu języków nowczytnych". — Konkurs na wzór lekcyjny. — Lekcja Z. Gryń: „Lekcja gimnastyki w oddziale II". — Nasze Echa: „Jak zorganizowałem i jak prowadzę sklepik szkolny?". — Pytania. — Nowości Wydawnicze. — Ogłoszenia.

„Insurekcje". Zeszyt drugi. Treść: A. Szelągowski: „Pozytywizm warszawski a socjalizm popowstaniowy". — W Mazurkiewicz: „Radykalizm londyńsko-rosyjski". — J. U. Niemcewicz: „Życiorys generała Kościuszki" — „List Henryka Dąbrowskiego do Alessandriego". — K. Koranyi: „Sprawa polska w okresie wojny krymskiej". — A. S.: „Franciszek Józef Nieznany". — K. Tyszkowski: „Papiery po Andrzeju hr. Zamoyskim",

DZIAŁ GOSPODARCZY

Dokoła polityki zbożowej

Na jednem z ostatnich posiedzeń Rady Głównej Wielkopolskiego Towarzystwa Kółek Rolniczych dyrektor Towarzystwa, p. Leon Domański, zobrazował w jasny i przejrzysty sposób postulaty W. T. K. R. w dziedzinie polityki zbożowej i rezultaty zabiegów w kierunku ich realizacji. Streszczenie tego referatu podajemy poniżej.

Postulaty Towarzystwa, stanowiącego naczelną reprezentację społeczno-zawodową rolnictwa wielkopolskiego ustalone były jeszcze w czerwcu r. b. w formie następującej:

1. Wolny wywóz wszystkich artykułów rolnych, tak roślinnych, jak hodowlanych i przemysłu rolniczego;

2. kategoryczna ochrona celna artykułów rolnych bez udzielania jakichkolwiek kontyngentów bezcłowych;

3. zaprowadzenie świadectw przywozowo-wywozowych, szczególnie celem umożliwienia konkurencji na rynkach zagranicznych i przyczynienia się do aktywności naszego handlu zagranicznego;

4. zniesienie wszystkich przepisów przemiałowych;

5. zaniechanie handlu zbożem z funduszy państwowych, a popieranie handlu prywatnego, szczególnie spółdzielczego i dopuszczenie na giełdach zbożowych notowań terminowych.

Wielkopolskie Towarzystwo Kółek Rolniczych próbowało urzeczywistnić swoje postulaty przez ścisłą współpracę z Związkiem Organizacyj Rolniczych Rzplitej Polskiej oraz z Naczelną Organizacją Zjednoczonego Przemysłu i Rolnictwa Zachodniej Polski, które to organizacje nietylko przyswoiły sobie postulaty Towarzystwa, ale je rozszerzyły jeszcze i poparły swym autorytetem, wreszcie Towarzystwo zabiegało bezpośrednio wobec państwowych władz centralnych o zmianę polityki zbożowej.

Wyniki akcji Towarzystwa są poważne. Udało się uzyskać cały szereg korzystnych dla rolnictwa zmian reglamentacyjnych w gospodarce zbożowej.

1. W sprawie wolnego wywozu:

Żyto zostało zwolnione od cła dnia 4. VI. 29, owies został zwolniony od cła dnia 20. VI. 29, pszenica została zwolnienia od cła przez wygaśnięcie obowiązującego cła z dn. 31 sierpnia 29, jęczmień już przedtem był zwolniony od opłat celnych, otręby są wolne do wywozu od 1. VI. do 1 grudnia, od 1 zaś grudnia do 1 czerwca opłacają 5,— zł.

W ten sposób została przeprowadzona zasada wolności eksportu. Na specjalne trudności napotykaliśmy przy przeprowadzeniu zasady wolności eksportu pszenicy. Sfery bowiem rządowe dowodziły, że ponieważ ceny pszenicy na rynku wewnętrznym nie są niższe od cen rynku zagranicznego, przeto nie może być mowy o eksporcie i że zwolnienie pszenicy od cła nie da rolnictwu żadnych realnych korzyści. Tymczasem sprawa zwolnienia od cła pszenicy miała specjalne dla dzielnic zachodnich jak największe znaczenie praktyczne dlatego, że importerzy zagraniczni żyta obawiali się zawierać jakiekolwiekbądź transakcje, szczególnie na dalsze terminy dostawy, twierdząc, że nie mają zaufania do wolności eksportu zbożowego z Polski, póki rząd nie przeprowadzi zasady wolności eksportu w stosunku do wszystkich płodów rolnych. Po całym szeregu ciężkich konferencyj udało się jednak rząd przekonać i pszenicę na eksport zwolnić.

2. W sprawie ochrony celnej:

Cło na przywóz żyta zostało wprowadzone już w roku 1928 dnia 29. X. w wysokości 11 złotych. W tejże wysokości zostało wprowadzone cło od pszenicy 10. XII. 28.

Obecnie zaś na skutek naszych zabiegów zostało wprowadzone cło wwozowe dla owsa i jęczmienia w wysokości 11 zł od 100 kg, mąki żytniej 16,50 zł, mąki pszennej 19,50 zł, od kukurydzy, fasoli i gryki 6 zł, proso 3 zł.

Zasady zniesienia kontyngentów bezcłowych dotąd nie zdołaliśmy przeprowadzić, uzyskaliśmy jedynie zapewnienie, że w kampanji bieżącej rząd nie zamierza z kontyngentów powyższych skorzystać.

3. W sprawie świadectw przywozowo-wywozowych.

Wprowadzenie świadectw przywozowo-wywozowych ściśle według wzoru niemieckiego napotyka na trudności w Polsce wobec tego, że nie mamy tak jak Niemcy, stałej nadwyżki przywozu zbóż nad wywozem. W Niemczech bowiem wystawione świadectwa wywozowe pokrywają tylko 1/3 cła przywozowego za zboże. W Polsce w razie zwiększonej produkcji zbożowej możemy dojść nietylko do kompletnej samowystarczalności, ale do stałej nadwyżki eksportowej. W dodatku system świadectw przywozowo-wywozowych mógłby być wprowadzony jedynie w drodze ustawodawczej i dlatego wydaje się racjonalnem wykorzystanie ustawy z dnia 21 lipca 1924 roku w przedmiocie uregulowania stosunków celnych, która w art. 7 upoważnia ministrów: skarbu, przemysłu i handlu i rolnictwa do „wydawania przepisów normujących zwroty cła przy wywozie gotowych wyrobów". System ten przyjmuje zasadę, że do wyprodukowania wywozowego towaru zostały zużyte narzędzia, lub też produkty importowane, które opłaciły cło przywozowe. Ustawa ta znalazła szerokie zastosowanie przy eksporcie produktów przemysłowych, w ostatnim czasie zaś została zastosowana też do ryżu, przerobionego w łuszczarniach polskich, jako też do bekonów i masła. Przyjęta została do pewnego stopnia fikcja, że ponieważ na jednostkę wyprodukowanego towaru wartość cła zużytych maszyn i narzędzi jest minimalna. Zastosowanie tego systemu do przetworów rolniczych, jak mąki, kasz i słodu nie przedstawia żadnych trudności i może być wprowadzone w drodze rozporządzenia wyżej wzmiankowanych 3 ministrów. Zaprowadzenie cła na mąki, słód i kaszę dałoby w efekcie pewne ożywienie na rynku wewnętrznym, a w konsekwencji niewielką podwyżkę ceny, coby jednak nie było rzeczą wystarczającą i dlatego idąc drogą analogiczną stosunku do przemysłu, gdzie n. p. sztaby żelazne otrzymują zwrot cła, chociaż nie są właściwie produktem gotowym, należy dążyć do rozpowszechnienia systemu zwrotu ceł od zbóż. Sprawy te są obecnie w opracowaniu i w najbliższym czasie zostaną przedłożone czynnikom miarodajnym.

4. W sprawie zniesienia przepisów przemiałowych.

Ograniczenie przemiału pszenicy zostało zniesione z dniem 14. VI. 29.

Ograniczenia przemiału żyta dotąd nie zostały zmienione, są jednak nadzieje, że w najbliższym czasie przestaną działać. Nasze bowiem argumenta dotąd przytaczane coraz więcej w życiu okazują się słuszne, mianowicie, że a) przez pogorszenie jakości mąki żytniej tworzy się coraz większa sztuczna konsumcja mąki pszennej, b) pogorszenie, zawdzięczając przemiałowi jakości otrąb, powoduje spasanie bydłem żyta, czyli, że przepisy przemiałowe wprowadzone w celu zwiększenia ilości mąki żytniej chybiają celu.

5. W sprawie zaniechania handlu zbożem z funduszów państwowych.

Za sukces zabiegów rolniczych należy uważać dymisję naczelnika wydziału aprowizacyjnego min. spraw wewn. p. Szwalbego, który w latach ubiegłych kierował akcją rezerw zbożowych i był wyrazicielem etatystycznej polityki rządowej w stosunku do obrotu zbożem. Ustąpienie p. Szwalbego jest uważane za zapowiedź zmiany dotychczasowej polityki aprowizacyjnej rządu. Definitywnej decyzji w powyższej sprawie rząd jeszcze nie powziął, z rozmów jednak z poszczególnymi członkami rządu można wywnioskować, że w roku bież. akcja rezerw zbożowych będzie sprowadzona do zapewnienia równomiernej aprowizacji rynków miejskich i wojska, oraz całkowicie oddzielona od spraw obrotu zbożem. Jednocześnie omawiany jest obecnie projekt stworzenia wielkiej instytucji dla handlu zbożem, któraby mogła się podjąć usprawnienia obrotu zbożem na rynku krajowym i zagranicznym.

W ten sposób prawie wszystkie postulaty rolnicze zostały pomyślnie przeprowadzone. Katastrofalnie niski poziom cen za płody rolnicze wysuwa jednak potrzebę otoczenia rolnictwa specjalną opieką, którą W. T. K. R. upatruje w zaprowadzeniu premij eksportowych i przyznaniu instytucjom rolniczo-handlowym znacznych kredytów na cele eksportowe.

Poddzierżawienie koncesyj monopolowych

Ministerstwo Skarbu wyjaśniło, że właściciele koncesyj tytoniowych, poddzierżawiający je osobom innym, nie są obowiązani do wykupna świadectw przemysłowych i opłacania podatku od obrotu, o ile osoby, dzierżawiące koncesje, bądź to wykupiły specjalne świadectwo przemysłowe na prowadzony handel wyrobami przemysłowemi, bądz też prowadzą ubocznie sprzedaż wyrobów tytoniowych przy własnem przedsiębiorstwie handlu towarowegowego i wykupiły właściwe świadectwa przemysłowe a obroty ze sprzedaży tych wyrobów są doliczone do obrotów przedsiębiorstw powyższych osób. To samo odnosi się także do tych wypadków, gdy wchodzą w rachubę członkowie rodziny i t. d.

Kalendarzyk podatkowy

Wielkopolska Izba Skarbowa komunikuje: w bieżącym kwartale t. j. w miesiącach październiku, listopadzie i grudniu zapada płatność następujących podatków:

do 15 października 3 zaliczka kwartalna na podatek obrotowy na rok 1929;

1 listopada ewentualnie w 30 dni po doręczeniu nakazu płatniczego podatek dochodowy wymierzony na podstawie zeznań za rok 1929 (względnie różnicą między wymierzonym definitywnie a zapłaconym w terminie do 1 maja rb.);

do 10 grudnia rb rata podatku majątkowego na rok 1929 zarządzona rozp. min. skarbu z 16 lipca 1929 r. L. DV. 3991/2 przyczem się zauważa, że w niniejszym wypadku 14-dniowy termin ulgowy niema zastosowania;

od 15 października do 15 listopada 2 rata podatku gruntowego za rok 1929;

w ciągu listopada podatek od nieruchomości za 3 kwartał oraz lokali i placów za 4 kwartał rb.;

zaliczki miesięczne na podatek od obrotu do 15 każdego miesiąca za miesiąc poprzedni przez przedsiębiorstwa I i II kategorji handlowej i I do V kategorji przemysłowej prowadzące prawidłową rachunkowość;

podatek dochodowy wedle 2 działu (od uposażeń) do dni 7-miu od daty każdorazowej wpłaty;

wszelkie zaległe oraz odroczone względnie rozłożone na raty podatki o ile termin odroczeń względnie rat upłynęły.

Podając powyższe do wiadomości, wzywa Izba Skarbowa płatników do bezwarunkowego dotrzymania terminów płatności zarówno podatków bieżących, jak i zaległych, przyczem zauważa, że Urzędy Skarbowe otrzymują polecenie ściągnięcia zarówno zaległych jak i bieżących podatków oraz przeprowadzenia rewizji przyznanych już ulg i wdrożenia egzekucji za całą zaległość w tych wszystkich wypadkach, w których płatnicy wyznaczonych terminów rat, względnie odroczeń, nie dotrzymali, co narazi płatników na utratę przyznanych już ulg i koszta związane z egzekucją.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) **Bilans handlu zagranicznego we wrześniu 1929 r.** Według tymczasowych obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego bilans handlowy za wrzesień przedstawiał się jak następuje: przywieziono ogółem 401.749 tonn towarów; wartość przywozu wynosi 247.454 tys. zł; wywieziono zaś 1.996.345 tonn towarów, wartość wywozu wynosi 262.031 tys. zł. Saldo dodatnie bilansu handlu zagranicznego we wrześniu wynosi 14.577 tys. zł. W porównaniu do poprzedniego miesiąca nastąpiło zmniejszenie wywozu w wadze o 203.242 tonn, w wartości o 18,686 tys. zł. Przywóz zmniejszył się w wadze o 15.919 tonn, wzrósł natomiast w wartości o 20,919 tys. zł. Z ważniejszych pozycyj przywozu zwiększył się przywóz surowców, półfabrykatów oraz wyrobów włóknistych (o 13,942 tys. zł), skór i futer (o 4.912 tys. zł), oraz wyrobów metalowych (o 2.863 tys. zł), zaś zmniejszył się przywóz artykułów spożywczych (o 1.366 tys. zł). Z ważniejszych pozycyj wywozu zmniejszył się wywóz artykułów spożywczych (o 17,994 tys. zł), drzewa (o 3,679 tys. zł) oraz węgla (o 4.298 tys. zł). Zwiększył się natomiast wywóz wyrobów włóknistych (o 1.570 tys. zł) oraz nasion roślinnych (o 4.822 tys. zł).

(k) **Ze Związku Przemysłu Konfekcyjnego.** Dowiadujemy się, że członkiem rady Związku Przemysłu Konfekcyjnego w Polsce z siedzibą w Warszawie został jednogłośnie wybrany p. Tadeusz Ratajczak, właściciel Fabryki Wyrobów Metalowych, dawniej S. Jabłoński w Poznaniu.

(k) **Odnowienie polsko - niemieckiego prowizorjum drzewnego.** Wobec niewymówienia do dnia 1 października rb. prowizorycznej umowy w sprawie handlu drzewem między Polską a Niemcami, umowa ta, zawarta dn. 19 kwietnia rb. z terminem do końca rb., obowiązywać będzie jszcze przez rok t. j. do końca 1930 roku. Prowizorjum drzewne ustala zasady handlu drzewem, w myśl których Niemcy zapewniają Polsce kontyngent przywozowy materjału tartego (poz. 76 niemieckiej taryfy celnej) w ilości 1250 tys. festmetrów Wzamian za to Polska zobowiązuje się do utrzymania ceł wywozowych na drewno okrągłe w obecnej wysokości. Kontyngent udzielony przez Niemcy na drewno tarte nie został całkowicie wykorzystany w rb. podobnież jak w r. ub., gdy przywóz tarcicy polskiej zbliżył się jednak bardzo znacznie do granicy określonej kontyngentem umowy. Wszystkie wysiłki muszą być skierowane ku temu, by stosunek wywozu półfabrykatów (materjał tarty) do eksportu surowca był możliwie korzystny.

(k) **Wielkopolskie Zakłady Przetworów Kartoflanych Tow. Akc. we Wronkach.** Zwyczajne walne zebranie akcjonarjuszów a zarazem ostatnie, odbyło się 15 b. m. w sali „Bazaru" w Poznaniu pod przewodnictwem prezesa rady nadzorczej p. L. hr. Żółtowskiego. Z sprawozdania zarządu oraz bilansu z rach. zysków i strat wynika, że ub. rok gospodarczy zaliczyć należy w historji przemysłu ziemniaczanego do najcięższych, jakie w dziesięcioleciu istnienia Tow. przeżyło. Eksport mąki ziemniaczanej nie dawał żadnego rachunku i spadł do kilka tys. worków. Fabryka zdołała mimo wszystko osięgnąć w przybliżeniu zwykłe obroty a nową kampanję rozpoczęła bez znaczniejszych remanentów. — Syropy i glukoza cieszyły się stale wzrastającym popytem, zbyt ich był większy jak w roku poprzednim. Wzmogła się również produkcja klejów i klajstrów, na które zyskała fabryka cały szereg nowych odbiorców. Płatkarnia w Wągrówcu była tylko jesienią przez dwa miesiące czynną. Wyrób cegły wapienno-piaskowej wykazał mimo słabej akcji budowlanej zadowalające wyniki. Bilans z rach. zysków i strat na dzień 31. 7. rb. zamykający się sumą 6.078.855,39 zł przyjęto i udzielono pokwitowania zarządowi i radzie nadzorczej Zysk włącznie zł 10.211,41 z przeniesienia z r. 1927/28 a po potrąceniu prawidłowych odpisów w kwocie zł 163.100,70, w wysokości 269.617,86 zł podzielono w formie proponowanej, tak że na dywidendę przypada 7 proc. Dywidenda płatna jest począwszy od dnia 1. 12. 1929 r. — Pozatem przyjęto do wiadomości już dokonaną fuzję z Tow. Akc. „Lubań" Fabryka Przetworów Ziemniaczanych. Fuzja obu fabryk nastąpiła, o czem donosiliśmy, celem wyeliminowania ostrej walki konkurencyjnej i w nadziei, że wspólna akcja przyniesie korzyści tak przez racjonalny zakup surowców jak i przez możność zredukowania kosztów handlowych i kosztów produkcji. Sfuzjonowane przedsiębiorstwa prowadzi się odtąd pod firmą „Lubań-Wronki" Przemysł Ziemniaczany Sp. Akc. w Luboniu.

Z ZAGRANICY

(z) **Wzrost oszczędności we Francji.** Według wykazów francuskich instytucyj oszczędnościowych ogólna kwota depozytów na dzień 31 grudnia 1928 wynosiła 27.665 miljonów franków wobec 21.807 miljonów z końcem 1927 r. Oznacza to wzrost około 27-procentowy w przeciągu roku. Przypomnieć należy, że przed wojną kwota oszczędności na depozytach wynosiła tylko 4.011 miljonów fr. złotych, obecnie zaś przeszło 5 i pół miljarda fr. złotych, wzrost oszczędności w tej formie jest zatem bardzo widoczny. Natomiast nie lokuje się obecnie tyle oszczędności, co przed wojną, w papierach państwowych, obligach pożyczkowych i akcjach.

(z) **Handel zagraniczny Węgier.** Bilans handlowy Węgier za miesiąc sierpień został zamknięty saldem dodatniem w wysokości 0,4 mil. pengö, podczas gdy w sierpniu r. ub. saldo bilansu handlowego było ujemne i wynosiło 21,9 milj. pengö. Z podanego oficjalnego komunikatu wynika, że import w sierpniu r. b. wyniósł 86,8, zaś eksport 87,2 milj. pengö (w r. ub. import 97,0, eksport 75,1 milj. pengö).

Nasiona. Sprawozdanie handlowe z dnia 14. 10. 1929 r. specjalnego składu nasion Telesfora Otmianowskiego w Poznaniu. Notowania informacyjne w złotych za 100 kilo, za jakości przeciętne, nominalne nowego sprzętu loco stacja załadowania: Koniczyna czerwona 120—140 Koniczyna biała 155—210. Koniczyna szwedzka 185—215. Koniczyna żółta chmielowa odłuszczona 100—130. Koniczyna żółta chmielowa w łuskach 60—65. Inkarnatka 220—240. Przelot pospolity 75—90. Rajgras angielski krajowy 78—85. Kostrzew łąkowa 175—200. Trawa kupkowa 180—190. Tymoteusz 35—40. Seradela 27—29. Wyka latowa 35—40. Peluszka 30—32. Wiczka zimowa 65—75. Groch Wiktoria 50—58. Groch zielony Folger 42—46. Groch polny mały 38—40. Gorczyca 64—70. Rzepik latowy 72—78. Rzepak zimowy 70—75. Tatarka 30—34. Konopie 70—80. Siemie lniane 84—93. Proso 45 52. Mak niebieski 110—120. Mak biały 125—145. Łubin niebieski 24—25.

Ile — czego — gdzie?

Statystyki są najwymowniejszem odbiciem życia całej ludności W zestawieniach i obliczeniach statystycznych maluje się najdokładniej cały świat dzisiejszy — tworzą bowiem one jakby najcenniejsze archiwum, w którem łatwo zorjentować można się o stanowisku, działalności i sposobie życia wszystkich narodów świata. I dlatego też nawet suche daty statystyczne są nieraz bardziej ciekawe i bardziej interesujące, niż najbardziej szczegółowe opisy, więcej bowiem można z nich skorzystać. niż w tomowych niekiedy sprawozdaniach.

Z pośród opracowanych niedawno obliczeń statystycznych zasługują na najżywsze zainteresowanie następujące, bardzo ciekawe relacje:

Pomiędzy wszystkiemi państwami europejskiemi posiada najwięcej rdzennej ludności: Portugalja. Na 1.000 mieszkańców przypada tam 996 rdzennych Portugalczyków. Na dalszem miejscu kroczy Szwecja, która liczy 98,9 procent rdzennej ludności, oraz Norwegja z 98,2 procentami.

Najbardziej mieszaną ludność posiadają Czechosłowacja i Jugosławja. I tak w Czechosłowacji jest około 49,8 procent Czechów, Jugosławja zaś posiada tylko 52,4 procent Serbów.

Najbardziej rolniczą ludność posiada Bułgarja. Ponad 82 procent ludności bułgarskiej oddaje się wyłącznie rolnictwu. Najmniej rolników przebywa natomiast w Anglji, gdzie zaledwie 8 procent ludności uprawia rolę.

Najbardziej pracowitymi są jednak Francuzi. We Francji pracuje zawodowo ponad 55 procent ludności. — Najmniej natomiast pracuje się w Rosji sowieckiej, gdzie zaledwie 30 procent ludności pracuje zawodowo.

Równie ciekawie przedst awiająsię statystyki i co do innych urządzeń w państwach europejskich:

I tak najsilniejszą sieć kolejową posiadają w całej Europie malutkie państewka: Belgja i Luksemburg.

Natomiast nawięcej dróg publicznych i szos posiada Anglja. Przypada tam na 100 kilometrów kwadratowych 125 kilometrów dróg i szos. Najgorzej pod względem drogowym zagospodarowana jest Hiszpanja. Przypada tam na 100 kilometrów kwadratowych zaledwie 5 kilometrów dróg i szos.

Pod względem żeglugi morskiej stoją na czele całego świata Stany Zjednoczone A. P. — Najsłabszy ruch okrętowy posiada do tej pory Polska.

Natomiast najżywszy ruch pocztowy istnieje w Argentynie. Jeden mieszkaniec Argentyny otrzymuje przeciętnie rocznie 194 przesyłek pocztowych. W Polsce przypada na jednego mieszkańca tylko 28 przesyłek pocztowych rocznie. Najsłabszy ruch pocztowy posiadają Chiny, gdzie na jednego mieszkańca przypada rocznie zaledwie jedna przesyłka pocztowa.

Najbardziej oszczędnym na emigracji jest Włoch. Emigranci włoscy przesyłają rokrocznie do Włoch około półtora miljarda złotych. Ale również i emigranci polscy mogą się poszczycić oszczędnością. Rokrocznie przypływa do Polski od emigrantów przeszło 280 miljonów złotych. — Stoją Polacy pod tym względem wyżej od emigrantów niemieckich, którzy oszczędzają rocznie tylko 200 miljonów złotych.

Ciekawie przedstawiają się także statystyki co do konsumowania produktów spożywczych. I tak najwięcej chleba zjada Belgja. Najwięcej kartofli konsumują Niemcy. Najwięcej herbaty wypijają Anglicy. Widać, że herbata nie działa zbytnio na nerwy, skoro Anglicy są mimo to ...tak flegmatyczni i spokojni. Wino wpływa dodatnio na wesołość — dlatego Francuzi są tak weseli, piją bowiem najwięcej wina ze wszystkich narodów. Powszechnie mówi się, że najwięcej piwa konsumują Niemcy. Statystyka wykazuje jednak, iż największymi piwoszami są Austryjacy i Anglicy.

Napój słodki a niewinny: kakao konsumują w największych ilościach Holendrzy. Natomiast najwięcej ze wszystkich ludów kawy spijają Duńczycy. Zdawaćby się mogło, że do tej ogromnej ilości gorzkiego napoju potrzebują Duńczycy także najwięcej cukru, ale tak nie jest. Pod względem spożycia cukru palmy dzierżą Stany Zjednoczone.

Bardziej interesująco wygląda również statystyka kobiet. Najwięcej niewiast w Europie posiada Łotwa. Przypada tam na 1.000 mężczyzn 1.145 kobiet. Na dalszych miejscach kroczą Estonja, Portugalja i Rosja sowiecka. Najmniej kobiet przebywa w Kongo afrykańskiem oraz w Argentynie. Idealną równowagę zachowuje natomiast Belgja — gdzie na 1.000 mężczyzn przypada 1.000 kobiet.

W wykazach statystycznych widnieją jeszcze ponadto i inne bardzo znamienne wskaźniki:

I tak największą bibljoteką świata jest Bibljoteka Narodowa w Paryżu. Posiada ona ponad 4 miljony książek, pół miljona map i setki tysięcy manuskryptów.

Największą książką jest Księga historyczna p. t. „The war of rebellion". Posiada 120 tomów, każdy tom ma 1.000 stron. Waży „tylko" 500 kilogramów.

Największym w rozmiarach obrazem świata jest „Raj", Tintoretta, znajdujący się w „Pałacu dożów" we Wenecji. Ma on 26 metrów szerokości a 11 metrów wysokości.

Największy „drapacz nieba" posiada Nowy Jork. Jest nim budynek Woolwortha. Wysokość jego wynosi 284 metrów. Fundamenty spoczywają w głębokości 40 metrów. Objętość jego wynosi „tylko" 13.200.000 metrów sześciennych.

Dalsze rubryki statystyczne są oczywiście niezliczone. Te jednak, które przytoczyliśmy najsilniej ilustrują dzisiejsze życie i pracę całej ludzkości. Les.

Czeskie insygnja królewskie

Naukowe badanie czeskich insygnjów królewskich — Uroczystość złożenia insygnjów koronacyjnych w skarbcu katedry praskiej

Praga, 13 października.

Czeskie insygnja królewskie, które z racji uroczystego obchodu tysiąclecia św. Wacława, przez dwa tygodnie wystawione były na widok publiczny, w tych dniach złożone zostały w sposób uroczysty w skarbcu praskiej katedry św. Wita. W ciągu krótkich dwóch tygodni obejrzało stare insygnja koronacyjne ponad 150.000 osób. Całe wycieczki przyjeżdżały z prowincji czeskiej do Pragi, by móc ujrzeć tę rzadką, a sercu każdego Czecha i Słowianina, tak drogą pamiątkę historyczną, starcy i dzieci z wzruszeniem prawdziwem przyglądali się tym skarbom bezcennym, których historja sięga do zaraniania życia państwowego Czechów. Przed złożeniem insygnjów do skarbca, specjalna komisja naukowa poddała je szczegółowym oględzinom. Stwierdzono przy tej okazji cały szereg cennych faktów, między innemi, że korona, wykonana w roku 1346 na rozkaz „ojca ojczyzny", króla i cesarza Karola IV, zrobiona jest z tak subtelnego złota, że musi to budzić podziw nawet dzisiaj w wieku największego rozkwitu techniki złotniczej. Wartość korony tej, zdobionej licznemi perłami i drogocennemi kamieniami, wynosi 5.000.000 koron. Poszczególne perły przedstawiają wartość setek tysięcy koron.

Osoby, zwiedzające wystawę insygnjów królewskich, zmuszone były opłacać specjalne (niedrogie zresztą bilety wstępu), a suma z biletów tych osiągnięta (około 750.000 koron) przeznaczona będzie na remont grobowca królewskiego w katedrze św. Wita.

Uroczystość złożenia czeskich insygnjów królewskich w skarbcu katedralnym odbyła się przy udziale wszystkich siedmiu kluczników, którzy też własnoręcznie skarbiec zamknęli. W uroczystości wzięli udział liczni wybitni przedstawiciele czeskosłowackiego świata politycznego i kulturalnego, jako też najwybitniejsi przedstawiciele duchowieństwa katolickiego z arcybiskupem praskim, księdzem Kordaczem na czele. Prócz tego w uroczystości tej wzięły udział wielkie tłumy ludności, pragnące raz jeszcze ujrzeć starodawne insygnja koronacyjne, które obecnie przez długie lata dla szerszych warstw ludności będą niedostępne.

Dziwactwa w prawodawstwie amerykańskiem

Ponieważ w Stanach Zjednoczonych każdy ze stanów posiada własne prawodawstwo, to też istnieje tam wielka różnorodność ustaw i co wolno w jednym stanie, to zabronione jest w drugim i odwrotnie. Wśród tej powodzi ustaw nie brak też i takich, których nie podobna inaczej nazwać jak mianem dziwactw. Oto kilka przykładów: W stanach Lonisiana, Utah, Woyming, Ohio i West Wirginja mężczyznom nie wolno nosić cylindrów w teatrach; w stanie Nebraska nie wolno jednej i tej samej osobie rozbić namiotu w promieniu pięciu mil od poprzedniego namiotu przed upływem dziewięćdziesięciu dni; w stanach Washington, Arkansas, Jowa, South Carolina, Tennessee, Missisipi i Georgja nie wolno dawać napiwków pucybutom, fryzjerom i służbie hotelowej; połowa wszystkich stanów posiada przepisy, regulujące długość prześcieradeł na łóżka w hotelach; stan North Carolina posiada ustawę, nakazującą, aby w sypialniach między łóżkami było przejście przynajmniej na dwie stopy szerokie; w niektórych stanach dentystom nie wolno ogłaszać, że wyrywają zęby bez bólu.

Statek, który zgubił śrubę

W nocy z soboty na niedzielę zdarzył się rzadki wypadek zgubienia śruby przez parowiec łotewski „Abawa", zdążający z Apenrade do Gdyni. Wskutek braku śruby łotewski statek był przez całą noc zdany na łaskę fal i szalonych wichrów. Ocalony został przez niemiecki statek „Consul Poppe", zdążający z ładunkiem węgla do Szwecji. Błąkający się po zburzonych falach statek „Abawa" został przyholowany do portu gdańskiego, gdzie poddany będzie naprawie.

Wykopaliska z przed 4000 lat w Szwecji

Szwedzki następca tronu, książę Gustaw Adolf, który zajmuje się z zamiłowaniem studjami nad archeologją i paleontologją brał czynny udział w odnalezieniu i zbadaniu niezmiernie ciekawych wykopalisk w Barselacck w Szwecji, datujących się z przed 4 000 lat. Odkopano mianowicie dobrze zachowane groby przedhistoryczne, w których znaleziono naczynia gliniane, siekiery krzemienne, naszyjniki etc. Odkopane przedmioty świadczą, iż posiadacze ich żyli w wieku krzemienia i bronzu w północnej Europie. Podobne wykopaliska odnajdowano już w północnych prowincjach szwedzkich, w Smaaland, Oestergoetland, Soedermanland, Upland, w Laplandji. 20 wykopalisk z okresu krzemienia łupanego znalazł cztery lata temu znany archeolog szwedzki, dr. Santersson, w Laplandji. W grobach odnaleziono również dobrze zachowane kości zwierząt z wyrzeźbionemi na nich scenami z życia pierwotnych myśliwych i rybołowców.

Edison w obronie starszych ludzi

„Corriere della Sera" donosi z Nowego Jorku, iż sławny wynalazca Tomasz Edison, który w tych dniach rozpoczął 82 rok życia, odpowiedział na łamach prasy amerykańskiej znanemu uczonemu angielskiemu, który w swem najnowszem dziele naukowem twierdził, iż człowiek, doszedłszy do lat 36, powinien już tylko zbierać owoce swej działalności życiowej. Edison jest zdania, że w 36-ym roku życia człowiek dopiero zaczyna kierować się rozumem. Jest to wiek, zdaniem wielkiego wynalazcy, w którym wszelkie złudzenia i marzenia młodości opuszczają człowieka. W 36-ym roku życia zaczyna się dopiero robić interesy, patrząc na świat i w przyszłość z uświadomioną śmiałością. Aż do 70-go roku działalność ta może się stale rozwijać, a o ile człowiek zachował się przy dobrem zdrowiu i nie nadwyrężał i nie marnował swych sił, wydajność i twórcza praca normalnego człowieka mogą potrwać do 80-go i 90-go roku życia

S. F.

Czołg imienia „Prawdy".

W odpowiedzi na wystąpienie Chin na Dalekim Wschodzie moskiewska gazeta „Prawda" rozpoczęła zbiórkę pieniężną na budowę czołga im. „Prawdy". Ofiary pieniężne na budowę czołga napływają podobno obficie do redakcji wspomnianego pisma.

Kobiety w rosyjskich szkołach wojskowych.

Podczas tegorocznych zapisów przyjęto do rosyjskich szkół wojennych cały szereg kobiet. Tak naprzykład w Leningradzie zapisała się znaczna ilość kobiet na studja topograficzne, artyleryjskie, wojenno-techniczne i t. d. W roku bieżącym zaczęto również przyjmować kobiety do Wojennej Akademji Medycznej.

O naczelną radę rzemiosła

W niedzielę, 13 bm. odbyło się w Warszawie pod przewodnictwem p. J. Rogowicza, posiedzenie „Tymczasowej Rady Naczelnej Rzemiosła i Drobnego Przemysłu".

Na zebraniu przedstawiono sprawozdanie z dotychczasowych prac komisji statutowej, która zdołała uzgodnić stanowisko poszczególnych organizacyj, w sprawie składu osobowego i sposobów powołania „Naczelnej Rady" Instytucja ta, według projektu komisji składać się będzie z 46 przedstawicieli różnych stowarzyszeń rzemieślniczych.

Postanowiono m. i. kooptować do „Tymczasowej Rady" pięciu przedstawicieli rzemiosła wielkopolskiego i pomorskiego, wybranych na zjeździe wszechpolskim w Poznaniu, których zaproszono do prac w komisji statutowej.

Jak wiadomo z Wielkopolski delegowani zostali przez Zjazd do komisji członkowie zarządu Zw Tow. Przem. i Rzem. pp.: Górczak, Libera i Lasota (ew. Piotrowski).

Z życia sokolego

Gniazdo gnieźnieńskie

Dnia 14 bm. w sali hotelu Europejskiego odbyło się miesięczne zebranie Sokoła gnieźnieńskiego. Druh prezes dr. Trepiński zagaił zebranie witając przybyłych druhów i prelegenta, p. prezesa Karpińskiego. Na zebranie przybyli także z pośród starszych druhów pp prezes dr. Tomaszkiewicz i dyr. A. Śmielecki Po odczytaniu protokółu nastąpiły komunikaty Zarządu. Druh Prezes zakomunikował, że p. Grabianowski, zamieszkały przy ul. Farnej, zgłosił się jako członek; dalej przypomina, że dnia 27 bm. o godz 10½ odbędzie się w szatni na boisku zebranie prezesów oraz naczelników gniazdowych całego Okręgu gnieźnieńskiego Pozatem druh Prezes zaprasza do przedpłaty na pamiętnik ze Zlotu poznańskiego. Cena pamiętnika wynosi 10—12 zł. Następnie naczelnik druh Nadolski zdał sprawozdanie z zawodów z dnia 22 ub. m. pomiędzy „Sokołem" a tut. gimnazjum oraz zawodów gniazdowych, które odbyły się w tydzień później. W wolnych głosach zabrała głos prezeska gniazda żeńskiego druhna Żórawska, komunikując, że gniazdo żeńskie dnia 3 listopada urządza wielki kiermasz, na który zaprasza wszystkich druhów.

Wykładu p. prezesa Karpińskiego „O społeczeństwie polskiem w Panu Tadeuszu" wysłuchano z wielkiem zainteresowaniem, czego dowodem była ożywiona dyskusja, w jakiej wziął udział cały szereg druhów. Zebranie zakończono wspólnem odśpiewaniem marsza sokolego.

Z życia Towarzystw

Tow. Młodych Przemysłowców w Poznaniu odbyło w poniedziałek 14 b. m. w sali p. Jarockiego, Masztalarska 8, swe plenarne zebranie. Obradom przewodniczył prezes Tow. p. Jan Zabłocki przy licznym udziale gości i członków. Po przyjęciu na członków 5 kandydatów — wygłosił p. red Kaźmierczak referat „O Kazimierzu Pułaskim". Wobec czci oddawanej Pułaskiemu w rocznicę śmierci na obu półkulach, wybrał szanowny prelegent ten właśnie temat — przedstawiając w barwnych słowach epokę ostatniego króla polskiego Stanisława Poniatowskiego; dalej zabiegi stronnictwa Czartoryskich oraz ilustruje poczynania konfederacji barskiej. Po upadku tejże — obrazuje mówca odjazd Pułaskiego do Ameryki i walki jego aż do bohaterskiej śmierci pod Savanah.

W dyskusji nad referatem, za który podziękowano mówcy oklaskami, przemawiali pp. Danielewski, Drożdżewski, Czaplicki, Błotny, wiceprezes Piotrowski, Edm. Piotrowski i inni.

Po ukończeniu dyskusji podaje p. prezes do wiadomości, że kontrakt z zarządem „Domu Rzemieślniczego" w sprawie salki posiedzeń i bibljoteki został już zawarty, tak, że prawdopodobnie w przyszłym tygodniu będzie można bibljotekę Tow do Domu Rzemieślniczego przenieść. Dalej komunikuje przewodniczący Wydziału Metalowców p. St. Welzandt, iż Wydział w każdy czwartek po plenarnem zebraniu Towarzystwa — zebrania swe u p. Jarockiego odbywa. Pozyskano z cyklem wykładów ściśle fachowych nauczyciela zawod. p. Fr. Obera.

Po wolnych głosach zamknął p. przewodniczący zebranie hasłem: Przemysłowi i Rzemiosłu Cześć! Cz. J.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Tow. Cechowej Czeladzi piekarskiej.** Plenarne zebranie w niedzielę 20 bm. o godz. 14 w Gospodzie piekarskiej, ulica Woźna 13.

— **Tow. Zjedn. Malarzy, Lakierników i Pozłotników.** Msza św. na intencję Tow. odbędzie się w niedzielę 20 bm. o godz. 9 w kościele Bożego Ciała.

— **Zw. Czeladzi Garncarskiej.** Zebranie kwartalne odbędzie się w niedzielę, dnia 20 bm. o godz. 11 w lokalu p. Jarockiego, ul. Masztalarska 8 a.

— **Koło Przyjaciół Harcerzy przy VII. druż. im. Stefana Czarneckiego** urządza w niedzielę 20 bm. o godz 19 na sali Ogrodu Zoologicznego przy ul. Zwierzynieckiej wielką zabawę jesienną, połączoną z tańcami. Dochód przeznaczony na kolonje harcerskie.

— **Tow. Cechowej Czeladzi Stolarskiej.** Wspólna fotografja z okazji rocznicy odbędzie się w niedzielę 20 bm o godz 11 w lokalu „Boulevard", pl. Nowomiejski 5.

— **Sodalicja Marjańska Urzędników.** Uroczyste nabożeństwo połączone z przyjęciem nowych członków oraz wspólną komunją św kwartalną odbędzie się w niedzielę 20 bm o godzinie 7,30 w kaplicy Matki Boskiej Różańcowej przy kościele Ojców Jezuitów.

— **Sodalicja Panien Urzędniczek.** Zebranie instrukcyjne dla kandydatek i aspirantek odbędzie się w poniedziałek 21 bm. o godzinie 19,30 przy ul. Wodnej 8.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Zofja Jany 5 m. 10 dni. Józef Rakowski, bez zawodu. 20 lat. Marja Małecka z d. Dąbrowska, wdowa, 78 l. Marja Brzezińska, krawcowa, 49 l.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: H. N. z prośbą o zdrowie i opiekę 5 zł; — Roman Lipiński 5 zł; — Jan Ciaciuch 20 zł; — L. H. z prośbą o wysłuchanie 10 zł; — K. S. 5 zł; — B. G. z prośbą o wysłuchanie prośby i błogosławieństwo 3 zł; — M M 50 zł; — Leon Stoebe 10 zł; — Witoldostwo Zmudzińscy zamiast wieńca na trumnę śp. Wawrzyńca Miśkiewicza 10 zł; Leon Kostrzewski zamiast wieńca na trumnę śp Wawrzyńca Miśkiewicza 10 zł: — Antoniostwo Rejmanowie zamiast wieńca na trumnę śp Heleny Duchowskiej 20 zł; — Władysławostwo Miśkiewiczowie zamiast wieńca na trumnę ś. p. Heleny Duchowskiej 20 zł; — Leon Kostrzewski zamiast wieńca na trumnę ś. p. Heleny Duchowskiej 10 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 2 748,10 zł i 7 dolarów.

Mixin — najlepszy i najtańszy proszek mydlany

nw 4479

W środę, dnia 16 bm. o godz 6 wieczorem, rozstał się z tym światem, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój ukochany mąż, nasz najdroższy ojciec. teść, dziadek, brat, zięć, wuj i szwagier, ś. p.

Ignacy Wawrzyniak

przeżywszy lat 56. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, 19. b. m., o godz. 9, z domu żałoby.

W ciężkim smutku pogrążeni

żona, dzieci i rodzina.

Golejewo, 16 października 1929 r.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się. nw 4670

Dnia 15 października 1929 r., zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., po długich i ciężkich cierpieniach, moja najdroższa żona, kochająca matka, babcia i teściowa, ś. p. zw 19 675

z Kaczmarków

Marja Sekułowa

przeżywszy lat 52. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 19 b. m., o godz. 3,30 po poł., z kostnicy św. Józefa.

W głębokim smutku pogrążony

Poznań. **mąż z rodziną.**

Zakład pogrzeb. St. Jaśkiewicz. ul. Klasztorna 14.

Przewielebnemu ks. Proboszczowi L. Jaroszkowi ze Solca i Przewielebnemu ks. Prof. Bączkiewiczowi, syndykowi Juszczakowi, wszystkim Stowarzyszeniom, Korporacjom, Cechom, Przyjaciołom oraz Znajomym, którzy wzięli udział w pogrzebie najdroższego męża, ś. p.

Franciszka Biskupskiego

za okazane współczucia i nadesłane wieńce składam serdeczne

Bóg zapłac!

W głębokim smutku pogrążona

żona.

Poznań, w październiku 1929 r. zw 19674

W środę, dnia 16 października o godz. 4 rano, zasnęła w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza nigdy niezapomniana i ukochana siostra, ciotka i szwagierka, ś. p.

Marta Mendówna

w 49 roku życia. Pogrzeb odbędzie się 19. b. m., o godz. 4 po południu, z kapliczki nowego cmentarza. Nabożeństwo żałobne również w sobotę o godz. 9 rano w kościele Farnym.

W smutku pogrążona

rodzina.

Bydgoszcz, dnia 16. 10. 1929 r.
Promenada 4, I. zw 19665

Wielebnemu Duchowieństwu, Związkowi Restauratorów, Bractwu Kurkowemu, Towarzystwu Powstańców i Wojaków, Gronu Obywateli przy kościele Pana Jezusa, Kołu Śpiewackiemu, Klubowi Kręglarzy, Związkowi Przykrawaczy, Cechowi Krawieckiemu oraz Wszystkim Krewnym i Znajomym za kondolencje, liczne wieńce i udział w pogrzebie naszego ukochanego Zmarłego, ś. p. dw 2557

Władysława Młodożyńskiego

składamy na tej drodze serdeczne

Bóg zapłać!

Córki, teściowa i zięć.

Przeciw chudości

używać należy naszego wypróbowanego od lat proszku odżywczego „PLENIUSAN". W krótkim czasie znaczny przyrost wagi, kwitnący wygląd i pełne kształty ciała. Wzmacnia również krew i nerwy. Polecany przez lekarzy i profesorów. 1 pudełko 6.— zł. 3 pudełka 15.— zł. Przy zapłacie zgóry wysyłka franco. Pw 3247-0.1100

DR. GEBHARD & SP. — GDAŃSK, ODDZ. 153a.

Dla mojej hurtowni towarów żelaznych — poszukuję zaraz lub jaknajprędzej rutynowanego i dobrze wprowadzonego

podróżującego

obeznanego z branżą, na województwo poznańskie. Zgłoszenia z fotograf. i podaniem wymagan. pensji proszę skierować do firmy **Max Cron, Toruń, hurtownia towarów żelaznych.** dw 2539

W środę, dnia 16 b. m., zasnęła w Bogu, opatrzona św. Sakramentami, po ciężkich cierpieniach, nasza najukochańsza matka, babka i siostra, ś. p. zw 19 661

z Wróblewskich

Antonina Nergerowa

przeżywszy lat 70. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, 19 b. m., o godzinie 15, z domu żałoby na cmentarz parafjalny, o czem donoszą

w żalu serdecznym

syn, wnuczka i rodzina.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

Kępno, Poznań.

Dnia 15 b. m., o godzinie 11, zmarł po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy syn, nasz najukochańszy brat, ś. p. zw 19 660

Józef Rakowski

przeżywszy lat 21. Pogrzeb odbędzie się w piątek, o godzinie 4, z kostnicy cmentarnej w Dębcu.

W ciężkim smutku pogrążona

rodzina.

Przewielebnemu Duchowieństwu a w szczególności ks. prob. Gorgolewskiemu, ks. prot. Bączkiewiczowi i ks. Wirwickiemu oraz wszystkim, którzy okazali tak wielkie współczucie w ciężkim smutku naszym po śmierci najukochańszej żony i matki naszej, ś. p.

Marji Frankowej

dziękujemy z całego serca staropolskiem

Bóg zapłać

zw 19637 **Mąż i dzieci.**

Kupno Futra to rzecz zaufania!

Futra damskie: Źrebce, Seale, Piszczaniki, Karakuły, Krety, Piżmowce.

Futra męskie sportowe i eleg. spacerowe Skórki, Błamy, Kołnierze Wydry.

Wszelkie futra wykonuje się w własnych pracowniach kuśn.

Ceny niskie! Wielki wybór! Uprzejma obsługa!

J. Lisiecki Dom Konfekcyjny Sp. Akc.

POZNAŃ · Stary Rynek 98 – 100.

Pw 5327

żeń się!

Żeń się, gdy miłość pierwsza zakwita w twem sercu! Młode małżeństwa są najszczęśliwsze! Po modne obrączki przyjdźcie do firmy znanej ze solidności:

W. MAYER

wł. L. Nalaskowski

ul. Nowa 11.

Kw 1002

Kokosy i Manila

K. Kużaj

27 Grudnia 9

K. K. P.

Pw 6389/80-0.6547 i 6559

Pawilon drewniany

do sprzedania. Informacje: **„VENETIA", Fabr. czek.** Poznań, ul. Dąbrowskiego 97. zw 19642

Nowo wybudowana willa

w Inowrocławiu

5 minut od Solanek, 18 ubikacyj, hal, weranda, balkony, ogród blisko 2-morgowy, garaż — **zaraz do nabycia od właściciela.** Nadaje się na **sanatorjum** lub **pensjonat.** Oferty poważne proszę składać pod nr. 42,332 do **„PAR"**, Aleje Marcinkowskiego 11. Pw 5922-42,332

WORKI

do cebuli, zboża i mąki, nowe i używane, płachty jutowe i nieprzemakalne, dery nieprzemakalne na konie. Każda ilość na składzie. Ceny przystępne, towar rzetelny, poleca

Wielkopolska Wytwornia Worków — Poznań

ul. Dąbrowskiego 81. zw 19 670

Stodoły drewniane

każdej wielkości dostarcza szybko **G. WILKE, handel drzewem, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 6.** dw 234

Sprzedam na warunkach korzystnych

plac budowlany

1 200 kw. metrów, przy **Górnej Wildzie,** narożnik ul. Pamiątkowej. Cena 17,50 zł za metr. Oferty do **„PAR"**, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 42,337 Pw 5926-42,337

Przyjmuje od 1. X. 1929
przy ul. Mazowieckiej 10
Dr. med. Aleksander Schreiber
lekarz prakt. zw 19658
Godz. 8-9,30 i 3-5. Telef. 52-41.

Wróciłem
Dr. Jarosz
Specjalista chorób skóry i pęcherza
Poznań, ul. Trzeciego Maja 5. Telefon 12-02.
Kw 996

Dbajcie o swoje zdrowie!

„Szwajcarskie Gorzkie Zioła“ (z marką „Kogut“) są stosowane przy chorobach: **żołądka, kiszek, obstrukcji i kamieni żółciowych.**

„Szwajcarskie Gorzkie Zioła“

są naturalnym łagodnym środkiem przeczyszczającym, ułatwiającym funkcje **organów trawienia** i działającym przeciwko **nadmiernej otyłości.**

Ostrzeżenie! Przy zakupie żądajcie **oryginalnych „Szwajcarskich Ziół“ Gąseckiego** z marką fabryczną **„Kogut“** gdyż są już naśladownictwa w podobnem do naszego opakowania, a nie mających nic wspólnego ze **„Szwajcarskiemi Ziołami“** naszego wyrobu. Cena za pud. 2,— złote. nw 10882

SAMOCHODY UŻYWANE
gotowe do jazdy po wyjątkowo niskich cenach, na dogodnych warunkach spłat **do sprzedania:**
„Minerva“ 6 osobowa, 6-cylindrowa 50 K. M. Transformable.
„Protos“ touring 4-cylindrowy.
„ELIBOR“, Spółka Akcyjna Handlowo-Przemysłowa
Ł. J. Borkowski
Poznań, św. Marcin 50 — telefon 14-66.
Warsztaty i garaże ul. Dąbrowskiego 78 A, telefon nr. 68-65. Kw 1003

Farbowanie i czyszczenie
tylko u
Dr. PROEBSTLA i S-ki. Farbiarnia i Chem. Pralnia
Nowocześnie urządzony zakład zapewnia dobre wykonanie. — Filje i agentury w większych miastach Wielkopolski. — **Fabryka Gniezno.**
FILJE w POZNANIU: ***ul. Podgórna 10, ul. Fr. Ratajczaka 34, ul. Strzelecka 1, ul. Pocztowa 27, ul. Kraszewskiego 17.***
Pw 5587-89,179

WYPOŻYCZALNIA
Sztuk Teatralnych nw 4665
Dla Teatrów Amatorskich wynajmuję sztuki teatralne wyczerpane w księgarniach oraz **„Teatr dla dzieci“.**
Warszawa, Nowy Swiat nr. 26
Telefon 170-21. — Morozowicz.

RESTAURACJĘ
z pełną koncesją w dużym mieście powiatowem, **2 sale, 3 bufety, 6 kompletnie urządzonych pokoi, pielęgnowany park, mieszkanie prywatne, żywy i martwy inwentarz, zaraz do wydzierżawienia.** Do objęcia potrzeba **25 do 30 000 zł gotówki.** Oferty do Agencji Kurjera Poznańskiego w Gnieźnie pod **462** nw 4468

Poważna oferta
Z powodów rodzinnych i przejścia do innego przedsiębiorstwa **do nabycia zaraz** przeszło 25 lat istniejący
skład bławatów
w Inowrocławiu. Oferty proszę składać do **„PAR“,** Aleje Marcinkowskiego 11, pod 42,330 Pw 5920-42,330

Poszukuje się w Poznaniu kupna
WILLI
lub wiekszego **mieszkania słonecznego** w centrum, na Jeżycach lub Łazarzu. Proszę, składać oferty do **„PAR“,** Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 42,331
Pw 5921-42,331

Majątek ziemski
ca 950 mórg magdeburskich, w wysokiej kulturze, systematycznie drenowany, ziemia ¾ pszenno-buraczana, ¼ zdrowa-żytnia, doskonale arondowanych, do stacji 5 klm. bitą drogą, z kompletnym martwym i żywym inwentarzem, dwór o 10 pokojach z oficyną i parkiem, budynki w dobrym stanie, w odległości około 60 klm. od Poznania, **sprzedam** za cenę 650 000,— zł, przy wpłacie 300 000,— zł. Agenci wykluczeni. Zgłoszenia proszę skierować do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zw 19 669

Czystorasowe, zapisane
szczenięta
nowofundlandczyków, maści czarnej, 6 tygodniowe od 1 listopada do oddania. Jedyna w międzynarodowym N. S. B. zapisana hodowla w Polsce. Z pierwszorzędnego rodowodu i z Niemiec importowane, ostre. zw 19 668
Nadinspektor Lange — Rokietnica — Poznań.

Młody absolwent Uniwersytetu
(matematyk i fizyk) poszukuje zajęcia w przemyśle. Przyjmie ewentualnie inną pracę. Zgłoszenia skierować
Ludwik Pisula, Ostrów Wlkp.
Rynek 29, II. u W. P. Binkowej
Pw 5295-65,28

Bławatnik
rutynowany ekspedjent-dekorator potrzebny zaraz lub od 1. 11. r. b. Pw 5756-40,72
J. RAKOWSKI, Poznań, ul. Nowa 8 (Bazar).

ROLNIK dyplom.
Szwed, lat 40, ewangelik, żonaty, z bardzo dobrej rodziny, posiadający bogate doświadczenie w intensywnych gospodarstwach, specjalnie w hodowli bydła i koni oraz gospodarstwie mlecznem, **poszukuje** — oparty na najlepszych poleceniach, administracji możliwie wielkich dóbr polskich lub niemieckich. Zna bardzo dobrze język niemiecki. Na życzenie może objąć stanowisko za kilka tygodni. Celem pertraktacyj może przyjechać do Poznania. Oferty uprasza do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 19 625

Wszyscy zaproszeni

przychodzą chętnie na Twą wyborną kawę. Czy możesz mi zdradzić jej receptę?

„Nie mam żadnej recepty, używam tylko specjalnej kawy, którą można wszędzie znaleźć. Ma ona tę zaletę, że wolna od kofeiny i dlatego tak wszystkim służy: a nazywa się Kawa Hag!“

Kilka wagonów
zupełnie suchej
cebuli
żytawskiej
sprzeda zaraz
majętność JERONTY,
poczta Inowrocław.
zw 19649

Kierowniczka filji
z branży, władająca dobrze językiem polskim i niemieckim, **zaraz poszukiwana.**
Skład masła
„Monopol“
ul. Wielka 18.
Pw 6303-56,880

Potrzebna zaraz
N[illegible]YCIELKA
muzykalna do trojga dzieci. Dziewczynka i chłopiec 1 kl. gimnz. Zgłoszenia i warunki przesłać. **Czajkowska, Płochocin p. Warlubie, pow. Swiecie.** Osobiste zgł. **Półwiejska 41, I p. prawo**
zw 19663

Tw 469

Poważna instytucja w Poznaniu poszukuje
młodszego książkowego
siły pomocniczej, z dokładną znajomością języka niemieckiego. Reflektanci, którzy mogą się wykazać odpowiedniemi kwalifikacjami, zechcą złożyć szczegółową ofertę z dołączeniem odpisów świadectw do eksp. Kurjera Pozn. pod zw 19 666

Poszukuje się od 1. 11. r. b.
dwóch rutynowanych ekspedjentek
do składu wyrobów rzeźniczych w Katowicach. Osobiste zgłoszenia z świadectwami:
Musioł Konstanty
Restauracja Targowica w Poznaniu
we wtorek, dnia 22 b. m. pom. godz. 3-4 po poł.
zw 19641

W Spółdzielni naszej wakuje posada
członka zarządu
Stanowisko jest zaraz do objęcia. Reflektuje się tylko na rutynowanego bankowca, który dłuższy czas w Spółdzielni Kredytowej a zwłaszcza w książkowości pracował. Oferty z podaniem referencyj i warunków, należy skierować do dw 2486
BANKU LUDOWEGO w ZBĄSZYNIU, Sp. z o. n.

Zarząd Sp. Akc.

Fabryki Wyrobów Ceramicznych Krotoszyn i Przysieka w Poznaniu, plac Wolności 9,

telefon 53-45 i 40-61,

przypomina WP. Akcjonarjuszom, że **ostateczny** termin wymiany akcji **upływa z dniem 30 listopada rb.**

Wymiana odbywa się w biurze Zarządu.

Pw 5917-42,323

Wybitne walory mej konfekcji

Elegancja — Solidność — Niskie ceny.

Polecam

Odzież męską i chłopięcą

Ulstry — Raglany — Palta

Futra — Kurtki — Spodnie

Specjalny dział miarowy.

Za minimum ceny daje maksimum elegancji

K. BOGAJEWSKI

Mech. Fabryka i Magazyny Odzieży męskiej i dla chłopców

Sukna — Podszewki.

Poznań, Stary Rynek 77, naprzeciw odwachu.

Pw 5919-42,262

Wielka aukcja obrazów

z P. W. K. najwybitniejszych malarzy (Axentowicz, Fałat, Grott, Hoffmann, Kossak, Malczewski, Rybkowski, Stachiewicz, Wyczółkowski, Weiss i i.) odbędzie się **w sobotę, 19 i poniedziałek, 21 o godz. 5 po poł. w sali balowej Domu Akademickiego w Poznaniu, św. Marcin 40.** zw 19659

Kierownik Sonnenfeld, zaprzysiężony aukcjonator.

Lokomobilę

„LANZA“ rocznik 1915 norm. 70 H. P. na 10 atm. potrzebującą niewielkiego remontu, **sprzedam** korzystnie.

NOWACKI

Poznań, Fr. Ratajczaka 2.

dw 2543

Zakłady Ogrodnicze Wielkop. Izby Rol. w Janowcu, pow. Żnin

polecają

jabłonie pienne, czereśnie, wiśnie i śliwy wysokopienne, krzewy porzeczkowe, oraz 2 i 1-letnie morwy.

nw 4668

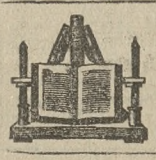

Oprawy książek

wszelkiego rodzaju

Introligatornia Drukarni Toruńskiej T. A. w Toruniu ul. św. Katarzyny 4.

Znak akt: 3. D. 16/29.

LIST GOŃCZY

Zarządza się rozesłanie listów gończych za **Michałem Glurą (Glura),** synem Henryka i Pauliny z Osińskich, urodz 6. 9. 1896 r. **w Krobi,** katolikiem, stanu wolnego, z zawodu portjerem, który ostatnio zamieszkiwał w Poznaniu, przy ul. Półwiejskiej 37, a obecnie jego miejsce pobytu jest nieznanem, co do wyżej wspomnianego podpisany Sąd wydał w dniu dzisiejszym postanowienie tymczasowego aresztowania, gdyż jest on oskarżony o popełnienie występku usiłowanego oszustwa z §§ 263, 43 k. k. przez to, że 28 stycznia 1929 r. w Kostrzynie dla przysporzenia sobie bezprawnej korzyści majątkowej usiłował wyrządzić szkodę majątkową Marji Szymankiewicz w ten sposób, że przedstawił się fałszywie jako lekarz z Izby Skarbowej, zbadał ją i napisał wniosek o podwyższenie renty, żądając za to 28,— zł, jednak oszustwo zostało udaremnione z przyczyn od oskarżonego niezależnych, a nadto oskarżony jest nałogowym przestępcą i za oszustwo był już sześć razy sądownie karany.

Oskarżony, którego podobiznę się załącza, jest brunetem, wzrostu około 162 cm., ułomnym i kulejącym na nogi, posiadającym czarny wąs. dw 2545

Wzywa się każdego, kto zna miejsce pobytu oskarżonego do zawiadomienia o nim najbliższej władzy sądowej lub policyjnej i do zatrzymania oskarżonego w miarę możności.

Pobiedziska, dnia 12 października 1929 r.

Sąd Grodzki: (—) Kowalewicz.

4 N 2/29.

UCHWAŁA

W postępowaniu upadłościowem, wdrożonem odnośnie do majątku kupca **Edmunda Sobaszka w Ostrowie,** właściciela firmy **„Bławat“ w Ostrowie** — 4 N 2/29 — zwołuje się na 28 października 1929 r., godz. 12, w podpisanym Sądzie, pokój 24, zebranie wierzycieli celem wyboru członków wydziału wierzycieli w miejsce kupca Władysława Kotlińskiego z Ostrowa, który ustąpił. nw 4184

Ostrów (Pozn.), dnia 11 października 1929 r.

Sąd Grodzki.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Grudziądzu rozpisuje

KONKURS

na posadę dw 2552

chemika

do kontroli i przeprowadzanie badań masła, przeznaczonego na eksport. Oferty należycie udokumentowane należy przedłożyć Izbie Przemysłowo-Handlowej (Lipowa 31), do dnia 22 października r. b.

Dyrektor: (—) Krupski.

KONKURS NA PLAKAT

przedsiębiorstwa „Polmin“ Państwowej Fabryki Olejów Mineralnych.

„Polmin“ Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych ogłasza konkurs na plakat reklamowy.

Do udziału zaprasza się wszystkich artystów polskich.

Plakat będzie wykonany na blasze.

1. Wymiar projektu, wykonanego na papierze rysunkowym ma wynosić 50 na 70 cm.
2. Elementem zasadniczym projektu winna być blaszanka z olejem automobilowym „Polmin“, z należytem uwidocznieniem prawnie chronionego znaku fabrycznego „Polmin“, znajdującego się na blaszance. Pomysł kompozycyjny poza bańką pozostawia się swobodzie artysty.
3. Barwy: koloryt bańki naturalny, pozatem nie stawia się żadnych ograniczeń co do kolorystycznego ujęcia projektu.
4. Tekst do wkomponowania: „Oleje i smary automobilowe Polmin“, przyczem słowo „Polmin“ ma być silnie akcentowane. Gdyby słowo „automobilowe“ nastręczało kompozycyjne trudności, można użyć drugiej alternatywy „Oleje i smary Polmin“.
5. Projekt zasadniczo nie powinien przypominać w niczem jakiejkolwiek już istniejącej reklamy z tej dziedziny.
6. **Termin nadsyłania projektów do dnia 31 października 1929 r.**
7. Projekty, oznaczone godłem, prosimy nadsyłać pod adresem: „Polmin“ Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych, Lwów, ul. Szpitalna 1. W kopercie zamkniętej z wypisanem godłem podaje artysta dokładny adres.
8. Po blaszanki można się zgłaszać pod niżej wskazanym adresem:
   „Polmin“, Warszawa, ul. Szkolna 2 — Telefon 114-75.
   „Polmin“, Lwów, ul. Szpitalna 1 — Telefon 3-28, 2-48.
   „Polmin“, Kraków, ul. Szczepańska 9 — Telefon 35-36.
   „Polmin“, Wilno, ul. Jagiellońska 8 — Telefon 1-72.
9. Nagrody: I. — zł 1 000,—, II. — zł 500,—, III. — zł 300,—
   Prace nagrodzone przechodzą na wyłączną własność „Polminu“ z nieograniczonem prawem reprodukcji. Poza tem zastrzega sobie „Polmin“ prawo zakupu prac nienagrodzonych.
10. Jury powoła Dyrekcja „Polminu“. Wynik konkursu podany będzie do wiadomości w ciągu grudnia r. b. w dziennikach, w których zamieszczono niniejsze ogłoszenie.
11. Wszelkich informacyj, których ewentualnie niniejsze ogłoszenie nie wyczerpuje, udzieli „Polmin“, Lwów, ul. Szpitalna 1. nw 4475

W dalszym ciągu ofiarowali na budowę **„Domu Rzemieślniczego“ w Poznaniu:** PP.: K. Tuczyński — Pleszew, zł 20,—; Ignacy Wrembel — Poznań, zebr. przy egz. mistrz. 100,—; Franciszek Hain — Wolsztyn, zebr. przy egz. czeladn. zł 8,—; W. Roszak — Leszno, zebr. przy egz. czeladn. 9,—; Leon Türk — Poznań, zebr. przy egz. mistrz. 75,—; W. Golimowski — Poznań, 10,—; Maik — Leszno, zebr. przy egz. czeladn. 8,—; Fr. Cholewiński — Koźmin, zebr. przy egz. czel. 5,—; A. Siwiński — Lwówek, zebr. przy egz. czel. 5,50; Andrzej Trawiński — Poznań, zebr. przy egz. czel. 15,80; Kalewski — Ostrów, zebr. przy egz. czel. 5,—; Józef Przesławski — Poznań, 5,—; Stanisław Szych — Jarocin, zebr. przy egz. czel. 6,—; Matysiak — Srem, zebr. przy egz. czel. 6,— W. Roszak — Leszno, zebr. przy egz. czel. 7,—; Adamski — Kępno zebr. przy egz. czel. 8,—; W. Skibiński — Wolsztyn, zebr. przy egz. czel. 6,—; Fr. Talarczyk — Krotoszyn, zebr. przy egz. czel. 25,—; Fr. Weber — Nowy Tomyśl, zebr. przy egz. czel. 5,—; Fr. Szmania — Środa, zebr. przy egz. czel. 6,—; W. Begier — Buk, zebr. przy egz. czel. 20,—; J. Nogajewski — Poznań, zebr. przy egz. czel. 12,—; Gaertig K. — Poznań, zebr. przy egz. mistrz. 20,—; Paweł May — Lwówek, zebr. przy egz. czel. 4,—; W. Roszak — Leszno, czel. 8,— zł. zw 19 644/a

Wszystkim tym szlachetnym Ofiarodawcom składam serdeczne podziękowanie staropolskiem **Bóg zapłać!**

(—) K. W. Juszczak.

Pierwszorzędna, rutynowana

SIŁA BIUROWA

pisząca biegle na maszynie, znająca się na buchalterji, rozumiejąca się na sporządzeniu list płac, ubezpieczeń społecznych, **poszukiwana.** Pierwszeństwo mają siły zatrudnione dawniej w wydawnictwach gazetowych. Posada do objęcia **od 1 listopada** względnie **od 15. 11.** Zgłoszenia z odpisem świadectw, referencjami, tylko naprawdę pierwszorzędnych kandydatek do eksp. Kurjera Pozn. pod zw 19 672

KONKURS

W mieście Wrześni wakuje zaraz stanowisko

budowniczego miejskiego

Do stanowiska tego jest przywiązane uposażenie według grupy IX. ewentl. VIII. pragmatyki dla urzędników państwowych, 15% dodatek komunalny oraz zezwolenie na prywatne wykonywanie rysunków w godzinach pozasłużbowych. dw 2555

Po jednorocznej służbie próbnej przewidziane przyjęcie na etat. Mieszkanie wygodne i obszerne zapewnione.

Kandydaci z ukończoną szkołą budowlaną, odpowiednią praktyką oraz znajomością zakładów miejskich jak Elektrowni, Rzeźni, Wodociągów i Kanalizacji, zechcą podania swe wraz z życiorysem, uwierzytelnionemi odpisami świadectw i podaniem referencyj skierować niezwłocznie do Magistratu we Wrześni.

(—) Sołtysiak, burmistrz.

Poważne przedsiębiorstwo handlowe w Poznaniu, poszukuje młodszych, zdolnych

stenotypistek

Wymagana jest dokładna znajomość języka polskiego i niemieckiego w słowie i piśmie i dłuższa praktyka kupiecka. Zgłoszenia w obydwu językach wraz z podaniem żądanego wynagrodzenia należy spiesznie skierować do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 19 645

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:

1-łamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Zakupuje

stary papier, płace najwyższą cenę. Rozumek, Poznań, Gąsiorowskich 2. rw 7 324

Parcela

na Miasteczku w najlepszem położeniu 12 000 mtr. 8 zł za mtr. kw., 2 000 mtr. w Sołaczu w lasku obok kościoła z pokładem żwiru, idealne położenie. Oferty Kurjer Stary Rynek rw 7 335

Futra

wszelkiego rodzaju spody pod futra oraz różne kórki sprzedaje najtaniej Specjalny Magazyn Futer. St. Piotrowski, Szkolna 9. Kw 970

Parcele

przy Alei Wielkopolskiej 1 147 i 2 000 kwm. sprzedamy pod budowę will. Maciejewski, 27. Grudnia 16, tel. 14-15. zdw 64 073

Parcele

przy kościele Łazarskim sprzedamy od 6 zł kwm. Maciejewski, 27. Grudnia 16, telefon 14-15. zdw 64 074

Parcele

budowlane przy stacji Luboń sprzeda korzystnie P. Kusz, Dom. Roln. - Handl., Luboń. zdw 64 067

Kasę

„National“, dobrze utrzymana sprzeda Cyruss, Maleckiego 23. I. lewo. zdw 63 914

Skórek

kilka tuzinów bibretowych, sealowych sprzedam za bezcen. Śniadeckich 21. parter, prawo. zdw 63 966-7

Folwarczek

80 mórg, ziemia pszenno-żytnia, w tem 5 mórg jeziora, około 7 mórg lasku, piękne zabudowania, masywne, cudowne uzdrowisko, w okolicy przebywa tysiące kuracjuszy, bez inwentarza. Cena 25 000, wpłaty 20 000. Spółdzielnia Osadnicza, Poznań, św. Marcin 49. zdw 63 947-8

Dom

II. piętrowy w Toruniu, ul. św. Ducha 7 i 9 sprzedam zaraz. — Cena i wpłata według umowy. „Rygol“, Solec Kujawski. zdw 61 502

Skład

z dużą wystawą, nowem, nowoczesnem urządzeniem, przyległą ubikacją i piwnicą, świeżo odnowiony, śpiesznie odstąpię bardzo tanio. Powód wyjazd. Wiadomość: Poznań, Al. Marcinkowskiego 3a, skład konfekcji od 9—15. nw 4 555

1 limuzyna Chevrolet

6 cyl. nowa org karoserja oraz 1 podwozie, 2 tonn okazyjnie na dogodnych warunkach na sprzedaż. „Komna“ Sp. z o. p. Automobile, Poznań, Dąbrowskiego 83/85. Tel. 77-67 i 54-78. nw 4340

Kanapy

leżanki, kluby, materace najtaniej za gotówkę, raty. Strzelecka 31. zdw 63 899/900

Futra

posiadam na składzie wielki wybór futer karakułowych z całych skór od 2 600 zł. Źrebaki francuskie, nutrja, piżmowcowe, sealowe różnego rodzaju futra. Najprzedniejszych gatunków oraz skóry każdego rodzaju, wydry, wirgińskie, brązowe, fokowe. Błamy polecam bardzo tanio. Łajewski, Poznań, Fredry 1. Kw 1 005

Pianino

sprzedaję zupełnie nowe. Ul. Matejki 58, III. p., u p. Pawłowskiej zdw 63 573

Sprzedam

huśtawkę z 4 łódkami, karusele żelazną i katarynkę za 2000 zł. Hanka Skorupa, Król.-Huta, G. Śląsk, ul. 3 Maja 72. zdw 63 289

Taksówka

nowoczesna ze stałą koncesją, zegarem i numerem, gotowa do jazdy bardzo korzystnie na sprzedaż, do obejrzenia w garażach firmy Hempowicz - Automobile, Poznań, Patrona Jackowskiego 49, tel 65-15. bpw 801-2

Ciężarówka

prawie nowa pierwszorzędnej marki, nośność 1 300—1 500 bardzo tanio na sprzedaż, do obejrzenia w garażach firmy Hempowicz - Automobile, fabryka karoserji, Poznań, Patrona Jackowskiego 49, tel. 65-15 bpw 803-4

Wózki

dziecięce i budki obciągam ceratą i reparuję. Gumy, kółka na składzie. Siodlarnia, Szewska 11 bpw 796

Bandonjum
tanio sprzedam. Śródka Rynek 10. Grzegorczyk zdw 63 910

Parcela
budowlana za wpłatą 400 złotych do sprzedania. Białkowski. Wroniecka 18. rw 7343/4

Biurko
sprzedam Słowackiego 44/46 parter. prawo. zdw 63 826/7

Garderobę
różną, używaną sprzedam zaraz. Przecznica 10. II., prawo. zdw 63 357

Lampa
gazowa trzy częściowa, biurko mahoniowe antyczne i inne rzeczy. Adres wskaże Kurjer zdw 62 907

Dywany
chodniki, linoleum fabryk krajowych odznaczonych medalami złotemi na wystawie poleca po cenach najniższych — Poznański Skład Dywanów właściciel Piotr Jakubiak. ul Wrocławska 20. przy Placu Świętokrzyskim. zdw 60 422

Dom
piętrowy, 2 składy piekarnia — przy najruchliwszej ulicy w mieście powiatowem gimnazjum i wojsko na miejscu zaraz do sprzedania. Zgłoszenia do Kiosku w Pleszewie przy Rynku. nw 4474

Rex - Acme
motocykle sprzedaje po zniżonych cenach Koszczyński. Pasaż. Kino Apollo. zdw 63 475

Rolwagę
na 40 centnarów w dobrym stanie sprzedam. Śmichurski Swarzędz. zdw 63 094

Meble
we wielkim wyborze za gotówkę i na miesięczne spłaty poleca Stanikowski. Woźna 12 (Butelska). bpw 787

Samochody
Ford otwarty rok 27/28 za cenę zł 2 000. Benz otwarty 10/30 HP za cenę zł 5 000. Dürkopp otwarty 10/30 HP za cenę zł 4 800. Lancia otwarty 12/50 HP w dobrym stanie sprzeda „Imperatorauto" Poznań. Sew. Mielżyńskiego 21. dw 2 518

Pończochy
piękne, dobre, tanie. A Szymański. Poznań, św. Marcin 1. specjalny skład pończoch. Kw 998/9

Meble
na raty i za gotówkę po najniższych cenach poleca Szpryngacz. Wielka 13 Klijenteli zamiejscowej odstawiamy własnym samochodem Pw 4 972 73

Wiatrak
1 morga ziemi dobra okolica. sprzedam za 3 000. Pelagja Janke. Trzemeszno koło Sądu Powiatowego. rw 7 312-3

Dom
i 15 mórg dobrej ziemi sprzedam Pelagja Janke. Trzemeszno koło Sądu Powiatowego. rw 7 314-5

Parcele
na Łazarzu, Wildzie, Dębcu, Winiarach i Jeżycach sprzedaje na dogodnych warunkach „Biuro Pracy", pl. Wolności 9. bpw 810

Wóz
konia i półszorki tanio sprzeda Nowakowski, Wielkie Garbary 51. zdw 63 956

Parcelę
budowlane od 900 3 000 m² korzystnie do sprzedania. Pankiewicz. W. Garbary 42. zdw 63 955

Okazyjna sprzedaż
150 mórg pszenno-żytniej ziemi, w tem większa cegielnia polowa, warsztat wyrobów cementowych, zabudowania pierwszej klasy, inwentarz nadkompletny, z pełnem żniwem, duże plantacje wikliny, własna składnica wodna, dobra komunikacja 5 klm. od powiatowego miasta. Cena 80 tys., wpłaty 40 tys., zaraz na sprzedaż, z powodu choroby. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 63 963

Dom
ogrodem warzywnym, cena według ugody wpłaty do 5 000, mieszkanie wolne. Oferty Kurjer zdw 63 960

Płaszcz
damski, kostjum, nową garsonkę suknią sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 63 128-9

Dom
mieszkalny w Poznaniu spiesznie na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer zdw 63 082

Meble
tanio poleca Palacz, Ślusarska 4, drugi skład mebli od ul. Wielkiej zdw 63 120

Gospodarstwo
85 mórg w tem 10 mórg łąki, 6 krów 3 konie, 11 świń bez długu na sprzedaż. Budynki masywne. Cena 50 000 zł. Julian Noetzke Mielnik poczta Józefowo stacja i pow. Mogilno zdw 63 297

Meble
tanio za gotówkę na spłaty poleca Kalkus Wrocławska 19 zdpw 63 841

Trykotaże
pończochy skarpety kalesony swetry hurt detaliczn poleca najtaniej wytwórnia Przemysł Wełniany Poznań św Marcin 56 I. piętro telefon 20-31 Pw 4594-34,59

Fortepian
krótki tanio sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 62 560

3 piece
w trzech różnych wielkościach, dobrze utrzymane tanio do nabycia. Cz. Kwiatkowski. Gwarna 8. telefon 2088. zdw 63 904

Dom
jednopiętrowy w mieście powiatowem sprzedam tanio zaraz. — Wolny skład mieszkaniem. Oferty pod zdw 63 973

Willę
piętrową 5 pokoi przy Poznaniu z dużym ogrodem owocowo - warzywnym, za 20 000 zł. natychmiast sprzedamy. „Biuro Pracy", plac Wolności 9. bpw 811

Okulary
oraz wszelkiego rodzaju szkła sprzedaje najtaniej A Matysiak św Marcin 9-10 obok kościoła bpw 885

Kilka limuzyn
4—6 i 8 cyl nowe i mało używane gotowe do użytku jako kupna okazyjne poleca na dogodnych warunkach zapłaty — „Komna" Sp z o p Automobile, Poznań ul Dąbrowskiego 83/85. telefon 77-67 54 78 nw 4338

Baczność!
Maszynka do pończoch robienia, okazyjnie do nabycia skład Komisowy, ul. Górna Wilda 10. zdw 63 783

1 000
morgowy majątek pod Poznaniem dobrze zagospodarowany z kompl. inwentarzami, z powodu działów rodzinnych natychmiast do sprzedania Oferty Kurjer zdw 63 765

Skład
tanio sprzedam nadaje się na skład torebek i parasoli. Oferty Kurjer zdw 63 758

Okazja
sprzedam szafę łóżko, zaraz. — Wskaże Kurjer zdw 63 753

Stół
dekoracyjny tanio. Grunwaldzka 3, willa Flora zdw 63 887

Skład
kapeluszy damskich do odstąpienia niedrogo. Adres wskaże Kurjer zdw 63 836

Okazyjnie
większem mieście piekarnia piec patentowy, obszerne mieszkanie od właściciela korzystnie za dzierżawę zgóry zaraz do oddania. Kontrakt długoletni. — Oferty Kurjer zdw 63 835

Kopalnia złota!
Kiosk do sprzedania blisko Poznania z powodu kupienia gospodarstwa. 1 000 zł. Oferty Kurjer zdw 63 791

Sprzedam
skład papieru przyborów szkolnych mieszkaniem. Adres Kurjer zdw 63 808

Dobrze zaprowadzony
skład żelaza i artyk. budowl. wraz domem 2 piętr. na prowincji, gdzie dobra okolica zaraz do sprzedania lub wydzierżawienia. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 880

Jadalnie
sypialnie, kanapy, leżanki, materace, nakładki najtaniej za gotówkę na raty. Ludwig Dolna Wilda 76. zdw 63 866

Skład
towarów krótkich, papieru zabawek wraz z mieszkaniem sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 63 855

Domek
z 2 pokojami i kuchnią, mieszkanie wolne z 2 ogrodami owocowemi i około 2 mórg ziemi sprzedam. Łukaszewski. Żabikowo zdw 63 854

Domek
skład, mieszkanie wolne, donosi 3 000 zł. morga ogrodu blisko Poznania 20 000 sprzedam. Oferty Kurjer zdw 63 885

Sprzedam
kolonjalkę z towarem i urządzeniem w mieście powiatowem i 3 pokojowem mieszkaniem. Adres wskaże Kurjer zdw 63 883

Rzeźnictwo
pierwszorzędne z zapędem motorowym w okolicy Poznania, jest do sprzedania szkoła stacja i kościół w miejscu, na przyjęcie maszyn, wozów i urządzenia składowego potrzeba około 12 000 zł. Obecne bicie 9 świń tygodniowo. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 63 830

Pianino
koncertowe, wystawowe, przedwojenne, wartości 12 tysięcy sprzedam za 3 tysiące. Focha 27, front, lewo. Adamska. zdw 63 902

Futro
sportowe sprzeda Tanaś, Stawna 12 zdw 63 919

Zaprzęg
nowy nie używany wóz na resorach, koń i półszorek sprzedam tanio Schiller, cmentarz Grunwaldzka 48. zdw 63 983

Dom trzypiętrowy
dochód około ośmtysięcy, mieszkanie wolne cena 75 000, wpłaty 50 000 Wiadomość: „Informator". Ratajczaka 15. zdw 63 997

Skład
towarów krótkich dobrze prosperujący w Poznaniu tanio sprzedam. Adres: Nowakowski Wielkie Garbary 48, wejście z Wszystkich Świętych. zdw 64 003

Blüthner'a
śliczny fortepian prawie nowy, koncertowy, modny sprzedam B. Hildebrandt. Poznań, ul. Pocztowa 33. zdw 64 004

Gospodarstwo
70 mórg, 3 km od Poznania nadające się na ogrodnictwo, w tem 12 mórg żwiru, inwentarz żywy i martwy, z pełnemi zbiorami żniwnemi, 5 pokoi i kuchnia, ogród owocowy zaraz na sprzedaż W. Kierczyńska Poznań, Sieroca 8/9. zdw 64 008

Skład w Poznaniu
spożywczy w ruchliwym punkcie targi dzienne 350—450 złotych, dużo towaru sprzedam zaraz — Zgłoszenia Bukowska 32. I. lewo rw 7349

Salonik i buduarek
stylowy pięknie pokryty adamaszkiem, składający się 9 części, na dogodnych warunkach spłaty na sprzedaż. Adres św Marcin 63. telefon 51-17. I. ptr. prawo. zdw 64 014

Fortepian (Blüthnera) skrzydło
Alikwot wystawowy instrument koncertowy dobrze utrzymany, nowy sprzedam na dogodnych warunkach spłaty, ewentl przyjmę dobre pianino jako wpłatę. Poznań, św Marcin 63. I. ptr., J. K. telefon 51-17. prawo. zdw 64 013

Willę
przy Poznaniu 7 pokojowa, 4 zaraz wolne, ½ morgi ogrodu komunikacja autobusowa, cen 26 tys., wpłaty 12 000 sprzeda Sroka. Sew Mielżyńskiego 25 a. zdw 64 057

Kiosk
przenośny ośmiokątny 16 m², z pokoikiem na piętrze, gabloty, bardzo praktycznie i zgrabnie zbudowany, na skład do sprzedania tanio. Zgłoszenia telefon 62-70 do 10 rano zdw 64 059

Baczność
5 par dębowych łóżek, 2 jadalnie 2 kuchnie korzystnie na sprzedaż w Stolarni Poznańskiej 50. zdw 64 055

Meble antyki
gabinet męski, jadalnie, komody, szafy, stoły, fotele, kanapy, krzesła, szafy do książek w mahoniu i brzozie korzystnie na sprzedaż Strzelecka 30, przez podwórze. zdw 64 053

Kuchnia
używana, krzesła, stoły obrazy tanio sprzeda Stolarnia Bukowska 9. zdw 64 045

Wytwórnia cukierków
z kompletnem urządzeniem oddam za dzierżawę zgóry zaraz Adres wskaże Kurjer zdw 64 033

1—2
osobom wynajmę pokój umeblowany z przedpokojem, wszelkie wygody Na żądanie częściowe — całkowite wykwintne utrzymanie Porozumienie telefoniczne 66 15. zdw 64 021

Lokomobila Lanza
model E. 8, siła 32/42/50 KM. 1910, pracująca jeszcze w tartaku, natychmiast bardzo korzystnie do sprzedania. Edward Rahn, Zajezierze, p. Gniewkowo, pow. Inowrocław. Pw 5925-42,333

Skład
cukierków objęcie 4 500. Informacje Wszechpolska Agentura Osadnicza. Poznań, Szkolna 10. Kw 1 011

Sprzedam
futro karakułowe i płaszcz czarny z sobolami. Zgłoszenia Półwiejska 1, wejście z Strzeleckiej III. lewo. zdw 64 080

5 KUPNA

Poszukuję
2 piecy kaflanych przenośnych w dobrym stanie Zgłoszenia Skład kapeluszy Bojanowo, Rynek 19, pow. Rawicz. zdw 63 876

Kupię
dom, wpłacę 100 tys złotych — Zgłoszenia Kurjer zdw 63 471

Pianino
kupię. Cena Kurjer zdw 63 032

Kupuję
za gotówkę meble wszelkiego rodzaju rzeczy Dom Komisowy Podgórna 2 Pw 4946

L'album
de la guerre wydawnictwo L'Illustration kupię za gotówkę Oferty cena Kurjer zdw 63 778

Kamerę
(Refleks) 13×18 F:3.5 kupię za gotówkę. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 775

Kupię
dom lub willę z wolnem mieszkaniem. Oferty do Kurjera zdw 63 846

Willę
kupię w pobliżu Poznania lub w Poznaniu w cenie do 35 000 zł Warunki proszę podać Kurjer zdw 63 891

Domek
w okolicy Poznania lub przedmieściu wraz z kilku morgami, kupię. Oferty z cena Kurjer zdw 63 882

Sypialnie
używaną kupię. Oferty Kurjer zdw 64 050-1

Kupuję
stary, używany papier (makulaturę) szmaty, żelazo. Strzelecka 3a, parter, prawo, tel. 13-21. zdw 63 945

Kupię
w Poznaniu w centrum miasta solidną kamienicę z sklepami, z hipoteką większą długoterminową przy wpłacie 40 000 gotówką. — Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 62 328

Hotel
lub kawiarnia w większem powiatowem mieście do 180 000 zł, wpłaty 100 000 zł, spiesznie kupię. Zgłoszenia „Pawilon", Poznań, ul. Marszałka Focha 15. zdw 63 942

Restaurację
z koncesją lub piekarnią kupię. Objęcie do 2 000 zł. Oferty z dokładnym opisem Kurjer zdw 63 972

Mahoniową
serwantkę lub inne mahoniowe meble kupię Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 64 049

Koncesji
na pełen wyszynk za miesięcznem wynagrodzeniem poszukuję. — Adres Kurjer zdw 64 031

Kupię
dużą szafę z przegródkami głęboką najmniej 25 cm i kilka stołów mocnych jakich używają w drukarniach Oferty uprasza się do ekspedycji Kurjera pod nw 4664

6 KAMIENICE

Kamienica
do sprzedania ze składem kolonjalnym donosząca rocznie przeszło 8 000 zł. cena 56 000 zł dołączyć znaczek na odpowiedź — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 63 356

Administrację
domu przyjmie uczciwy urzędnik techniczny. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 63 845

Kamienica
z składem na sprzedaż cena 18 000 zł. Jachimski. Szamotuły. Szeroka 3. zdw 63 801

Kamienicę
bez długu sprzedam za 70 000 zł. Oferty Kurjer zdw 63 817

Kamienica
w Lesznie przy rynku dwa składy, garaże i śpichlerze spiesznie za 75 000, przy wpłacie 50 000 na sprzedaż. Zgłoszenia Agencja Kurjera Leszno nw 4662

7 PIENIĄDZ

Piekarz
przystąpi do spółki z pewną gotówką do interesu piekarskiego w Poznaniu Oferty Kurjer zdw 63 407

Z kapitałem
50 000 zł przystąpię jako czynny wspólnik w przemyśle lub handlu, ew przyjmę zastępstwo lub stanowisko. Zgłoszenia poważnych firm do Kurjera Pozn pod zdw 63 288

Poszukuję
pożyczki 2—3.000 zł lub wspólnika 6—10.000 zł przedsiębiorstwo handlowe. Kurjer zdw 36 665

Pożyczkę
2—3 000 zł poszukuje na dobry procent i zabezpieczenie Zgłoszenia Kurjer zdw 63 077

3 000 zł
na 100 morgowe gospodarstwo poszukuje Oferty Kurjer zdw 63 757

Szukam
2 000 zł pożyczki, dobry procent. Zgłoszenia Sikorski, Lodowa 3. I. zdw 63 746

Szukam
20 000—30 000 zł na gosp. 300 mórg zabezp hipot Oferty Kurjer zdw 63 822

2 000 zł
pożyczki poszukuje pod zastaw dobrego weksla i wysoki procent. Oferty Kurjer zdw 63 810

5 do 10 000 zł
poszukuje na pierwszą hipotekę na 2—3 lat, warunki według ugody. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 889

600 zł
poszukuje pod zastaw i wysoki procent. Oferty Kurjer zdw 63 936

10.000
poszukuje się pożyczki na hipotekę domu, wartości 130 tys., za dobrym procentem. Zgłoszenia Kurjer zdw 64 084

Pożyczki
na I. hipotekę poszukuję od 40—50 000 na 140 morgowe gospodarstwo, blisko Poznania. Oferty Kurjer zdw 64 066

8 DO WYNAJĘCIA

3 pokoje
z kuchnią w śródmieściu, I. piętro, front, na lokal handlowy lub przemysłowy zaraz do wynajęcia od gospodarza. Oferty Kurjer zdw 63 874

2 pokoje
kuchnię oddam w dzierżawę zaraz. Fl. Pawlicki. Luboń. (Poznań). zdw 63 911

Pokoje
dwa kuchnia wprost od gospodarza za dzierżawę. „Centrum", Żydowska 5. zdw 63 938

Mieszkania
2 i 3 pokojowe za roczną dzierżawę odda „Komis", Sew. Mielżyńskiego 25 a. zdw 64 058

6 pokojowe
mieszkanie komfortowe, wybór innych. Wiadomość Czarnecki, Ratajczaka 13. zdw 64 079

9 SZUKA MIESZK.

Mieszkania
z portjerstwem w Poznaniu poszukuje wdowa. Ratajczakowa, Turwia, pow. Kościan. zdw 63 612

Poszukuję
mieszkania dwupokojowego z łazienką i elektrycznością, nie wyżej pierwszego piętra umeblowanego lub nieumeblowanego w centrum miasta od 1 listopada. Oferty Kurjer zdw 62 893

Poszukuję
mieszkania 1 lub 2 pokojowego z kuchnią dla drukarza. W miejsce odstępnego płacę żądaną dzierżawę Łaskawe oferty proszę do Kurjer zdw 59 408

Mieszkania
3—4 pokojowego w śródmieściu poszukuję. Oferty Kurjer zdw 63 815

Czteropokojowego
poszukuję. Oferty Kurjer zdw 63 754

Pokoju
próżnego poszukuje małżeństwo od gospodarza czynsz naprzód pół roku. Oferty Kurjer zdw 63 740

Mieszkania
2—3 pokojowego z kuchnią poszukuję zaraz lub 15 11. za czynszem miesięcznym. Miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer zdw 64 048

Mieszkania
2—3 pokoi, kuchnią czynsz płacę 2—3 lat zgóry od gospodarza poszukuję. Oferty Kurjer zdw 63 736

2 pokoi
kuchnią poszukuje za czynszem zgóry, pośrednicy wykluczeni. — Król. Jadwigi 1. II., lewo. zdw 63 785

Małżeństwo
młode poszukuje 2—3 pokojowego mieszkania wprost od gospodarza okolica obojętna lub 2 pokoi umeblowanych z kuchnią. Warunki i czynsz podług ugody. Oferty Kurjer zdw 63 809

Ważne
dla właścicieli domów. Poszukuję strychu lub sutereny, przerobię na pokój z kuchnią. Oferty Kurjer zdw 64 007

W centrum
miasta poszukuję 2—1 pokoju umeblowanego z używaniem kuchni, mogę zapłacić zgóry za kilka miesięcy Oferty Kurjer zdw 64 036

Poszukuję
pokoju z kuchnią wprost od gospodarza. Oferty do Kurjera zdw 64 037

Solidne
małżeństwo 1—2 pokoje kuchnia, czynsz zgóry Kurjer zdw 63 493

2 pokoje
z kuchnią poszukuję, płacę zgóry. Łaskawe oferty Kurjer zdw 63 904

1.500 zł
i wyżej za mieszkanie pokój z kuchnią zaraz w mieście, najchętniej Jeżyce Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 64 000

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
2 pokojowe mieszkanie z kuchnią przy parku Wilsona na 3 pokojowe z kuchnią lub takie same. Adres Kurjer zdw 63 473

Zamienię
pokój i kuchnię z portjerstwem na podobne bez portjerstwa lub 1 duży pokój Adres wskaże Kurjer jw 2 827

Mieszkanie
6 pokojowe bardzo ładne Słowackiego 3, piętro zamienię na 5 pokojowe za zwrotem kosztów renowacji. Oferty Kurjer zdw 63 779

Zamienię
5 pokojowe mieszkanie z komfortem na 3 pokojowe pod warunkiem przejęcia 3 pokojowego urządzenia. Ewtl bez zamiany. Łask. zgłoszenia Kurjer zdw 63 821

11 POKOJE UMEBL.

Sypialnia
dwuosobowa gabinet (2 duże pokoje) zaraz Matejki 57. I prawo zdw 63 701

Miesięcznie
wynajmuje pokoje. Hotel Francuski. zdw 62 093

Pokój
dwuosobowy utrzymaniem do wynajęcia. Masłowska Wrocławska 30. zdw 64 025

Pokój
komfortowo urządzony z telefonem, światłem elektrycznem w centrum miasta wolny dla pana Adres wskaże „Par" przy 27-go Grudnia 5. dw 2530

Pokój
zaraz na kilka dni panu Zielona 3. I. prawo, front. zdw 64 020

Pokój
wspólny dla pana od 1 listopada do wynajęcia. Mostowa 4 parter prawo. zdw 64 101

Pokój
umeblowany, frontowy z elektrycznością wynajmę panom Wieczorek. Gąsiorowskich 10. III ptr. zdw 63 829

Pokój
umeblowany, duży frontowy z wszelkiemi wygodami może być zaraz do wynajęcia Wiadomość w Kurjerze zdw 63 806

Pokój
wolny 1. 11 Sarnowska. Ogrodowa 2. I. zdw 64 016

Czarnecki i S-ka
poleca poszukuje pokoje dla panów, pań, małżeństw. Ratajczaka 13, parter. zdw 64 078

Elegancki
pokój umeblowany do wynajęcia Maleckiego 27 II., obejrzeć od 8—9,30 wieczór. zdw 64 011

Pokój
umeblowany inteligentnemu panu Wierzbięcice 19. III lewo. zdw 64 024

Pokój
z utrzymaniem dla dwóch osób wynajmę. Dąbrowskiego 23 III. prawo. zdw 64 063

Pokój
na 2 osoby zaraz 1. 11. Różana 21. Domogr. II., lewo. zdw 64 060

Pokój
od 1. 11. ładnie umeblowany u samotnej osoby dla pana do wynajęcia. Jeżycka 46 a. parter, prawo. zdw 64 043

Tanio
pokój wspólny. Kozia 19. III., podwórze, lewo. zdw 63 909

Ładny
ciepły pokój dla pana na stanowisku od 1 listopada. Zacisze 4, II., lewo. zdw 63 939

Pokój
2 panów zaraz Piekary 6 III. lewo. zdw 63 977

„Informator" poleca pokoje umeblowane
dla panów, pań małżeństw Ratajczaka 15 (Pasaż Apollo) Telefon 58-17. zdw 63 996

Pokój
dla małżeństwa 40 złotych wskaże „Fragut". Ratajczaka 15 — Pasaż I. wchód parter. zdw 63 991

Pokój
1 albo 2 wydzierżawię. Grunwaldzka 3, I. piętro. zdw 63 989

2
eleganckie pokoje, światło elektr, łazienka panom zaraz do wynajęcia. Konopnickiej 15 I. zdw 63 893

2 panienki
przyjmę. Małe Garbary 3. parter Kaczmarek. nw 7347

Pokój
do wynajęcia ul. Łukaszewicza 14. II. piętro wprost zdw 64 015

Pokój
umeblowany dla 2 osób zaraz.— Jeżycka 43. II ptr., prawo. zdw 64 012

Pokój
dla 1 lub 2 panów umeblowany, wygodny, frontowy, wcale niekrępujący od 1 listopada Babińskiego 7. parter. zdw 63 849

Pokój
umeblowany przy dworcu Focha 27 front I. wejście. Adamska. zdw 63 886

Gabinet
z fortepianem i sypialnię dla poważnego pana do wynajęcia — Adres wskaże Kurjer zdw 63 888

Kulturalny
dom, pokój mały bez pościeli 1 osobie. Składowa 1. wejście 3, parter, prawo. zdw 63 921

Przyjmę
panienkę na wspólny pokój. Pościel pożądana. Wi a 9. IV., prawo. Krieger. zdw 63 901

Pokój
3 osobom wynajmę. Ratajczaka 11a, wejście 6 III. prawo. zdw 63 918

Pokój
wynajmę. Jasna 1. II., lewo. zdw 63 920

Salon
i sypialnię zaraz lub 1. 11. wynajmę. Światło elektr., telefon kąpiel obsługa Zobaczyć można codziennie. Breyvogel Pocztowa 16, tel. 24-43. zdw 63 912

Studentka
szuka koleżanki na wspólny pokój śródmieście Zgłoszenia do Kurjera zdw 63 908

2 pokoje
sypialnia, gabinet eleg. umebl. telefon, centralne ogrzewanie łazienka przy ul. Jasnej od listopada do wynajęcia Adres wskaże Kurjer zdw 63 789

Ładny
pokój 2—3 paniom studentkom zaraz wynajmę. Schultzowa, Stroma 22, I zdw 63 787

Pokój
dla 2 panów zaraz do wynajęcia. Wilda. Langiewicza 8 III prawo. zdw 63 782

Ładny
pokój umeblowany centr ogrzewanie elektr telefon łazienka, drugi mniejszy. Matejki 53 I. prawo. zdw 63 894

Fortepian
antyk, tanio sprzedam Poznańska 38. III. lewo. zdw 63 998

Pokój
frontowy ewtl. utrzymaniem zaraz Dąbrowskiego 24 II prawo, godz. 4—6. zdw 63 813

Pokój
umeblowany z centr. ogrzewaniem, światłem elektrycznym do wynajęcia Ul Śniadeckich 32, parter, prawo. zdw 63 862

Pokój
słoneczny, elektryczność dla 2 solidnych panów Bez pościeli. Skryta 14, I., lewo. zdw 63 859

Pokój
czysty, słoneczny wynajmę. Staszica 9. II., lewo. zdw 63 852

Panienkę
uczciwą przyjmę na wspólny pokój. M. Deimert. Fredry 4 III., w podwórzu zdw 63 759

Pokój
willa Dębiec niekrępujący zaraz Wskaże Kurjer zdw 63 892

12 SZUKA POKOJU

Poszukuje
młody pan słonecznego pokoju Solacz. Golęcin bez utrzymania. Zgłoszenia Kurjer dw 2 547

Inżynier
kawaler poszukuje pokoju ciepłego z elektryką, niekrępującem wejściem okolica Wierzbiecice. — Oferty Kurjer zdw 63 060

Pokoju
szuka studentka Oferty Kurjer zdw 63 728

Inteligentna
urzędniczka poszukuje wspólnego pokoju. Oferty Kurjer zdw 63 786

Bezdzietne małżeństwo
poszukuje w centrum od 1. 11. 2 dobrze umeblowanych pokoi słoneczne, nie wyżej I. piętra z elektrycznością, używalnością kuchni i łazienki. Oferty Kurjer Pozn. zdw 63 770

Studentka
poszukuje od 1. 11. niekrępującego pokoju, czystego, ciepłego, wygodnie umeblowanego u spokojnych rozsądnych gospodarzy, najchętniej w śródmieściu Łaskawe zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera zdw 63 751

Dwie
panienki poszukują pokoiku, niekrępującego zaraz. Oferty Kurjer zdw 63 756

3 pokoi
umeblowanych poszukuje lekarz Dr. med kawaler. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 896

Poważny
profesor szuka ciepłego zacisznego pokoju, elektryka, biurko, pobliżu Kaponiery Kurjer zdw 63 842

Poszukuję
pokoju z pościelą dla pana. Oferty z podaniem ceny Kurjer zdw 63 837

Kawaler
kupiec poszukuje pokoju umebl. zaraz. Oferty Kurjer zdw 63 805

Pokoju
ciepłego, czystego na Łazarzu poszukuje 1. 11. pracująca pani. Zgłoszenia zdw 63 797

Za
pokój z utrzymaniem zapłacę 200 do 300 złotych. Warunek 1—2 piętro. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 877

Urzędniczka
inteligentna poszukuje próżnego pokoju. Zgłoszenia do Kurjera zdw 63 876

Pokoju
z częściowem utrzymaniem w śródmieściu poszukuje studentka od 1. 11. Oferty Kurjer zdw 63 853

Trzy
studentki poszukują pokoju. Oferty Kurjer zdw 64 083

Próżnego
pokoju poszukuje młode małżeństwo bezdzietne na Jeżycach. — Zgłoszenia Kurjer jw 2 838

Sympatycznego
i niekrępującego pokoju z centralnem ogrzewaniem i elektr., ewentl. z całkowitem utrzymaniem, poszukuje się dla panienki z prowincji. Oferty Kurjer zdw 63 940

Próżnego
wzgl. umeblowanego pokoju poszukuje małżeństwo od 1. 11. Oferty Kurjer zdw 63 965

Pani
poszukuje miłego pokoju w śródmieściu zupełnie niekrępującego do 50 zł. Kurjer zdw 63 981

Pokoju
z fortepianem do dyspozycji w śródmieściu poszukuje od 1. 11. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 978

Skromnego
pokoju poszukuje student Zgłoszenia cena Kurjer zdw 64 023

Umeblowanego
pokoju, swobodnego, poszukuje kawaler zaraz Oferty Kurjer zdw 64 064

Pokoju
na biuro w centrum poszukuje. Oferty Kurjer zdw 64 038

Poszukuję
pokoju umeblowanego na 2 osoby. Oferty Kurjer zdw 63 747

13 LOKALE

Mieszkanie
biuro, lokal składnica przy Rynku Jeżyckim zaraz do wynajęcia. Czynsz zgóry. Hurt. Porcelany, Wroniecka 24 zdw 62 205

W śródmieściu
poszukuje piwnicy na kafle. z podwórzem do wjazdu. Oferty Kurjer zdw 63 784

Wolnej
ubikacji, front parter poszukuję, dzierżawa do 150 zł. Kurjer zdw 63 767

Pokój
z telef. na biuro w centrum możliwie z małym składem nie wysoko potrzebny Oferty Kurjer zdw 63 744

Ubikacja
warsztatowa nadająca się na garaż samochodowy do wynajęcia. Niegolewskich 5. zdw 63 735

Skład
św. Marcina z urządzeniem na każdą branżę wydzierżawię. Oferty Kurjer zdw 63 721

Lokal ca 170 m kw.
nadający się na cele przemysłowe i handlowe, elektryczność do siły i światła, winda i centralne ogrzewanie, korzystnie do oddzierżawienia Oferty Kurjer zdw 63 915

Warsztatu
20—50 m² natychmiast poszukuję. Płace miesięcznie. Oferty Kurjer zdw 63 907

14 DZIERŻAWY

Budynku fabrycznego
poszukuje ewentl kupię w Poznaniu albo prowincji, gorzelnię lub browar nieczynny z kotłem parowym do użytku, rozmiaru minimum 30 m² Zgłoszenia Kurjer zdw 62 985

Dzierżawy
majątku ca. 1000 mórg, dobrej ziemi, blisko stacji kolejowej wprost od właściciela poszukuje zawodowy rolnik. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 63 287

Gościniec
kolonjalka sprzeda lub wydzierżawi zaraz. Wskaże Kurjer zdw 63 769

Dzierżawa
160 mórg pszenno-buraczanej ziemi, przy Gnieźnie, budynki masywne. Cena 25 000, wpłaty 20 tys. Spółdzielnia Osadnicza, Poznań, św. Marcin 49. zdw 63 949-50

Dzierżawy
z kompletnemi inwentarzami i żniwami. 160 mórg, objęcie 20 000 zł. 130 mórg, objęcie 12 000 zł. 80 mórg, objęcie 12 000 zł. 60 mórg objęcie 10 000 zł. 60 mórg, objęcie 8 000 zł. 36 mórg, objęcie 5 000 zł. oprócz tego wiele korzystnych gospodarstw do kupna od 6—500 mórg poleca „Pawilon", Poznań, ul. Marszałka Focha 15. zdw 63 933

Piekarz - cukiernik
poszukuje piekarni celem dzierżawy zaraz lub później. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod dw 2548

Dzierżawa
68 mórg, objęcie 5 500, oprócz tego wielki wybór do kupna i dzierżawy na korzystnych warunkach do nabycia. Wszechpolska Agentura Osadnicza, Poznań, Szkolna 10. Kw 1 012

16 OSOBISTE

Kapelusze
damskie przerabia, czyści, farbuje najlepiej. Regina, św. Marcin 78. zdw 62 423

„Miła" — Pensjonat Zakopane
przyjmuje tylko chrześcijan. — Idealne warunki dla rekonwalescentów. Pw 5022-56.200

Obelgę
rzucona na Jadwigę Jaskulską, Skarbowa 4 suterena odwołuje, Edward Panster. zdw 63 844

17 PODZIĘKOWANIA

Firma
Fr Rogoziński Stary Rynek 64, ofiarowała dla ubogich m Poznania 100 par bamboszy Za dar składamy na tej drodze szczere podziękowanie Magistrat VIII/1 zdw 63 729/a

21 ZGUBY

Znaleziono
zegarek! Do odebrania. L Nowaczyk. Sew. Mielżyńskiego 6 zdw 63 832

Książeczkę
wojskową, wykaz osobisty oraz inne papiery wartościowe na nazwisko Franciszek Kujawa, unieważniam. jw 2 840

Zgubiłem
papiery wojskowe na nazwisko Leonard Nowacki, Poznań, św. Marcin 24. zdw 64 034

22 ROZMAITE

Piece
kaflowe przenośne poleca Milich, Dolna Wilda 21. zdw 62 119

Wszelkie
reparacje zegarków oraz naprawy wszelkiej biżuterji wykonuje sumiennie tanio firma F. Tarkowska plac Wolności 11 (pod filarami) Pw 4941

Robótki ręczne
rysuje po cenach umiarkowanych. Jankowska, Stary Rynek 48. II. bpw 786

Przepisywanie
na maszynach. „Biuro Pracy", Plac Wolności 9. bpw 752

Chiromantka
przepowiada przeszłość przyszłość i teraźniejszość z rąk fizjognomji, grafologji fotografji i kart. Przyjmuje codziennie prócz niedziel i świąt od 10—1 i 4—8 wiecz. Marcelego Mottego 2 II. piętro front, drzwi środkowe przez Rynek Łazarski, pomiędzy ulicą Łukaszewicza a Kolejowa. zdw 63 410

Głuchota uleczalna!
Fenomenalny wynalazek Eufonja zademonstrowany specjalistom. Sami się wyleczycie z przytępionego słuchu, szumu i cieknięcia z uszów Liczne podziękowania. Pouczająca broszurę na żądanie „Eufonja" — Liszki, koło Krakowa. 68 T 350

Każda elegancka pani
ubiera się tylko w salonie mód „Kresowianka", św. Marcin 16-17 wejście litera F Dla pp. urzędniczek dogodne warunki. bpw 779

Gabinet Kosmetyczny Piekary 18
Pielęgnacja skóry i włosów. — Specjalne masaże twarzy staranne i higjeniczne wykonanie. Masaże odtłuszczające. — Usuwanie zmarszczek, brodawek, piegów, wągrów zdw 63 375

Futra
damskie tanio naprawia i przerabia. Wierzbięcice 39a, I., wprost. zdw 63 426

Koszule męskie
wykwintnie wykonywa Grochowski, Wierzbięcice 24a. zdw 63 774

Kapelusze
damskie, najładniejsze, najtańsze wielkim wyborze poleca „Regina", św. Marcin 78. zdw 63 720

Trzcińskiego
Zbiór ustaw kościelnych, kto sprzeda? Zgłoszenia z podaniem ceny do Kurjera St. Rynek rw 7341

Kołnierzyk 35 gr
pranie, prasowanie i wszelką bieliznę przyjmuje. Sierpińska, Piekary 3. zdw 63 799

Dywany
kunsztownie reparujemy. Wytwórnia dywanów. Oferty Kurjer zdw 63 870

Druki — stemple
wykonuje dobrze, tanio, prędko. Drukarnia Schmidt Stary Rynek 40 Nagłe druki, stemple w kilku godzinach. rw 7 345-6

Malarskie prace
wykonuje starannie, tanio zaraz. Oferty Kurjer rw 7 351-2

Zwierzątka
z materjałów wykonuje podług nadesłanych wzorów masowo do magazynów także roboty ręczne, kolorowy haft, lworyzacje, malowanie na materjałach, przyjmuje do wykoczenia. Praca akuratna i terminowa Oferty upraszam do Kurjera zdw 62 946

Kapelusze
damskie na sezon w wielkim wyborze niebywale tanie ceny oraz wszelkie przeróbki, fasonowanie i czyszczenie Magazyn kapeluszy Dąbrowskiego 54 N Sznajder bpw 730/31

Zamienię
teren ca. 2 000 m² w centrum, wartości 34 000 na samochód w dobrym stanie z dopłatą. Oferty do „Biura Pracy", plac Wolności 9. bpw 809

Tanio
zakładam firany, naprawiam kanapy, leżanki, materace tapicer Grzybowski, dekorator, Kopernika 2. zdw 63 984

Gramofony
od zł 100, płyty od 5, reparacje szybko, tanio St Jarosz, 27-go Grudnia 3, podwórze. zdw 64 061

Chiromantka
przyjezdna przepowiada przyszłość, teraźniejszość, przeszłość dobrze wróży z ręki, kart Rom. Szymańskiego 8, podwórze, parter, lewo, przy Placu Świętokrzyskiem. zdw 64 062

Odmawiam
wszelkie antyki akuratnie i tanio Stolarnia, Bukowska 9. zdw 64 044

Udzielam
lekcji ręcznych robót, także wykonuje siatkę i cerowanie filet ul. Młyńska 3. II piętro, lewo zdw 64 046

Krawczyni
szyje suknie, przerabia futra, ubrania chłopiece po domach. — Oferty Kurjer zdw 64 026

Złodzieje
są bezsilni, jeżeli zabezpieczysz drzwi aparatem „Samostrzał-Smok". Cały komplet z nabojami i urządzeniem kosztuje tylko 10 zł i chroni od włamania. Frankonia, Gdańsk, dom wysyłkowy. dw 2554

23 OŻENKI

Kawaler
lat 27, mechanik, szofer przystojny, na odpowiedniej posadzie w Poznaniu, pozna przystojną panienkę na odpowiedniej posadzie lub z posagiem która dopomoże później kupna samochodu. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 924

Inteligentna
panienka, prawdopodobnie ładna pragnie poznać starszego, przystojnego pana, cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 881

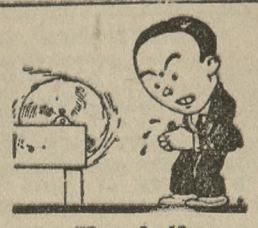

Uważaj!
i pamiętaj, że tak samo jak Paryż ma swego Eifla, tak samo Poznań ma swego Dutkiewicza, firmę przy ul. Gwarnej 8, u której kupuje się pierwszorzędne obuwie damskie i męskie. Kw 1001

Osamotniona
szuka znajomości panów lat 30—45 Cel matrymonjalny Oferty Kurjer zdw 63 857

Wdowa
bezdzietna, średnim wieku, przystojna, szatynka, pragnie poznać pana do lat 45. Cel matrymonjalny. Poważne zgłoszenia upraszam możliwie z fotografją do Kurjera zdw 63 931

Kawaler
wysoki, blondyn, pragnie poznać pannę do lat 21, z majątkiem ca. 6 000 dla powiększenia składu. Cel matrymonjalny. Łaskawe zgłoszenia z fotografją do Kurjera Poznańskiego nw 4 667

Dla
miłej, sympat. młodej wdówki bezdzietnej, posiadającej trzypokojowe mieszkanie i kilkanaście tys. gotówki poszukuje się odpowiedniej znajomości. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia „Wanda" Fabryczna 35 a. IV zdw 63 994

Młoda
ładna brunetka poszukuje znajomości panów. Cel matrymonjalny Oferty Kurjer zdw 64 022

24 NAUKA

Szkoła Tańców
Stelli Kledeckiej Pocztowa 29 — Tel. 33-29 przyjmuje zgłoszenia do kursu. Lekcje prywatne każdego czasu. Pw 6251-41.209

Studentka
filozofji pomoże codziennie w odrabianiu zadań, w lepszym domu, ewentualnie udzieli korepetycyj także w godzinach przedpołudniowych. Oferty Kurjer zdw 63 528

English
lessons, conversations gives specialist. Oferty Kurjer zdw 62 921

Kurs dżentelmeński
kierowania samochodu dla pań i panów rozpoczyna się 21. bm. zapisy codziennie Kursy kierowców samochodowych J. Piątkowskiego, Jeżycka 52, telefon 39-09 i 54-07. zdw 63 819

Panienka
z wykształceniem licealnem, udziela lekcji angielskiego i francuskiego. Zgłoszenia uprasza do Kurjera zdw 63 993. Cena umiarkowana.

Vala Jennings wyucza tańców
po studjach w Paryżu, Londynie, Nowym Jorku Komplety lekcje prywatne, wpisy 3—8 Ratajczaka 29. II., lewo. Pw 6029-42.218

Tani kurs tańców
Opaliński. Mielżyńskiego 1 II. 6.30—9 zdwp 61 756

Francuz
Profesor Gimnazjalny udziela lekcje języka francuskiego Adres Wierzbięcice 26 II piętro od 5—6 zdw 60 753

Tani kurs tańców
nowości 1929/30: pasodoble, walc angielski, yale blues slowfox, tango Opaliński, Mielżyńskiego 1. II. 6.30—9 Kurs półtoramiesięczny 20 zł. zdw 63 764

Madame Dygat-Zakrzewska
Officier d'Académie Parisienne diplomée a repris ses leçons après les vacances Grammaire-Conversation Littérature - Préparation au baccalauréat — S'adresser Ogrodowa 12 au fond de la cour 2 etage à droite de 2 à 4. zdw 58 621

Akademja Tańców

po powrocie z zagranicy prof. Stefan i Janina Wituszkowscy rozpoczęli naukę ostatnich nowości Wiednia, Paryża i Londynu. Skarbowa 14, parter lewo, sala komfortowa i niekrępująca, od 6—10. Pw 3 -41.84

Francuskiego
konwersacji literatury gramatyki udziela panienka która ukończyła z zagranicy (dyplom) uczenicom i paniom Zgłoszenia Kurjer zdw 63 [illegible]

Tani kurs tańców
Panie zapraszam do kompletów. Opaliński, Mielżyńskiego 1. II. zdw 63 755

Kto
udzieli języka niemieckiego. — Oferty Kurjer zdw 63 752

Laureatka
akademji Paryskiej udziela lekcyj rysunków malarstwa Matejki 2, parter. zdw 63 742

Student
udzieli korepetycyj za skromne utrzymanie i pokoik. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 804

Lekcyj
języka niemieckiego i gry fortepianowej, udzielam. Oferty Kurjer zdw 63 796

Wyuczam
francuskiego w 3 miesiącach. — Steinert, Grobla 29 parter, prawo. zdw 63 816

Francuskiego
po długiej bytności we Francji udzielam Wały Królowej Jadwigi 4, parter Zgłoszenia między 6 a 7 wieczór zdw 59 036

Kto
udzieli młodej, inteligentnej osobie niemieckiej konwersacji za polską. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 860

25 MUZYKA

Zofja Fedyczkowska
primadonna op pozn udziela lekcyj śpiewu oraz przerabia partje i pieśni Zgłoszenia Wały Kościuszki 6b I p. od 3—5. zdw 62 920

Lekcyj
gry fortepianowej dypl. nauczycielka, niezamożnym uwzględnienie Zgłoszenia Strzelecka 25 I., prawo. zdw 63 781

Czelista
młodszy wolny zaraz. Oferty Kurjer zdw 63 792

Pianista
wolny. Oferty Kurjer zdw 63 793

Trio
muzyczne może się zgłosić. Utrzymanie bez pokoju. Straburzyński, Rawicz, Rynek. zdw 60 274

Duet
wolny zaraz Oferty Kurjer zdw 63 869

Muzyków
do najlepszej kawiarni na Pomorzu poszukuje od 15 listopada rb. kapelmistrz, Grudziądz, Groblowa 18, II. Uwzględnia się tylko siły, które pracowały dotychczas w dobrych lokalach i grają na podwójnych instrumentach. zdw 63 970

Pianista
czelista - saksofon rytynowani potrzebni. Poznań. Oferty Kurjer zdw 64 065

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Posady
na wsi w biurze poszukuje młodsza pani. Łask oferty Kurjer zdw 63 450

Praktykant aptekarski
maturzysta, mający poza sobą obligatoryczną służbę wojskową, poszukuje miejsca praktykanta aptekarskiego na prowincji Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 63 441

Inteligentna
gospodyni, kuchmistrzyni z bardzo dobrem poleceniem, która była większych domach poszukuje posady od 1 listopada w Poznaniu albo na prowincji może zastąpić kucharza. Zgłoszenia Kurjer zdw 62 481

Wychowawczyni-freblanka
poszukuje posady do dzieci od lat 3, zna robótki cośkolwiek muzyki, miejscowość obojętna Zgłoszenia Kurjer zdw 63 276

Książkowy - kasjer
dominijalny, obowiązkowy w dopilnowaniu robotników, poszukuje z powodu ożenku jakiejkolwiek posady w innem przedsiębiorstwie. Za rzetelność mogę złożyć gwarancje przez poręczenie poważnych ziemian. Oferty uprasza do Kurjera Poznańskiego pod zdw 63 698

Pomocnik
kupiecki, biegły ekspedjent wolny od wojska, mający 6½ letnia praktykę w składach kolonjalno-restauracyjnych oraz drogeryjnych, mogący się wykazać dobremi referencjami pragnie zmienić posadę od 1. 11. ewentl później. Łaskawe zgłoszenia zdw 63 695

Panienka
poszukuje praktyki biurowej za małem wynagrodzeniem. Pisze stenografja i maszyną. Oferty Kurjer zdw 62 935

Młynarz
młody, obznajmiony z wszelkiemi maszynami wykonuje mniejsze remonty przy motorach Deutza itd poszukuje stałej posady Łaskawe oferty do Kurjera pod zdw 63 692

Młodszy
pomocnik poszukuje posady w składzie żelaza lub kolonjalnym jako ekspedjent lub magazynier. Oferty Kurjer zdw 63 [illegible]

Dyrektryza
krawcowa długoletnią praktyką poszukuje posady Oferty Kurjer zdw 63 099

Dentystyczna
asystentka z długoletnią praktyką poszukuje w Poznaniu posady z samodzielną pracą operatywną i techniczną Zgłoszenia Kurjer zdw 63 468

Technik
dentystyczny samodzielny w pracach złotych lanych oraz kauczukowych poszukuje posady — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 62 941

Szofer - kawaler
z 1½ roczną praktyką poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 63 028

Technik
dentystyczny pierwszorzędna siła, dzielny w pracach złotych lanych i kauczukowych poszukuje posady. Najchętniej w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 63 081

Serdeczna prośba!
Zecer, biegły w swym zawodzie, poszukuje zaraz lub później posady za skromnem wynagrodzeniem. Łask. zgłoszenia uprasza Wład. Pflögel, Koźmin (Wlkp.) Glinki 2, II. zdw 63 351

Bona
freblanka, dobra wychowawczyni z solidnemi świadectwami poszukuje posady od 1. 11 do 1—2 dzieci zna szycie, chętnie w mieście. Wabrzeźno, Przemysłowa 1, dla freblanki. zdw 63 347

Młoda
inteligentna mężatka szuka posady ekspedjentki do składu. Oferty Kurjer zdw 63 396

Ekspedjentka
uczciwa z dłuższą praktyką i dobremi świadectwami, poszukuje posady w piekarni lub cukierni. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 63 525

Inteligentna
panienka poszukuje posady do składu lub jakiejkolwiekbądź innej. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 587

Biuralistka
władająca językiem polskim i niemieckim w piśmie i słowie, pisząca także na maszynie z praktyką w prowadzeniu kasy, szuka zaraz lub później posady. Oferty prosze skierować do Kurjera dw 2435

Panienka
z lepszego domu poszukuje zaraz lub 1. 11 posady wyręcz. pani domu lub panny do dzieci. Oferty Kurjer zdw 63 671

Krawcowa
szyje szybko i gustownie po domach. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 311

Syn
z kupieckiej rodziny poszukuje miejsca jako uczeń, w bławatach lub konfekcji męskiej. — Frankus, Poznań, Żupańskiego 7. zdw 63 382

Inteligentny
mężczyzna, lat 27, kawaler, przyjmie posadę szofera, inkasenta, podróżującego, magazyniera. Oferty Kurjer zdwp 63 709

Bona
wychowawczyni z długoletnią praktyką z zamiłowaniem do dzieci z dobremi poleceniami tylko z lepszych domów poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia do St. Staniewska Poznań, Dąbrowskiego 45. zdw 63 789

Zaufanej
posady samodzielnej gosp.-zarządczyni poszukuje osoba inteligentna, bardzo akuratna, znająca wykwintną kuchnię, zaprawy konserw, wyrób wędlin, prasowanie, szycie i chów drobiu, najchętniej do samotnej osoby na majątku. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 776

Panna
z dobrem gotowaniem przyjmie posadę samodzielnej od 1. 11. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 63 773

B. urzędniczka
państwowa lat 20, z ładnym charakterem pisma władająca językiem w słowie piśmie poszukuje zaraz posady jako początkująca książkowa Zgłoszenia Kurjer zdw 63 771

Praczka
szuka posady na majątek od 1. 11. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 63 768

Kto
przyjmie ucznia fryzjerskiego z dobrej rodziny z prowincji z utrzymaniem za małe wynagrodzenie. Adres Kurjer zdw 63 762

Służąca
starsza samodzielna poszukuje posady do starszego pana, pani, lub do dwojga osób. Oferty Kurjer zdw 63 761

Osoba
inteligentna w średnim wieku, umiejąca dobrze gotować i prasować poszukuje posady gospodyni. Zgłoszenia uprasza się nadesłać M. K. Lewice, pow Międzychód. zdw 63 743

Młodsza
panienka ze wsi, uczciwych rodziców poszukuje posady do prac domowych od 1. 11. Oferty Kurjer zdw 63 739

Dziewczyna
umiejąca gotować, samodzielna poszukuje posady zaraz lub od 1. 11. tylko do lepszego państwa. Oferty Kurjer zdw 63 738

Biurko

dębowe wielkie, maszynę do pisania, regał biurowy, krzesła, stoły, piece żelazne

sprzedam

ANFLINK,

Chwaliszewo 76, II, między godz. 9,30-10 rano

zw 19656

Rolnik
zamiłowany w średnim wieku, syn ziemianina, teorteycznem wykształceniem rolniczem, weterynarji, który pracował większych majątkach Wielkopolski Pomorza, poszukuje posady za skromnem wynagrodzeniem ewentl. jako podwórzowy. Najlepsze świadectwa referencje. Oferty Kurjer zdw 64 010

Krawcowa
poleca się na wszelką elegancką garderobe oraz futra poza dom Brzeskwiniewicz. Poznańska 52, podwórze. zdw 64 019

Starszy
pomocnik fryzjerski (żonaty) poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 64 030

Praczka
poleca się poza dom Magdalena Hoffmannówna. Za Bramką 7. zdw 64 052

Panienka
uczciwa poszukuje zaraz posady z obsługa gości lub do pracy domowej oraz umiejąca szyć. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 875

Kucharka
z dobremi i długoletniemi świadectwami, znająca się na gospodarstwie domowem poszukuje posady zaraz do 2 osób lub do samotnej osoby. Łaskawe oferty z podaniem warunków prosze nadesłać do Kurjera zdw 64 039

Wiejska
dziewczyna z samodzielnem gotowaniem poszukuje posady własną pościelą. Zgłoszenia Kurjer zdw 64 029

Młoda
muzykalna panienka szuka posady najchetniej jako pielegniarka starszej pani. Wieś niewykluczona. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 64 081

Jako portjer
lub stróż, przy wolnem mieszkaniu, szuka posady fachowiec, zobowiazujący się w zamian wykonać mniejsze reparacje bezpłatnie Oferty Kurjer zdw 64 076

Szofer
kawaler, inteligentny, 4 lata praktyki, trzeźwy, z dobremi świadectwami, pewny w jeździe, dotad na nie wypowiedz. posadzie poszukuje miejsca od 1. 11. wzgl. 15. 11., może być też wóz ciężarowy, najchetniej w majątku. — Zgłoszenia Kurjer zdw 64 071

Praczka
uczciwa, sumienna poleca się w dom. Kopernika 9 ,Śramska. zdw 64 047

Początkująca
biuralistka poszukuje posady. — Wymagania skromne. Zgłoszenia Kurjer zdw 64 069

100 zł
dam kto wskaże posadę młodszego pomocnika biurowego. Zgłoszenia Kurjer zdw 64 082

Panienka
ze wsi poszukuje posady do wszystkiego od 1. 11., najchetniej u starszego państwa. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 63 737

Służąca
do wszystkiego poszukuje posady od 1. 11. Oferty Kurjer zdw 63 727

Posady
poszukuje jako mamka. Oferty Kurjer Stary Rynek rw 7342

Stenotypistka
rutynowana poszukuje zajęcia w godzinach popołudniowych. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 834

Panienka
do dziecka z szyciem, haftem, cerowaniem poszukuje posady od zaraz. Oferty zdw 63 828

Kucharka
początkująca, znająca wykwintna kuchnie poszukuje posady do dworu od 1. 11. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 63 825

500 zł
kaucji złoże przy osiagnięciu posady pomocnika handlowego lub podróżującego branży kolonjalnej. Łask. zgłoszenia Kurjer zdw 63 824

Szofer
z praktyka kaucja 1 000 zł szuka posady. Oferty Kurjer zdw 63 812

Szofer
z praktyka, zna także dokładnie prace malarskie, kilkoletnia praktyka zagranica i Polsce szuka zajęcia. Oferty Kurjer zdw 63 811

Poszukuję
posługi na cały dzień do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 64 072

Bona
inteligentna, kochająca dzieci poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 867

Dziewczyna
lat 17, poszukuje posady do lekkich prac domowych. Oferty Kurjer zdw 63 803

Młodzieniec
uczciwy poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 63 795

Pianista
wolny. Oferty Kurjer zdw 63 794

Panienka
inteligentna przyjmie jakakolwiekbądź posadę. Oferty Kurjer zdw 63 873

Gospodyni
samodzielna umiejąca dobrze gotować poszukuje posady, ewtl. jako wyreczycielka pani domu. Oferty Kurjer zdw 63 867

Niańka
zdrowym i czystym pokarmem poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 63 865

Inteligentna
panienka znająca szycie i haft ręczny, poszukuje posady w tym dziale lub do składu. Oferty Kurjer zdw 63 864

Stenotypistka
biegła obeznana wszelkiemi pracami biurowemi szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 863

Służąca
poszukuje posady z cośkolwiek gotowaniem, albo do dzieci od 1. listopada. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 861

Panna
sumienna i pracowita, która pracowała dłuższy czas w garniażarni szuka pracy. Oferty Kurjer zdw 63 879

Krawiec!
Absolwent Szkoły Kroju „Odzież" W. Samarzewskiego oraz majacy za sobą 10 letnią praktykę krawiectwa, licząc lat 28, poszukuje posady jako początkujący przykrawacz lub też na pierwszorzędna prace na duże sztuki — Zgłoszenia Kurjer zdw 63 851

Pomocnik handlowy
branży kol.-delikatesów poszukuje posady ekspedjenta, magazyniera, inkasenta, bufetowego, podróżującego, biurowego lub biletera, miejscowość obojetna. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 63 823

Technik
budowlany (dobry rysownik) pracował już w wiekszym tartaku, poszukuje posady. Oferty do Kurjera Pozn. jw 2 8''

Laborantka
z 3 letnią praktyka, szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 927

Szofer
mechanik trzeźwy, sumienny z kilkuletnią praktyka, dobremi świadectwami i poleceniami obeznany z różnemi typami maszyn poszukuje posady Łaskawe ofety Kurjer zdw 63 995

Dziewczyna
samodzielna gotuje czysto i pracowita z dobremi świadectwami, szuka posady zaraz lub 1. 11. Oferty Kurjer zdw 63 903

Panna
krawcowa poszukuje posady jako początkująca do szycia. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 63 917

Służąca
pracowita i uczciwa, szuka posady do wszelkich prac domowych. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 905

Sierota
poszukuje posady do prac domowych bez gotowania. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 906

Posługaczka
poszukuje posługi na przed południe zaraz lub od 1. Oferty Kurjer zdw 63 932

Służąca
samodzielna, z gotowaniem, poszukuje zajęcia. Pościel własna. Oferty Kurjer zdw 63 935

Kucharka
restauracyjna poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 957

Poszukuję
posługi. Oferty Kurjer zdw 63 959

Praczka
poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 63 961

Młodzieniec
inteligentny z lepszem wykształceniem szkolnem, wstąpi w praktykę jedno lub półtoraroczna do składu, branża obojetna ewentl. z kaucją. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 975

Szukam
posady za inkasenta, woźnego, magazyniera lub t. p. Stawię 1 000 złotych kaucji. Oferty nadesłać do Kurjera pod zdw 63 969

Młodzieniec
ze średniem wykształceniem, szuka jakiegokolwiekbądź zajęcia, najchętniej w biurze w godz. przeppoł. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 63 897

Pomocnik
z branży kolonjalno - delikatesowej, poszukuje posady ewentualnie jako podróżujący, inkasent, magazynier. Może złożyć kaucję lub gwarancję. Łaskawe oferty do Kurjera nw 4 669

Młody
przystojny, inteligentny mężczyzna przyjmie stanowisko książkowego, kierownika, magazyniera lub t. p. Oferty Kurjer Kw 1 013

Kulturalna
pani, znająca wszechstronnie biurowość, gałąź gospodarstwa, szycie, robótki poszukuje zaraz jakiejkolwiek posady. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 63 992

28 WOLNE MIEJSCA

Pomocnik
fryzjerski, dobra siła biegły także w strzyżeniu dla pań i ondulacji zaraz lub od 1 11. potrzebny. Zgłoszenia z podaniem warunków uprasza L. Czekoński, mistrz fryzjerski. Gostyń, Kolejowa 1. nw 4458

1.500—3.000
złotych miesięcznie zarobić może każdy. Wypłacamy natychmiast najwyższa prowizje gotówka i zaliczkujemy. Przy energicznej pracy wysoka pensja. Okazja dla agentów losowych i ubezpieczeniowych. Wszystkich pouczamy. Zgłoszenia: skrytka pocztowa 83, Lwów np 3596

Młodsza
silna dziewczyna potrzebna zaraz. Liedke. Półwiejska 7, III. zdw 63 929

Dziewczyna
do pracy domowej potrzebna. K. Stryczyńska. Dąbrowskiego 3, I. zdw 63 943

Wspólnik
do dobrze prosperującego przedsiębiorstwa potrzebny z gotówką 8—10 tysięcy. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 946

Szofer
kawaler do nowego typu „Minerva" potrzebny zaraz lub 1 11 na wieś. Całkowite utrzymanie, pensja według umowy. Reflektuje się li tylko na pierwszorzędna wykwalifikowaną siłę. Pożądana znajomość ogrodnictwa. Zgłoszenia piśmiennie z podaniem referencji „Rolnik" Rawicz. zdw 62 510

Retuszerki
poszukuje Zakład Art. Portertów i Fotografji. St. Markiewicz. 27. Grudnia 7. zdw 63 196

Aptekarska siła pomocnicza
(męska) biegła taksow. rec. potrzebna od grudnia. Polecenia i oferty pod dw 2 420

Służąca
bez gotowania może się zgłosić. Dykiert, Wały Jana II. 11. zdw 63 930

2 czeladników
rzeźnickich przyjmie natychmiast Zgłaszać się mogą tylko dobre siły w wyrobach mięsnych. L. Rohloff, Toruń, Różana 3. nw 4 666

Pierścienie tłokowe

wszelkich rozmiarów w precyzyjnem wykonaniu, dostosowane do każdego typu samochodów, traktorów i samolotów, poleca

ERGE MOTOR

dawn. R. Gunsch Pw 6024-38,217

Szlifiernia cylindrów i wałów korbowych.

Wytwórnia tłoków, pierścieni i sworzni tłokowych.

Poznań, ulica Mylna 38. Telefon 79-29.

Uczenica
z lepszego domu, mająca zamiłowanie do handlu potrzebna do składu złotniczego. Szkoła wydziałowa lub kilka klas gimnazjum warunkiem. Chwiłkowski, św. Marcin 40. zdw 62 258

Uczciwi
i inteligentni kwestarze zechcą się zgłaszać do biura Polskiego Czerwonego Krzyża, ul. Cieszkowskiego 3, II. p. pokój 62, codziennie miedzy 12—13. zdw 63 608

Uczeń
do handlu towarów kolon., żelaznych i wyszynku potrzebny zaraz. F. Sobek Lwówek Wlkp. zdw 63 696

2 uczni
kowalskich może się zaraz zgłosić Świetek, mistrz kowalski, Marszałka Focha 25 przy dworcu. zdw 63 019

Służąca
potrzebna zaraz. Św. Marcin 5, IV. ptr., prawo. zdw 63 985-6

Samodzielny
książkowy handlowiec obeznany z wszelkiemi sprawami handlowemi, biurowemi, załatw. korespondencji, piszący na maszynie przyjmie zaraz odpowiednie stanowisko. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 63 884

Siłę biurową
męską lub żeńską, piszącą bardzo biegle na maszynie, władającą językiem polskim i niemieckim w słowie i piśmie, znającą książkowość poszukujemy do natychmiastowego wstąpienia. Oferty R. Martinek i S-ka, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 15, I. zdw 63 858

Dziewczyna
młodsza, zdrowa, silna do pracy potrzebna. Św. Marcin 15, II. lewo. zdw 63 926

Osoba
inteligentna potrzebna na wieś do zarządu domem. Wymagane dobre gotowanie i znajomość hodowli drobiu. Warunki i świadectwa nadesłać Tarnowo, poczta Kruszwica, M. Seydowa. dw 2 546

Pomocnik
fryzjerski na wypomóżki potrzebny. Brzykcy, Półwiejska 38. zdw 63 922

Potrzebny
modszy ekspedjent do magazynu bielizny damskiej i meskiej w Poznaniu. Oferty do Kurjera zdw 63 913

Wymownym
oddam możność zarobku 100 złotych dziennie. Przyjmuje od godziny 16. Staszica 12, III., lewo. zdw 63 916

Fryzjerski
pomocnik i fryzjerka potrzebni. Matejki 7. zdw 63 944

Chcesz otrzymać
posadę? Misisz ukończyć kursy fachowe, korespondencyjne profesora Sekułowicza Warszawa, Żórawia 42 n. — Kursy wyuczają listownie buchalterji rachunkowości kupieckiej, korespondencji handloewej stenografji, nauki handlu prawa kaligarfji pisania na maszynach towaroznawstwa, angielskiego, francuskiego niemieckiego, pisowni oraz gramatyki polskiej. Po ukończeniu świadectwo. Żądajcie prospektów nw 4302

Złotnik
młodszy zaraz potrzebny. K. Kaczmarek, Wały Zygmunta Augusta 3. zdw 63 962

Poszukujemy
kilku agentów na miasto Poznań najchętniej biuralistów lub też z branży pośredniczej. Oferty Kurjer zdw 63 951

Inteligentny
sumienny, uczciwy modzieniec, mający ukończone 4 kursy sem. naucz., poszukuje jakielkolwiekbądź posady, miejscowość obojetna. Dam 300 zł kaucji lub wypożyczę. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 974

Fryzjerki
lub fryzjera damskiego poszukuje zaraz na stałą posadę. Kubiszewski, Gdynia, Świętojańska 64. zdw 63 971

Uczciwa
służąca z gotowaniem potrzebna. Ul. Małeckiego 35, II. ptr. lewo. zdw 63 954

Bufetowa
pierwszorzędna w swym zawodzie, inteligentna, przystojna, potrzebna od 1. 11. 1929 r. Zgłoszenia z dołączeniem odpis. świadectw oraz podaniem wynagrodzenia uprasza T. Zgaiński winiarnia Gourmand, Leszno. Rynek 32. nw 4476

Asystentki
techn. dent. samodzielnej w operatywie i technice poszukuje zaraz. Zgłoszenia uprasza się do Kurjera Poznańskiego zdw 58 682

2 panny
potrzebne do atrakcji cyrkowej, silne i dobrze budowane Zgłoszenia Górecki, Park Rozrywkowy, brama Debińska. zdw 63 780

Kuśnierki
potrzebne zaraz. Zamoyski, Nowa 7. zdw 63 982

Uczenica
może się zgłosić wieczorem między 6 a 7 godz. Władysław Reichelt, Stary Rynek 90 magazyn konfekcji damskiej. zdw 63 980

2 inkasentów
na stała pensję i prowizję z kaucją do 1 000 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 772

Uczenica
potrzebna. Zgłoszenia od godz. 6—7. St. Cegłowski. Pocztowa 5. skład artykułów męskich. zdw 63 979

Dzielny
młodszy ekspedjent oraz ekspedjentka z branży bławatów, konfekcji, potrzebni zaraz Zgłoszenia z odpisami świadectw i podaniem pensji przy wolnem utrzymaniu przesłać B Górski i S-ka, skład bławatów. Czarnków, ul. Wieleńska 8. zdw 63 763

Ekspedjentka
dobrze polecona do restauracji potrzebna. Marszałka Focha 83, restauracja. zdw 63 750

Młodszy
człowiek, około 20 lat, do roznoszenia reklam i małych prac potrzebny. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 749

Młodsza pani
do propagandy domowej na artykuł markowy (Markenartikel) potrzebna. Język polski i niemiecki wymagane. Zgłoszenia Kurjer zdw 63 748

Manicure
wyuczam nowoczesnym systemem dokładnie szybko. Byt zapewniony. Wiadomość „Renaissance" Al. Marcinkowskiego 24. zdw 63 745

Maturzysta
poszukiwany na kierownicze stanowisko. Zgłoszenia z życiorysem oraz oryginalnem świadectwem, które się natychmiast zwraca do Kurjera zdw 63 923

Młodsza
biurowa (kasjerka) pisząca biegle na maszynie, perfekt w języku polskim i niemieckim zaraz potrzebna „Tekstyl", Kantaka 6 zdw 63 925

Ucznia
do cukrów, czekoladek, karmelków. Kurjer zdw 63 741

Pomocnik
szewcki potrzebny. „Spójnia", Luboń. zdw 63 733

Posługaczka
potrzebna. Kozielska, Małeckiego 23, part. zdw 63 730

Kto
czyści chemicznie, prasuje fachowo garderobe od sztuki? Zgłoszenia Matejki 48, pralnia. zdw 63 798

Młodszy
podróżujący, stała pensja, prowizja, potrzebny Kurjer Stary Rynek rw 7338

Pomocnik
krawiecki, młodszy, do ręki potrzebny zaraz. Wierzbicice 8, parter. zdw 63 839

Służąca
do wszystkiego z dobrem gotowaniem potrzebna od 1. 11. 29. — Wielkie Garbary 14, I. p. zdw 63 838

Biegła stenotypistka
potrzebna zaraz. Zgłoszenia Poznańsko - Warszawskie Tow. Ubezp. Kantaka 4, godz. 9—10. zdw 63 802

Posadę
dam intel. panu (1 000 mies.) za wynagrodzeniem 300 zł. Jaworski, Zamkowa 5, 1—3. zdw 63 800

Służąca
do wszelkich prac domowych bez gotowania potrzebna od zaraz. Św. Wojciech 29, I. prawo. zdw 63 814

Poszukuję
uczciwej osoby do prowadzenia gospodarstwa domowego zaraz. Adres wskaże Kurjer zdw 63 878

Panienka
do lepszej czystej pracy może się zaraz zgłosić. „Fotobrom". Marsz. Focha 72, III. p. zdw 63 872

Służąca
skromna dobrze polecona do wszystkiego umiejąca trochę szyć do starszej pani. Patrona Jackowskiego 19, parter, prawo. zdw 63 868

Służąca
do prac domowych i do ogrodu potrzebna. Fabryka siatek Poznań—Rataje 5 zdw 63 850

Nowy zawód
Udzielam grunt, jazdy samoch. oraz teoret. Samochód do dyspozycji. Dla bezrobotnych ulgi. — Oferty Kurjer zdw 63 848

Nowy Bank
poszukuje zastępców do sprzedaży obligacji państw. na raty. Płaci największa prowizje i stałą pensje. Zgłoszenia do Kurjera zdw 63 847

Potrzebna
biegła prasowaczka zaraz. Plac Bernardyński 5. zdw 63 976

Dzielne
prasowaczki mogą się zgłosić w Parowej Pralni Polonia, ulica Grunwaldzka. zdw 64 006

Poszukuję
lepszego chłopca do posyłek. Woźna 21, skład obuwia. rw 7350

Dziewczyna
czyst, uczciwa potrzebna do posługi do lekarza na przed południe. Zgłoszenia od 10—12. 27-go Grudnia 16. zdw 64 017

Poszukuję
podróżujących na prowincje. — Zgłoszenia od 10—12 i 4—6. — Adres Kurjer zdw 64 018

Służąca
młodsza do wszystkiego zaraz. ul. Gwarna 8 III prawo. zdw 63 987

Potrzebna
mocniejsza dziewczyna do posługi na cały dzień z utrzymaniem. Zgłoszenia z krótkiem życiorysem do Kurjera Poznańskiego zdw 63 988

Uczeń
chcący się wyuczyć w zawodzie stolarskim może się zaraz zgłosić Stolarnia Poznańska 50. zdw 64 056

Uczeń
fryzjerski może się zgłosić. Wodna 14. zdw 64 054

Pokojowa
w młodszym wieku, skromna i uczciwa potrzebna od 1. 11. 29. na wieś do mniejszego dworu. Zgłoszenia przyjmuje Rubachowa, Polna 5, III. ptr., pomiedzy godz. 4—6. zdw 64 041

Portjer - stróż
zaraz potrzebny. Warunek przyjęcia: kaucja. Zgłoszenia piśmiennie Z. Stachowski, Małe Garbary 9. zdw 64 028

Krawcowe
dobre siły na stała prace zaraz potrzebne. Jagsz, futra, Aleje Marcinkowskiego 21 dw 64 027

Gospodyni - kucharka
samodzielnie doskonale gotująca znająca sprzatanie pokoi, dobrze polecona potrzebna od 1 11 za wysoką pensją, bez prania. — Zgłoszenia piśmienne do Kurjera Poznańskiego dw 2556.

Panna
do garderoby z gotówką 500 zł. Wszechpolska Agentura Osadnicza, Poznań, Szkolna 10. Kw 1 010

Pomocnik
gastronom w charakterze kierownika z kaucją do hotelu poszukiwany od 1. 11. Zgłoszenia z dol. kopji świadectw i referencji do Kurjera Pozn. dw 2 550

Dwóch
pomocników krawieckich mogą się zaraz zgłosić. J. Kujawiński, Koźmin, Przyjemskiego 5. zdw 64 075

Uczenica
do kuśnierstwa i do składu zaraz potrzebna. Magazyn futer, W. Królikiewicz, Podgórna 6. zdw 64 068

Pończoszarka
do okraglej maszyny potrzebna od 8—3. Dąbrowskiego 96, I. front. zdw 64 070

Posadę znajdzie
każda, która skończy kursy gotowania, cukiernictwa, prasowania sztywnej bielizny dzienne lub wieczorne w Szkole Gospodarczo-Zawodowej św. Marcin 69. nw 4 661

Humor zagraniczny

— Czy pani wyszłaby za mąż za człowieka głupiego, lityłko dla jego majątku?

— Panie radco, takie nagłe oświadczyny, proszę mi dać trochę czasu do namysłu. (Humorist London) S. F.

Przedpłata na listopad 1929 r. za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Jlustracja Poznańska" i „Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped. zł 4.00 w agencjach w mieście zł 4.50 z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4.70 z odnoszeniem przez poczte poza Poznaniem miesięcznie zł 4.86, kwartalnie zł 14.58, pod opaską w Polsce zł 9.00 pod opaska w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p., wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodownia.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 30 gr. na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potocznemi 240 gr od 1-łamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18 30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża do wydania wieczornego do godz 10, w dni przedświat do godz. 9 przed południ. Drobne ogłoszenia słowo napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnice miedzy zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada

Telefony do Redakcji i administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań, nr. 200 1 9.